

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Робота допущена до захисту

Зав.кафедри

Зінукова Наталія Вікторівна,

доцент, док. пед.наук

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

**«ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЕМОТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В
УКРАЇНСЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ТА ПРОБЛЕМИ
ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ»**

Здобувача групи ПР-20-2

Іванети Дар'ї Олександрівни

Спеціальність 035 «Філологія»

Керівник дипломної роботи

Степанова Ганна Аркадіївна, професор, д.ф.н.

Дніпро

2022

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри Зінукова Н.В.

д. пед. наук, доцент

« 01 » вересня 2021 р.

ЗАВДАННЯ

**на кваліфікаційну роботу
здобувачу денної форми навчання
освітнього ступеня «магістр» ОПІ Переклад (англійська) спеціальності 035
Філологія
Іванети Дар'ї Олександрівни**

**Тема кваліфікаційної роботи «Особливості вживання
емотивної лексики в українському публіцистичному
дискурсі та проблеми її перекладу англійською мовою»**

Керівник кваліфікаційної роботи: Степанова Ганна Аркадіївна, д. філол.
н., професор

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи		Підписи
		за планом	фактично	
1	Закріплення керівника кваліфікаційної роботи	02.09. 2021	02. 09.2021	
2	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	03.09. 2021	03. 09.2021	
3	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	24.10.2021	24. 10.2021	
4	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	03.09. 2021	03. 09.2021	
5	Складання бібліографії та	28.09. 2021	28. 09.2021	

	вивчення літературних джерел			
6	Виконання першого розділу	30.10. 2021	30. 10.2021	
7	Виконання другого розділу	30.11. 2021	30. 11.2021	
8	Виконання третього розділу	22.12. 2021	22. 12.2021	
9	Оформлення висновків і рекомендацій	30.12. 2021	30. 12.2021	
10	Оформлення роботи, одержання відзиву	08.01.2022	08.01.2022	
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11.12. 2021	11. 12.2021	
12	Захист кваліфікаційної роботи	14-16. 2022	14-16.2022	

Дата видачі завдання «02» вересня 2021 р.

Здобувач Іванета Дар`я Олександрівна

Керівник кваліфікаційної роботи Степанова Анна Аркадіївна

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Зав. кафедри

Н.В. Зінукова

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу за темою «Особливості вживання емотивної лексики в українському публіцистичному дискурсі та проблеми її перекладу англійською мовою»

Здобувача 2 курсу

спеціальності «035. Філологія»

Іванети Дарії Олександрівни

(прізвище, ім'я та по батькові)

Оцінка окремих складових кваліфікаційної роботи:

1. **Оформлення роботи**(не більше 10 балів)- _____
(відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим університетом вимогам: кількість сторінок; оформлення титульного листа, рисунків, таблиць, діаграм, посилань, списку літератури тощо)
2. **Своєчасність подання окремих елементів роботи керівнику**
(кожний своєчасно поданий елемент дає по 5 балів, не більше 20 балів) - _____
3. **Теоретичний та аналітичний аспекти роботи** (не більше 25 балів) з них:
 - **Структура та логічність побудови роботи** - _____
(відповідність змісту назви теми, наявність та зміст Вступу; виділення 3-4 глав, в кожній із яких – по 2-3 параграфи, наявність та зміст Висновків, логіка побудови роботи в цілому та в межах окремих розділів)
 - **Фактичний матеріал** - _____
(наявність фактичного матеріалу, в тому числі зібраного здобувачем за допомогою лінгвістичного аналізу)
 - **Використання лінгвістичних методів аналізу** - _____
 - **Використання літератури** - _____
(масштаби представлення в роботі сучасних досліджень даної проблематики, критичність аналізу публікацій та підходів, представлених в літературі та інших інформаційних джерелах)

АНОТАЦІЯ

Предметом даної кваліфікаційної роботи є дослідження вживання експресивної лексики в українському публіцистичному дискурсі та проблеми її перекладу англійською мовою. Обрана тема є актуальною оскільки експресія є складним явищем, яке завжди було невід'ємною частиною життя кожної людини, що дозволяє виразити власні почуття, емоції та реакції стосовно певних подій. В залежності від регіону проживання та найрізноманітніших культурних чинників можливо спостерігати певні відмінності прояву даного феномену, у зв'язку з чим виникає потреба у дослідженні явища експресії як в українській, так і в англійській мовах.

У сучасному світі людина знаходиться в постійному процесі інформаційного та культурного обміну досвідом. Наразі є відкритими всі кордони, що сприяє регулярному запозиченню експресивних виразів із однієї мови в іншу, внаслідок чого можна спостерігати постійне поповнення емотивної лексики в українському тлумачному словнику.

Лінгвістичний аналіз особливостей емотивної лексики доводить необхідність її подальшого дослідження і визначення найефективніших засобів її перекладу.

Робота складається зі вступу, трьох розділів (теоретичного, аналітичного, практичного), висновків, списку використаних джерел та додатку.

Ключові слова: особливості перекладу, експресивна лексика, український публіцистичний дискурс.

SUMMARY

The subject of this qualification work is the study of the usage of expressive units of Ukrainian artistic discourse and the peculiarities of translating it into English. The chosen topic is considered relevant due to the fact that expression is a complex phenomenon that has always been an integral part of everyone's life, which allows to express feelings, emotions and reactions to certain events. Depending on the region of residence and a variety of cultural factors, it is possible to observe certain differences in the manifestation of this phenomenon, so there is a need to study the peculiarities of expression in both Ukrainian and English.

In today's world, people are in a constant process of informational and cultural exchange of experience. Nowadays, all borders are open, which facilitates the regular borrowing of expressive units from one language to another, as a result of which it is possible to observe a constant replenishment of such kind of lexis in the Ukrainian dictionary.

The linguistic analysis of the peculiarities of expressive units proves the necessity of its further investigation and the determination of the most effective means of its translation.

The work consists of an introduction, three chapters (theoretical, analytical, practical), conclusions, a list of sources and appendix.

Key words: the peculiarities of translation, expressive units, Ukrainian artistic discourse.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСОБИ ВИВЧЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ	13
1.1. Дослідження експресивної лексики у сучасній лінгвістиці.....	13
1.2. Експресивна лексика: дефініції, класифікації, функції.....	22
1.3. Специфіка публіцистичного дискурсу.....	32
1.4. Проблеми перекладу експресивної лексики.....	40
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ ЕМОТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	48
2.1. Особливості вивчення книжкової емотивної лексики.....	48
2.2. Застосування розмовної емотивної лексики в публіцистиці.....	62
2.3. Просторічна емотивна лексика та її функції в публіцистичному дискурсі.....	73
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЕКСПРЕСИВНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	82
3.1. Переклад експресивних одиниць за допомогою транслітерації.....	82
3.2. Особливості перекладу експресивної лексики за допомогою семантичного еквівалента.....	90
3.3. Переклад експресивних одиниць за допомогою функціонального аналогу.....	99
3.4. Переклад експресивних одиниць за допомогою калькування.....	110
ВИСНОВКИ	115
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	119
ДОДАТОК	1-26

ВСТУП

Темою даної кваліфікаційної роботи є дослідження вживання експресивної лексики в українському публіцистичному дискурсі та особливостей її перекладу англійською мовою. У зв'язку із тим, що явище експресивності полягає у відображенні емоційної сторони людини, її почуттів та реакцій на певні події, в залежності від різних культурних чинників, актуальність дослідження даної теми набуває особливого значення.

Наразі дослідженню експресивної лексики у структурі сучасного публіцистичного дискурсу приділяється велика увага. У часи постійної глобалізації відбуваються зміни на кожному рівні суспільства. В процесі активного ритму життя людина піддається впливу найрізноманітніших психологічних та культурних чинників, як позитивних, так і негативних, а також переживає радісні та стресові моменти, які знаходять своє відображення в художніх творах. Аналізуючи різні ситуації та проблеми сучасного світу, автор прагне донести до читача власну точку зору, а отже виникає потреба у використанні експресивної лексики як засобу вираження ставлення до тих чи інших подій.

Експресивність розуміється, як посилення змісту повідомлення тексту, виділення тієї чи іншої інформації та акцентування уваги на ній. Реалізація експресивного плану публіцистичного тексту полягає в тому, щоб дати читачеві емоційний заряд і тим самим вплинути на його думку, змусити його поглянути по-новому на звичне, активізувати його творче ставлення до дійсності. Наразі існує значна кількість класифікацій, запропонованих сучасними лінгвістами, серед яких можна виділити лексику, яка виражає позитивну та негативну оцінку понять, урочисту та знижену лексику, а також книжкову, розмовну та просторічну лексику. Кожен з даних видів експресивності несе в собі особливе значення та має бути застосований у контексті, в якому його використання є доречним.

Кожен автор певною мірою висловлює емоції та почуття у своїх творах, а також суб'єктивне ставлення до героїв та подій. Його метою є привернення уваги читача та утримання цієї уваги протягом усього твору, пробудження у читача емоцій та вплив на його почуття. За допомогою експресивних засобів мови автор може більш повно і точно висловити своє ставлення до зображуваного, висунути в поле бачення основну ідею твору, наголосити на найважливіших, з його точки зору, моментах.

Беручи до уваги те, що мова постійно розвивається, проблема адекватного перекладу емотивної лексики виникає все частіше. На жаль, ступінь вивченості цієї теми далекий від бажаної повноти, зокрема, питання класифікацій експресивної лексики, недостатньо вивчених прийомів та методів її перекладу.

Наразі існує чимало лінгвістичних праць, присвячених вживанню експресивної лексики та проблемам її перекладу. Так, багато вітчизняних та зарубіжних дослідників, таких як Н.А. Лук'янова, Т.В. Матвєєва, Л.Г. Бабенко О.В. Александрова, Ю.М. Малинович, Т.А. Снегір'ова, Г.В. Вахітова, А.Ю. Маслова, В.І. Шаховський, Ш. Баллі та багато інших присвятили свої наукові праці досліджуванню мовної експресії у публіцистичному дискурсі та її практичному застосуванню.

Актуальність. Переклад експресивної лексики є досить складним явищем, і тому постійно розглядається вітчизняними та зарубіжними лінгвістами, зокрема зростає необхідність у пошуку ефективних перекладацьких прийомів, яких слід дотримуватися для досягнення якісного перекладу англійською мовою.

Виходячи з актуальності, була визначена **мета дослідження**, проведеного в цій роботі, яка полягає в дослідженні проблеми перекладу експресивної лексики сучасного україномовного публіцистичного дискурсу англійською мовою.

Відповідно до мети роботи були сформульовані такі **завдання**, вирішення яких спрямоване на всебічне розкриття теми та досягнення поставленої мети:

- дослідити ступінь вивченості даної теми, розглянути імена лінгвістів, які займалися дослідженням емотивної лексики;
- визначити поняття експресивності, розглянути функції експресивної лексики;
- визначити основні характерні риси сучасного україномовного публіцистичного дискурсу;
- проаналізувати особливості перекладу емотивної лексики україномовного публіцистичного дискурсу англійською мовою;
- дослідити специфіку вживання експресивної лексики в українському публіцистичному дискурсі, розглянути її класифікації;
- проаналізувати специфіку перекладу експресивної лексики англійською мовою та визначити найбільш адекватні способи її перекладу.

Об'єктом дослідження цієї наукової роботи є експресивна лексика сучасного україномовного публіцистичного дискурсу.

Предмет дослідження становить специфіка перекладу експресивної лексики сучасного україномовного публіцистичного дискурсу.

Досягнення мети дослідження вимагає використання загальнонаукових теоретичних **методів дослідження**. У ході написання дипломної роботи були використані методи лінгвістичного аналізу та наукового пізнання, а саме метод якісного аналізу, описовий та порівняльний методи, реалізовані через статистичний аналіз.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації шляхів визначення способів перекладу експресивної лексики в українському публіцистичному дискурсі.

Теоретичне значення дослідження полягає у подальшому дослідженні особливостей перекладу англійською мовою експресивної лексики сучасного україномовного публіцистичного дискурсу.

Практичне значення роботи полягає у можливості практичного використання отриманих результатів досліджень у викладанні дисциплін філологічного циклу таких, як «Стилістика англійської мови», «Порівняльна лексикологія англійської і української мов», а також у спецкурсах з теорії та практики письмового перекладу.

Апробація роботи. Результати кваліфікаційної роботи було опубліковано у збірнику тез VII Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених “Молодь України в контексті міжкультурної комунікації”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, основної частини, яка містить три розділи (теоретичний, аналітичний і практичний), загальних висновків, списку використаних джерел та додатку.

У вступі визначаються мета й завдання дослідження, описується актуальність, наукова новизна, теоретична значимість і практична цінність роботи, визначається предмет і об'єкт дослідження.

У **першому розділі** характеризується поняття експресивності, досліджуються особливості україномовного публіцистичного дискурсу, розглядається специфіка перекладу експресивної лексики.

У **другому розділі** досліджується класифікація експресивної лексики, розглядаються особливості їх застосування в україномовному публіцистичному дискурсі.

У **третьому розділі** представлено аналіз перекладацьких трансформацій емотивної лексики при її передачі англійською мовою.

У висновках підсумовуються результати, отримані в ході написання наукової роботи, і визначаються перспективи подальшого вивчення цієї проблематики. До роботи також додаються список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг дипломної роботи – 152 сторінки. Список використаних джерел налічує 80 позицій. Список джерел ілюстративного матеріалу вміщує 200 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСОБИ ВИВЧЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Дослідження експресивної лексики в сучасній лінгвістиці

Вперше елементи теорії експресивності у лінгвістиці з'явилися наприкінці ХІХ ст. Особливий інтерес до експресивності прокинувся у середині ХХ ст, внаслідок чого наразі можна знайти чисельну кількість робіт відомих дослідників, таких як Н.А. Лук'янова [50, с. 12], В.А. Звегинцев [34, с. 237], В.Н. Комісаров [40, с. 153], Г.В. Вахітова [17, с. 62], В.І. Шаховський [69, с. 55], Ш. Баллі [9, с. 21], Є.М. Галкіна-Федорук [20, с. 105], І.В. Арнольд [5, с. 141], О.В. Александрова [3, с. 118], А.Ю. Маслова [51, с. 30] та багатьох інших лінгвістів, у яких було продовжено теоретичне осмислення категорії експресивності.

Питаннями експресивності мовних засобів в даний час займаються як лінгвісти, так і дослідники інших галузей гуманітарного знання. Цей підвищений інтерес обумовлений природою самого предмета вивчення, адже експресивність властива всім рівням мови. Вона здатна виступати у комунікативному акті як засіб суб'єктивного висловлення ставлення мовця до змісту або адресата мови, як відображення особливостей колективної та індивідуальної свідомості [47, с. 461].

Експресивність як одна з властивостей мовних одиниць тісно пов'язана з категорією емоційної оцінки та в цілому з вираженням емоцій у людини. Попри пильну увагу до проблем експресивності в стилістиці та загальній лінгвістиці, у психолінгвістиці, прагмалінгвістиці та когнітивній лінгвістиці, в теорії значення та в теорії міжкультурної комунікації, залишається ще багато аспектів цього явища, які потребують подальших досліджень.

Однією з основних наукових праць, у яких вперше були розглянуто питання мовної експресивності, є книга Ш. Баллі "Французька стилістика" 1909 року. Ця робота вважається класичною, до неї звертаються представники різних шкіл та напрямів функціональної лінгвістики, трактуючи та розвиваючи основні тези, викладені автором. На думку Ш. Баллі, поняття експресивного забарвлення має значення родового терміну, який включає видові поняття – емоційне та соціальне забарвлення, прийоми інтенсифікації та образності, тобто всілякого роду прийоми тропеїчної мотивації» [9, с. 21].

Ш. Баллі у своїх дослідженнях вперше торкнувся такої науки, як «експресивна стилістика» - науки, що вивчає експресивно-емоційний аспект мови. На думку вченого, стилістика займається вивченням експресивних фактів системи мови з точки зору їх емоційного змісту, тобто вираження у мовленні явищ із сфери почуттів та вплив мовних фактів на почуття. Дослідження Ш. Баллі включають вивчення емоційного забарвлення експресивних фактів мови, засобів, якими користується мова для їх створення, взаємовідносин між експресивними фактами та експресивною системою мови [8, с. 108].

Ш. Баллі відзначав зв'язок мови з життям: «У процесі спілкування співрозмовники взаємодіють і впливають один на одного. Все суттєво пережите суб'єктивно, всі думки спрямовані до дії. Стикаючись із життям, мова просочується ефективністю, де кожне слово може набути оцінного значення. У процесі говоріння самі ідеї деформуються під впливом афекту, що підтверджується великою кількістю в живій мові образних виразів та метафор. Життя різноманітніше за розум, який характеризується несвідомим, автоматичним. використанням мовного матеріалу»

Ш. Баллі виділяє власне емоційне забарвлення та соціальне забарвлення, докладно описуючи кожне. Мовний факт, який має соціальне забарвлення, має в основному те саме значення, що і будь-яке слово, яке можна вживати в даному контексті. Між ним немає істотної різниці у

відтінках сенсу. Велика увага приділяється безпосередньо засобам вираження. Ш. Баллі описує лексичні, синтаксичні та інтонаційні засоби вираження [8, с. 110].

У питанні про роль експресивної функції мови у комунікативному процесі С.А. Абдуллаєв дотримується точки зору, згідно з якою «експресивність є однією з характерних особливостей живої розмовної мови». За словами С.А. Абдуллаєва, «розмовна мова за своєю природою передбачає вираження суб'єктивного ставлення до предмета, ситуації промови. Це область, де найбільше виражається емоційне, індивідуальне, експресивне. Розмовна мова, включаючи елементи просторіччя, має у своєму арсеналі найбагатші засоби та можливості для реалізації експресивної функції; серед них найбільш частотними та широкоживаними є лексичні експресивні засоби. Звернення до експресивних, розмовних за своєю природою засобів є нормативним для мови публіцистики та художньої літератури [1, с. 102].

При лінгвістичному підході емотивність розглядають як іманентну властивість мови виражати емоційні стани та переживання людини через особливі одиниці мови. Наприкінці 80-х-початку 90-х XIX століття у вітчизняному мовознавстві позначається тенденція до антропоцентричного опису лінгвістичних явищ. Початковий етап вивчення емотивної лексики у вітчизняному мовознавстві був пов'язаний із іменами Г.Н. Акімова [2, с. 115], Л.Г. Барлас [11, с. 151] та інших граматистів, які займаються виявленням предметної асоціації, що лежать у основі номінації будь-якої емоції. На початку XX ст. було закладено основи вивчення окремих груп лексики емоцій, зокрема емотивних предикатів, які дістали назву "дієслова внутрішніх психічних переживань" у працях .Н.Ф. Башарової [13, с. 20], Е.Н. Бергівської [14, с. 176], С.Б. Берлизона [15, с. 245].

У 60-70-ті роки 20 ст. лінгвісти прагнули уявити лексику емоцій як самостійний клас слів, який відрізняється від інших мовних множин за значенням, формально-граматичними і функціональними ознаками, тобто у

цей час йшло активне осмислення специфіки емотивів та фактичний опис конкретних лексичних груп. Н.Ф. Башарова зазначає, що при аналізі назв емоцій і почуттів переважно розглядалися дієслова, оскільки саме вони визнавалися єдиним класом слів, який найбільш повно висловлює денотативну емотивну семантику. При цьому важливим було вивчення смислових зв'язків між елементами лексико-семантичних груп предикатів емоцій, а також їх різноманітних граматичних властивостей [13, с. 22].

Для науки кінця 70-х-початку 80-х було актуальним обґрунтування системних властивостей семантичних елементів мови, що кодують фрагменти суб'єктивної сфери особистості. Внесення категоріальної чіткості та мало формалізований тоді простір емоційних смислів було важливим завданням лінгвістичних досліджень. Обґрунтування необхідності розмежування поняття "емоційність" та "емотивність" та виявлення меж емотивності одиниць мови та мови стали теоретичними завданнями, що стимулювали появу нових робіт [13, с. 23].

У 80-ті-90-ті роки ХХ ст. вчені приходять до висновку, що експресивні дієслова є єдиним ізосемічним класом слів з емотивною семантикою, оскільки здійснювати вираження емоцій можуть не тільки дієслова, а й іменники, прикметники, наречено-предикативні форми, стійкі словосполучення [13, с. 23].

У роботах 90-х років посилюється інтерес до функціональної семантики лексем зі значенням емоцій: аналізуються типи синтаксичних структур, у яких реалізується дане значення, актантна структура предикатів емоцій, семантичні класи слів, що заміщають позиції суб'єктивних та об'єктивних аргументів при даних предикатах, розглядається фразеологія у синхронічному та діяхронічному аспектах [13, с. 24].

Західні вчені звернулися до вивчення емотивної лексики на початку ХХ ст. Серед зарубіжних досліджень можна назвати імена А. Вежбицької [18, с. 173], М. Джонсона [29, с. 112], Дж. Клоура [38, с. 108], А. Коллінза [39, с. 258]. Але незважаючи на те, що в даний час існує велика кількість робіт,

що розглядають питання мовного відображення емоцій, вчені наголошують на недостатній розробленості основних проблем етимології.

Є.Н. Березівська вважає, що однією з основних проблем щодо категорії емотивності є розмежування понять суміжних із нею. Емоційність розумілася як властивість суб'єкта чи властивість знакової мови. Внаслідок цього вченими було запроваджено термін "емотивність" усвідомлення умовності вербальної характеристики емоцій, вельми приблизно відбиває реальне життєве простір.

Змішення експресивного і емотивного у мові призводить до того, що терміни "емотивність" і "експресивність" нерідко вживаються як абсолютні синоніми. Розмежування даних понять можливе у разі закріплення за категорією "емотивності" статусу функціонально-семантичної категорії, а за категорією "експресивності" – статусу комунікативної [14, с. 176].

Багато лінгвістів розглядають категорію експресивності на рівні одиниць лексико-семантичного рівня (лексем та лексико-семантичних варіантів). Так, Н.А. Лук'янова у роботі «Про термін експресії та про функції експресивності мови» говорить про те, що експресивна функція дуже часто розвивається і закріплюється за окремими лексико-семантичними варіантами багатозначного слова внаслідок вторинної номінації [50, с. 12].

В.І. Шаховський у статті «Проблема розмежування експресивності та емотивності як семантичної категорії лінгвостилістики» до емотивної та експресивної лексики відносить вигуки, емотивно-підсилювальні прислівники, лайливі та ласкаві слова, емотивно-оціночні прикметники. Проте автор спробував розмежувати експресивність та емоційність. Він вважає, що експресивність та емотивність можуть бути компонентами лексичного значення мовної одиниці, адже вони відносяться до виразних засобів мови та є її якісною характеристикою. Разом з тим, він виділяє диференціальні ознаки експресивності та емотивності. На думку В.І. Шаховського, експресивність пов'язана з уявленнями, а емотивність із почуттями та відчуттями. Також емотивність тісно пов'язана з оціночністю та

суб'єктивністю, оскільки є проявом відчуттів. Експресивність не обов'язково пов'язана з ними [69, с. 55].

В даний час явище мовної експресивності вивчається засобами та методами різних лінгвістичних та міждисциплінарних наук. І.В. Арнольд виділила три основні підходи до дослідження експресивності: лінгвостилістичний, семасіологічний та прагматично орієнтований [5, с. 141].

У рамках лінгвостилістичного підходу досліджуються закономірності вибору прийомів та засобів, здатних відповідати тієї чи іншої соціально-рольової чи емоційно-забарвленої інтенції мовця як суб'єкта мови, а також опис та аналіз виразних та образотворчих засобів мови.

Семасіологічний підхід до вивчення експресивності має багато спільного з лінгвостилістичним. Спостерігаються збіги предметів та методів дослідження. І в рамках стилістики, і в рамках семасіології вивчаються слова, висловлювання, синтаксичні конструкції, інтонаційні схеми, здатні висловлювати емоційність мови. Але якщо в центрі уваги описової стилістики знаходиться сама система виразних засобів, то головна увага семасіології зосереджена на місці експресивних одиниць у типології значень, на організації експресивно забарвленого значення, на системотворчих зв'язках експресивних одиниць - синонімічних, антонімічних та інших.

У прагмалінгвістиці, яка позиціонується як нова антропоцентрична парадигма в мовознавстві, проблеми експресивності досліджуються з погляду відносин суб'єкта мови до адресата, суб'єкта мови, до дійсності тощо. Особливо важливим тут є використання мови з метою впливу [5, с. 142].

Відомий лінгвіст А.Ю. Маслова вважає, що при всьому різноманітті підходів та інтерпретацій у сучасному мовознавстві існує проблема виділення експресивності як загальної категорії. І в стилістиці, і в семантиці, і в прагматиці експресивність розглядається в характерних для даних областей знання категоріальних просторах [51, с. 30].

Експресивність лексичних одиниць мови глибоко та всебічно аналізується в роботах Н.А. Гастилене [57, с. 160], Є.С. Геллер [58, с. 34], Л.Г. Бабенко [59, с. 285], Р.В. Шведова [70, с. 212], А.І. Швець [71, с. 93], Т.А. Широких [72, с. 21], Т.В. Шмельової [73, с. 28] та М.Г. Юдаєва [74, с. 107]. У центрі уваги цих авторів знаходиться експресивна лексика (типи експресивних слів, компонентна структура експресивності, визначення їх місця у лексичній системі мови).

Дослідники, які працюють у рамках цієї проблематики, розглядають різні аспекти мовної експресивності, залучаючи дедалі більше матеріалу для аналізу. Значним кроком шляху до розуміння природи цього явища є концепція денотативної (чи внутрішньої) експресивності тексту.

Г.В. Вахітова, розвиваючи цю концепцію, зазначає, що експресивність проявляється тільки в процесі «життєвого циклу» тексту, що включає ланки «породження-текст-розуміння» або «задум-текст-сенс». Одним із важливих засобів створення експресивності тексту, на її думку, є особливий шар лексики, денотативний компонент якої викликає у реципієнта емоційний відгук, наприклад, війна, голод, вбивство, знищення. Таким чином, фонд експресивних одиниць поповнюється системно-нейтральними одиницями мови, здатними емоційно маркувати контекст за рахунок свого специфічного змісту [17, с. 62].

Огляд літератури, в якій досліджується експресивність як лінгвістичне явище, дає можливість виділити три основні напрямки у підході до визначення засобів, що створюють експресивний ефект.

Перший напрямок поширений у стилістичних роботах І.М. Гіндліної [24, с. 364], А.П. Горбунова [25, с. 225], М.Д. Городникової [26, с. 40], С.К. Южина [75, с. 12], Ф.Б. Юрченка [76, с. 51], Д.О. Яволова [77, с. 125], Г.С. Якимова [78, с. 218], А.М. Якушина [79, с. 65] та Р.П. Яремка [80, с. 115]. Смісловою домінантою, що створює експресивний ефект, є характеристика умов спілкування, яка виражається у різноманітних стилістичних регістрах, у функціонально-стилістичних тональностях тощо. Оскільки значимість

емотивно-оцінних сигналів очевидна, представники цієї тенденції відносять їх до „додаткової” смислової інформації, що співвідноситься з властивостями реалії, що позначається, а не з соціально-мовними та нормативними параметрами спілкування.

Другий напрямок пов'язаний із прагненням підвести емоційну домінанту під всю лексику, яка певною мірою не є нейтральною і, тим самим, становить інтерес для стилістики. У цьому напрямі дослідники прагнуть, насамперед, виявляти різні типи емотивних значень, починаючи від вигуків і закінчуючи тим, що прийнято називати експресивно забарвленою лексикою; механізми створення самої емотивності та стилістичного забарвлення не такі важливі для них. Стилiстичний ефект розглядається ними або як інгерентний компонент емотивності, тобто внутрішній компонент, що не залежить від зовнішніх факторів, або як адгерентний, що виникає в тексті. Даного напрямку дотримувалися В.Н. Гридин [27, с. 19], О.В. Загоровська [32, с. 76], Т.Є. Казакова [35, с. 81].

Третій напрямок характеризується комплексним підходом до проблеми експресивності. У цьому напрямі намічається прагнення виявити типи смислової інформації, що створюють експресивність-образність, емоційне та експресивне забарвлення значень, а також їх стилістичну значущість, які інтерпретуються як особливий експресивний пласт у значенні слів, що доповнює денотативне значення. Даного напрямку дотримувалися Н.А. Каламова [36, с. 148], Л.А. Калимуллина [37, с. 186], В.А. Звегинцев [33, с. 74].

Серед дослідників проблем експресивності немає єдиної думки щодо того, які одиниці мови можуть виражати та передавати експресивність. Вважається, що експресивність виділяється на фонетичному, графічному, морфологічному, лексичному, синтаксичному та текстовому рівнях мови. За словами О.В. Александрової, також існує розподіл мовних одиниць на ті, які реалізують у тексті внутрішньомовну експресивність, і на ті, що реалізують контекстуальну експресивність (мається на увазі придбання

нейтральними одиницями мови експресивного значення у певному контексті) [3, с. 118].

Отже, слід зазначити, що за наявності певних класифікацій експресивних засобів немає повного системного опису їх складу. У зв'язку з цим дослідники сходяться на думці, що проблема вживання експресивної лексики є досить складним явищем і вимагає подальшого детального дослідження.

Отже, ретельно дослідивши ступінь вивченості проблеми вживання експресивної лексики в лінгвістиці, ми дійшли до висновків, що вперше елементи теорії експресивності у лінгвістиці з'явилися наприкінці ХІХ ст, але особливий інтерес до даної проблеми виник лише у ХХ ст, внаслідок чого наразі можна знайти чисельну кількість робіт, присвячених проблемі вживання експресивної лексики.

В процесі дослідження наукових джерел, ми також дізналися, що сучасні лінгвісти виділяють три основні підходи до дослідження експресивної лексики, серед яких лінгвостилістичний, семасіологічний та прагматично орієнтований.

Ми з'ясували, що проблемі дослідження вживання експресивної лексики велика кількість сучасних дослідників таких як О.В. Александрова, Ю.М. Малинович, Т.А. Снегірьова, Ш. Баллі, Н.А. Лук'янова В.І. Шаховський та багато інших присвятили свої наукові праці, серед яких можна виділити книгу Ш. Баллі "Французька стилістика" 1909 року, наукову роботу Н.А. Лук'янової «Про термін експресії та про функції експресивності мови» та статтю В.І. Шаховського «Проблема розмежування експресивності та емотивності як семантичної категорії лінгвостилістики».

Слід також зазначити, що В.І. Шаховський спробував розмежувати поняття експресивності та емотивності. На його думку, експресивність

пов'язана з уявленнями, а емотивність із почуттями, відчуттями оціночністю та суб'єктивністю.

1.2. Експресивна лексика: дефініції, класифікації, функції

У теоретичних дослідженнях ще з часів античності фігурує поняття “експресія”, яке означає у перекладі з латинської (*expressio*) “вираз”. Експресія є найважливішою стилістичною категорією. У стилістиці вона займає центральне становище, оскільки специфіка мови публіцистики полягає насамперед в образно - експресивних властивостях. Під експресією розуміють виразно-образотворчі якості мови, які відрізняють її від звичайної, стилістично нейтральної, роблять мовні засоби образними, яскравими та емоційно забарвленими.

Вважається, що найбільш повне визначення експресивності дала І.В. Арнольд. Під експресивністю розуміється таку властивість тексту чи частини тексту, які передають сенс зі збільшеною інтенсивністю, висловлюючи внутрішній стан мовця, і мають емоційне чи логічне посилення, яке може бути, а може і не бути образним [6, с.58].

В.А. Звегинцев вважає, що поняття "виразність" визначається як особливо виділений, підкреслений спосіб вираження думок і почуттів. Дослідник розглядає експресивність як властивість певної сукупності мовних одиниць, що забезпечує їх здатність передавати суб'єктивне ставлення мовця до змісту або адресату мови, а також сукупність якостей мови, організованих на основі таких мовних одиниць. Основним завданням експресивності вважається висловити чи стимулювати суб'єктивне ставлення до сказаного. З боку мовця це може бути акцентування висловлювання чи відступ від мовного стандарту. З боку слухача – підвищення уваги та рефлексії, можливе виникнення емоцій та почуттів [34, с. 237].

На думку Є.М. Галкіної-Федорук, експресивність – це те, що робить мову більш яскравою та вражаючою. Експресивністю дослідник вважає фонетичні, лексичні, морфологічні та синтаксичні одиниці мови; авторські неологізми, просторічну чи жаргонну лексику, стилістичні постаті; паралельні конструкції, наростання, всілякі повтори, інверсію, алітерацію та інші [20, с. 105].

Тієї ж точки зору дотримується Ш. Баллі, який підкреслює, що експресивність – це емоційне сприйняття дійсності та прагнення передати його реципієнту [10, с. 248].

Зазвичай з поняттям експресії пов'язані різноманітні і дуже тонкі оціночно-характерні відтінки, які супроводжують і ускладнюють мовлення, роблять його виразним. До експресії відносять своєрідні смислові відтінки, які додаються до основних значень слів і виразів, таким чином, дозволяючи автору висловлювати своє ставлення до описуваного, дати відповідну оцінку.

Можна сказати, що експресивність - це насамперед семантична категорія, бо поява в слові експресії незмінно супроводжується розширенням і ускладненням обсягу, появою в смисловій структурі слова додаткових побічних смислових відтінків. Ці елементи оціночної властивості є важливою ознакою експресії.

В.Н. Комісаров зазначає, що експресивність може бути виражена множиною способів. Категорія експресивності охоплює різні одиниці мови та володіє всілякими засобами та способами виразу, які можна розділити за структурною належністю на: експресивно-фонетичні, експресивно-лексичні, експресивно-словотвірні, експресивно-морфологічні та експресивно-синтаксичні [40, с. 153].

У Лінгвістичному енциклопедичному словнику можна знайти визначення поняття експресивної лексики. «Емоційно-експресивна лексика – це стилістично марковані лексичні одиниці, що служать для вираження почуття, настрої та суб'єктивного ставлення до чогось» [48].

За словами Н.Н. Амосової, експресивна лексика – це виразна, з явним суб'єктивним відтінком лексика, що видає відношення мовця до чогось, як позитивне, так і негативне. Емоційно-експресивна лексика займає особливе становище серед мовних універсалій, оскільки саме вона має всі експресивно-імпресивні якості [4, с. 73].

Ще одне визначення можна знайти у Є.М. Галкіної-Федорук, яка визначає емоційно-експресивну лексику як «слова, що виражають почуття, що переживаються самим промовцем; слова, що виражають лексичну оцінку явища з погляду того, хто говорить (тобто слова-характеристики); слова, в яких поняття про почуття позначається не лексично, а за допомогою суфіксів та приставок» [20, с. 107].

І.Р. Гальперін також, описуючи властивості експресивної лексики зазначає, що експресивність – це такі семантико-стилістичні ознаки мовної одиниці, які забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті як засобу суб'єктивного вираження відносин мовця до змісту [21, с. 136].

До експресивних слів І.Р. Гальперін відносить: пестильні, зневажливі, які володіють експресією чемності, які мають експресію ввічливості [21, с. 137].

В.М. Цоллер зазначає, що всі ці виразні можливості засобів загальнонародної мови широко використовуються на сторінках газет. Закладені в них експресивні якості, тобто виразно – образотворчі елементи та оціночно – характеристичні властивості, підкреслюються та посилюються авторами [57, с. 65].

Н.А. Лук'янова виділяє 2 різновиди експресивних слів: з **ослабленою номінативністю** та з **сильно ослабленою номінативністю**.

Слова з **ослабленою номінативністю** – це слова, які складають переважну частину лексичного експресивного фонду. Вони називають конкретний денотат і також характеризують його з якоїсь із сторін, виражають емоційне ставлення мовця до даного явища. Наприклад:

*Але якщо ви – бюрократ, який упивається **канцелярщиною**, або юрист, що вмiло приховує суть справи за професійним жаргоном, вважайте, що ви отримали попередження – but if you are a bureaucrat who revels in **beadledom** or a lawyer who skillfully hides the essence of the case in professional jargon, consider that you have received a warning [49, с. 254].*

Слова з **сильно ослабленою номінативністю** – це слова, які зберігають словотвірну або семантичну мотивованість. Наприклад:

*Оскільки окрім демонстрації сили він майже нічого не вмів, то впевнено вважав, що лише **безмозкістю** можна подолати хитрого, холоднокровного та розважливого супротивника - since he knew almost nothing but a show of strength, he confidently believed that only a **brainlessness** could overcome a cunning, cold-blooded and prudent opponent [49, с. 255].*

В.К. Харченко зазначає, що суть експресії полягає у подоланні всіх шаблонів та будь-яких стандартів. Експресивне у мові виступає як нерегулярне, нетипове і тому воно незвичайне та виразне. До якостей мовних одиниць, які є експресивними, належать: образність, емоційність, оціночність, інтенсивність [66, с. 21].

Об'єднуючи, близькі за експресивним семантичним компонентом слова в лексико-семантичні групи, що позначають позитивні емоції, В.К. Харченко виділяє слова, що виражають **середній ступінь емоційного відношення та високий рівень емоційного ставлення**.

Лексика із **середнім ступенем відношення** – це одиниці, які передають середній ступінь позитивних емоцій. Наприклад:

*Він повернувся після цієї зустрічі з надзвичайно **задоволеним** виглядом – he returned after this meeting with an extremely **pleased** look [66, с. 22].*

Лексика із **високим ступенем відношення** – це одиниці, які передають високий ступінь позитивних емоцій. Наприклад:

*Він так спритно справлявся з мечем, списом і щитом, що всі глядачі були у **захваті** - he handled the sword, spear and shield so deftly that all the spectators were **delighted** [66, с. 22].*

У такому розділі мовознавства як стилістика тексту Є.М. Галкіна-Федорук виділяє три великі групи експресивних слів.

Лексика з **яскравим оцінним значенням** – це слова, що містять оцінку фактів, явищ, ознак, що дають однозначну характеристику людей.

Наприклад:

*В обробці цього прекрасного матеріалу вони досягли **неперевершеної майстерності** - in the processing of this beautiful material, they have achieved **unsurpassed skill** [20, с. 110].*

Такі слова, як правило, однозначні, адже виразна емоційність перешкоджає розвитку у них переносних значень.

Багатозначні слова - це слова, які одержують якісно-емоційний відтінок при переносному вживанні. Наприклад:

*Я втомився повторювати це мільйон разів ніби **пануга** - i'm tired of repeating this a million times like a **parrot** [20, с. 110].*

Слова з суфіксами суб'єктивної оцінки – це слова, що передають різні відтінки почуттів. Наприклад:

*Вона була такою доброю, ніби **сонечко** - she was as good as the **sunshine** [20, с. 110].*

Їхні оціночні значення обумовлені не номінативними властивостями, а словотвором, оскільки емоційну забарвленість подібним формам надають афікси.

І.А. Стернін також надає власну класифікацію експресивній лексиці.

Урочиста лексика – це лексика, доречна у текстах, що характеризуються піднятим, урочистим тоном. Наприклад:

*У книгах цієї чудової письменниці є і м'який гумор, і цікавий сюжет, і мудрість **всепереможного добра** - in the books of this wonderful writer there is a soft humor, and an interesting plot, and the wisdom of **all-conquering good** [64, с. 198].*

Знижена фамільярна лексика – це слова, що характеризуються великим ступенем невимушеності. Наприклад;

*Дійсно, всі друзі знали, що я пізня пташка і раніше за дванадцять ніколи не лягав спати - indeed, all my friends knew that I was a late **bird** and had never gone to bed before twelve [64, с. 198].*

За словами Ю.М. Скребнева, групу протипоставлених один одному та нейтральним словам стилістично забарвлених слів складають слова **підвищеної естетичної цінності, середньої естетичної цінності та зниженої естетичної цінності.**

До слів **мінімально підвищеної естетичної цінності** відносяться книжково-літературні слова. Наприклад:

*Усі блага і всі біди сьогодення та найближчого майбутнього беруть **витоки** у цьому загальному підйомі історичного рівня - all the benefits and all the troubles of the present and the near future have their **origins** in this general rise of the historical level [61, с. 161].*

До слів **середнього ступеня** відноситься лексика з забарвленням пишномовності, урочистості, приналежності до високих інтелектуальних та естетичних сфер. Наприклад:

*Проте мій шановний **колега** сказав, що це класична психологія політичного заслання - however, my dear **colleague** said that this is the classic psychology of political exile [61, с. 161].*

До лексики **максимального ступеня естетичної цінності** відноситься поетична лексика, трафаретна, а також авторські новоутворення. Наприклад:

*Завдяки новим розробкам в економіці та психології ми можемо будувати **гіпотези**, знаходити цифрові значення ефективності навчання, виявляти причини та наслідки в освітньому процесі - thanks to new developments in economics and psychology, we can build **hypotheses**, find digital values of learning efficiency, identify causes and consequences in the educational process [61, с. 161].*

Ю.М. Скребнев звертає увагу на те, що чималу роль у визначенні емоційно-експресивного забарвлення слова відіграє контекст. Наприклад, нейтральні слова можуть приймати високе стилістичне забарвлення, висока

лексика може приймати іронічне забарвлення, а лайлива лексика, навпаки, може виступати заохоченням або ласкавим зауваженням. Також дослідник виділяє такі види експресивної лексики як **активна** та **пасивна**.

Активна лексика включає лексичні ресурси, найчастіше використовувані в мові: повсякденні слова, словосполучення, речення, значення яких зрозуміло абсолютній більшості кількості носіїв тієї чи іншої мови. Наприклад:

Доброї ночі, Спарки! І ще раз дякую за допомогу. Ти просто молодчина -- *Good night, Sparky! And thank you again for your help. You're just great* [61, с. 163].

У свою чергу, **пасивна лексика** – це частина словникового складу мови, що складається з одиниць, обмежених у вживанні (наприклад, історизми – як правило, що повністю вийшли з уживання слова або стійкі словосполучення, що являють собою назви предметів, явищ та процесів). Наприклад:

Він сподівався стати на чолі об'єднаної церкви і перетворитися цим на всесвітнього патріарха - *he hoped to become the head of the united church and thus become the world patriarch* [61, с. 163].

В.Г. Костомаров вважає, що слова, близькі за характером експресивності, класифікують на лексику, що виражає **позитивну** та **негативну** оцінку званих понять.

Лексика з **позитивною оцінкою** понять – це слова високі, ласкаві, частково – жартівливі. Наприклад:

При цьому саме просвітництво розуміється досить широко і глибоко – як впровадження прогресивних ідей та високих моральних понять у свідомість людей та їхнє життя - *at the same time, the Enlightenment itself is understood quite broadly and deeply - as the introduction of progressive ideas and high moral concepts in the minds of people and their lives* [43, с. 301].

Лексика із **негативною оцінкою** понять це – іронічні, несхвальні, лайливі, зневажливі, вульгарні слова. Наприклад:

Серед заходів щодо усунення загрози внутрішньополітичній нестабільності можна назвати політичні **репресії** 1930-х років - *measures to address the threat of domestic political instability include the political repression of the 1930s* [43, с. 301].

Втім, емоційне забарвлення навіть таких слів можна змінити за допомогою інтонацій чи особливого контексту. Наприклад, ласкаве слово дитинка зовсім неласково звучатиме в такій фразі:

*Ех, ти, **дитино!** Міг би зробити і краще! - Ah, you, **child!** You could have done better!* [43, с. 301].

За словами В.Г. Костомарова, емоційно-експресивні слова розподіляються між: **книжковою, розмовною та просторічною лексикою.**

До **книжкової** лексики належать слова, що надають урочистість, а також емоційно-експресивні, що виражають як позитивну, так і негативну оцінку званих понять. Наприклад:

*Важко ставитися всерйоз до мови національної згоди, коли одночасно в партнері такої згоди бачать окупанта, **продажного** типу, у найкращому разі – шахрая та брехуна - it is difficult to take seriously the language of national consent, when at the same time the partner of such consent is seen as an occupier and **corrupt**, at best - a swindler and a liar* [43, с. 303].

Тому невірно іноді вважають, що книжкова лексика складається тільки зі слів позитивного оцінного значення, хоча такі у ній, звісно, переважають.

До **розмовної лексики** відносяться слова пестливі, жартівливі а також деякі одиниці, що виражають негативну оцінку званих понять (проте не надто грубі). Наприклад:

*Можна навіть сказати, що в них прослизали веселі **смішки**, що збереглися ще з самого дитинства - we can even say that they slipped merry **laughter**, preserved from childhood* [43, с. 303].

До **просторічної лексики** належать різко знижені слова, які є поза межами літературної норми. Серед них можуть бути форми, що містять

позитивну оцінку званих понять, але набагато більше форм, що виражають негативне ставлення мовця до понять. Наприклад:

*Після революції більшовики забрали землю у великих власників, і це стало початком повного **беззаконня** - after the revolution, the Bolsheviks took the land from large owners, and this was the beginning of complete **lawlessness** [43, с. 303].*

У книзі Д.Є. Розенталя пропонується поділ просторічної лексики на власне **розмовну** та **просторову**.

До власне **розмовної** лексики відносяться слова, що надають відтінку неофіційності, невимушеності, але не виходять за межі літературної мови. Наприклад:

*Мені було б куди простіше спілкуватися зі звичайним **роботягою**, але проти традицій важко виступати - it would be much easier for me to communicate with an ordinary **hunky**, but it is difficult to oppose traditions [43, с. 304].*

Просторова лексика знаходиться на межі або за межами строго нормованого літературного мовлення і відрізняється більшою стилістичною зниженістю в порівнянні з лексикою власне розмовною, хоча межі між цими розрядами розмовної лексики хисткі і не завжди чітко визначені навіть у словниках. Наприклад:

*Я сумніваюся, що нічний прибуток виправдовується; швидше за все, господар просто **жмот**, – не хоче, щоб магазин простоював хоч годину з орендованого часу - i doubt the night's profit is justified; most likely, the owner is just a **miser** and does not want the store to stand for at least an hour from the leased time [43, с. 304].*

За словами Д.Є. Розенталя, у складі просторічної лексики зазвичай виділяють 3 групи, такі як власне **просторіччя**, **грубуватого-просторічні** та **вульгарно-лайливі слова** [59, с. 205].

Власне **просторіччя** - це слова, що знаходяться за межами літературної мови через відхилення від норми. Наприклад:

Коли я навчався у школі, у нас був викладач історії – моторошний зануда - *when i studied in school, we had a history teacher who was a terrible nerd* [59, с. 206].

Грубувато-просторічні слова – це слова, які володіючи нальотом грубості та деякої вульгарності, дозволяють іноді коротко і виразно показати ставлення (найчастіше негативне) до якогось предмета, людини або явища. Наприклад:

Двічі на ті самі граблі наступає тільки повний йолоп - *twice on the same rake comes only a complete jerk* [59, с. 206].

Вульгарно-лайливі слова – це слова, які характеризуються великим ступенем грубості та вульгарності, що робить їх неприпустимими у мовленні культурних людей. Наприклад:

Тобі, мабуть, мало харю начистили? - *Probably, your mug hasn't had enough* [59, с. 206].

Отже, ретельно дослідивши всі характерні ознаки експресивної лексики, ми дійшли до висновків що в стилістиці вона займає центральне становище, оскільки специфіка мови публіцистики полягає насамперед в образно-експресивних властивостях. Спираючись на праці сучасних лінгвістів, ми також надали визначення поняттю експресивної лексики і з'ясували, що це виразна, з явним суб'єктивним відтінком лексика, що вирає відношення мовця до чогось, як позитивне, так і негативне.

В процесі дослідження характеристики експресивної лексики, ми також розглянули її класифікації, запропоновані сучасними дослідниками. Ми дійшли до висновків, що наразі існує чисельна кількість видів експресивної лексики, але до основних із них можна віднести книжкову, розмовну та просторічну лексику, лексику, що виражає позитивну та негативну оцінку понять, активну та пасивну лексику, лексику підвищеної, середньої та зниженої естетичної цінності, урочисту та знижену лексику.

1.3. Специфіка публіцистичного дискурсу

Наразі мовознавча наука все частіше вдається до спроб включити до свого проблемного поля основи теоретичної журналістики. Замкнена в рамках інтралінгвістичного об'єкта вивчення, лінгвістика минулого лише з другої половини ХХ ст. поширює наукові інтереси на «суміжне існування» текстових організацій. Так, у 60-х роках минулого століття народжується напрямок лінгвістичних досліджень - лінгвістика тексту.

Важливо також зазначити, що в процесі постійної інтернаціоналізації та глобалізації, потреба суспільства у комунікації із зовнішнім світом неминуче призводить до розвитку інформаційних технологій, внаслідок чого публіцистичний дискурс став невід'ємною частиною життя громадськості.

Ю.С. Степанов вважає, що сучасні ЗМІ домінують на всіх рівнях структури соціуму, формуючи таким чином публіцистичний дискурс, в якому представлена картина світу - специфічний спосіб сприйняття, інтерпретації подій та явищ; фундамент, спираючись на який людина виконує конкретні дії. Побудова тексту та протікання інформаційного процесу набули яскраво вираженого технологічного характеру, що диктує свої норми та різноманіття потоків новин [63, с. 173].

За словами О.В. Дудолодової, публіцистичний дискурс є найвпливовішим різновидом літературної мови. Він реалізується у політичних виступах, періодичному друку, кіно, газетах, журналах, на радіо та телебаченні. Публіцистичний дискурс є вельми складним явищем через неоднорідність його завдань та умов спілкування. У розглянутому вище ракурсі, публіцистичний дискурс постає як складний конгломерат, що будується на єдності внутрішніх і зовнішніх діалогічних відносин учасників.[31, с. 285].

Слід зазначити, що сучасні дослідники відносять публіцистику і до сфери літератури, і до сфери журналістики одночасно. Отже, доцільно буде

розглянути визначення публіцистичного дискурсу, запропоновані сучасними лінгвістами.

Є.І. Морозова розглядає публіцистичний дискурс як літературу, присвячену суспільно-політичним питанням сучасності. Дослідник вважає, що публіцистичний дискурс відіграє особливу роль - він прагне задовольнити як інтелектуальні, так і естетичні потреби читача. Є.І. Морозова зазначає, що у публіцистичному стилі також зустрічається лексика із професіоналізмів. Вони використовуються, щоб полегшити сприйняття інформації читачем та досягти певного комунікативного впливу [53, с. 34].

М.С. Черепахов вважає, що публіцистичний дискурс є виглядом творчості, що відображає суспільно-політичні, моральні, економічні та інші актуальні проблеми за допомогою науково-логічних доказів. Дослідник називає публіцистичний дискурс живим, динамічним, активним та постійно змінним типом дискурсу, адже він пов'язаний з реальними подіями і явищами, які у житті суспільства, відбиває конкретні дії певний проміжок часу [69, с. 68].

На думку М.С. Черепахова, публіцистичний дискурс обов'язково передбачає діалог між адресатом та адресантом. Якщо політичний дискурс має на меті переконання аудиторії для здобуття влади в галузі політики, то публіцистичний дискурс у цьому сенсі позиціонує себе набагато ширше. Адже публіцистика торкається багатьох різноманітних сфер життєдіяльності людини і суспільства в цілому [68, с. 70].

Отже, можна зробити висновок, що публіцистичним дискурсом є дискурс, що обслуговує широку сферу суспільних відносин, таких як політичних, економічних, культурних, спортивних та інших.

За словами Н.А. Павлушкіної, на стилістику газетної мови сильний вплив надає масовий характер комунікації, адже газета є одним із найбільш типових засобів масової інформації та пропаганди. Тут масовим виявляється і адресат, і автор. Власне, газета та конкретний кореспондент виступають не від імені якоїсь однієї особи або вузької групи осіб, а зазвичай висловлюють

позицію мільйонів однодумців. У зв'язку з цим однією з характерних стилістичних рис газетної мови, є своєрідна збірність, що знаходить своє вираження в особливостях значень та функціонуванні мовних одиниць [56, с. 254].

Н.А. Павлушкіна також зазначає, що спілкування між журналістом та респондентом протікає в формі зовнішнього діалогу. Обидва учасники пов'язані при цьому у відносинах внутрішнього діалогу з читачем, оскільки саме читач є мотиваційним стрижнем всього дискурсу. Важливо, що у текстах масової комунікації учасниками процесу спілкування вважаються не окремі люди, а збірні суб'єкти, тому внутрішня діалогічність публіцистичного дискурсу визначається не лише інтенцією інформування, а й надання того чи іншого ідеологічного впливу [56, с. 255].

Відомий дослідник В.З. Дем'янков зазначає, що тематична необмеженість публіцистичного дискурсу визначає надзвичайну широту і різноманітність його лексики. З цієї точки зору публіцистика є найбільш багатим різновидом літератури. З іншого боку, низка певних тем постійно перебуває у центрі соціальної уваги, і лексика, що стосується цих тем, набуває публіцистичного забарвлення. Отже, у складі словника мови формується коло лексичних одиниць, притаманних публіцистичному дискурсу.

Серед таких тем, що постійно висвітлюються, насамперед слід назвати політичну, інформаційну, тему про діяльність уряду і парламенту, вибори, партійні заходи, заяви політичних лідерів. Економічна тематика, матеріали на тему охорони здоров'я, освіти, соціального захисту та зведення подій також є важливими для публіцистичного дискурсу [28, с. 41].

Названа вище лексика використовується і в інших стилях (науковому, офіційно-діловому). У публіцистичному стилі вона набуває особливої функції - створити реальну картину подій і передати адресату враження журналіста про ці події та ставлення до них [28, с. 42].

Таким чином, під комунікацією мається на увазі процес взаємодії адресанта – автора текстового повідомлення та адресата – читача з метою отримання інформації. Враховуючи все вищесказане, можна говорити про публіцистичний дискурс як про інституціоналізовану мовленнєву діяльність, що має два плани (лінгвістичний та лінгвокогнітивний) та здійснюваної у межах друкованих засобів масової комунікації які визначають спосіб її здійснення, форми організації та основні характеристики.

Сучасні лінгвісти досліджують публіцистичний дискурс з різних точок зору. Так, Г.Н. Німець розглядає публіцистичний дискурс як методологічний конструкт, який є системою методологічних операцій, спрямованих на збір, переробку та передачу інформації в соціумі [55, с. 67].

В.Н. Хорольський говорить про культурологічний підхід вивчення публіцистичного дискурсу, що передбачає естетичний аналіз текстів, інтерпретацію за допомогою естетичних категорій. Дослідник зазначає, що публіцистичний дискурс, є особистісно-орієнтованим, тобто спрямованим на адресата з метою отримання відгуку та має мовну свободу, виражену різноманітністю використовуваних лексем. Він також є ситуативно-обумовленим та пов'язаним із конкретним просторово-тимчасовим континуумом [67, с. 178].

В.Г. Костомаров визначає основний стилістичний принцип публіцистичного дискурсу, який розглядається як єдність, поєднання експресії та стандарту, що становить специфіку газетного мовлення. За його словами, стандартизація мови представляється природним, об'єктивним і прогресивним процесом, що має на меті створення ємних, комунікативно-доцільних готових мовних формул для різноманітних сфер та цілей спілкування [44, с. 19].

В.Г. Костомаров також вважає, що для публіцистичного дискурсу характерне використання наступних складових.

Різнманітних цитат (присутність «чужого слова» надає експресивності сучасному публіцистичному дискурсу, служить реалізації поетичної функції

мови. Цитація, тобто «текст у тексті» загострює діалогічність тексту, що підвищує момент гри, служить породженню підтексту);

Оцінної лексики (оцінка виражається або визначенням іменника, або метафоричним найменуванням явища);

Використання синонімів (з метою уникнення повтору, посилення емоційності висловлювання, або уточнення найменування явища, а тим самим і для його більш правильної характеристики) [44, с. 20].

На думку Л.Є. Кройчика, часто метою публіцистичного дискурсу є не лише інформування адресата, а й формування в останнього особливого роду мислення, необхідного для вирішення поставленого завдання, наприклад спонукати взяти активну участь у підтримці під час виборів, переконати підтримувати конкурентів, привернути увагу на якусь подію.

Таким чином, публіцистичний дискурс стає інформаційно-маніпулятивним. Незалежно від того, яку мету визнано первинною – інформувати або маніпулювати, дискурс не втрачає своєї цілісності, він вирішує вторинні комунікативні завдання і з цією метою відповідно організований, пов'язаний не тільки з власне мовними, а й культурними чинниками. При вирішенні найбільш глобальних завдань – маніпуляції широкими верствами населення, політичної агітації, формуванні громадської думки у ЗМІ [45, с. 86].

У сучасному публіцистичному дискурсі Л.Є. Кройчик виділяє наступні функції: інформаційну (повідомлення про стан справ, різноманітні факти та події), коментарно-оцінну (виклад фактів супроводжується коментарем до них, їх аналізом та оцінкою), пізнавально-освітню (передаючи різноманітну культурну, історичну, наукову інформацію ЗМІ сприяє поповненню фонду знань своїх читачів, слухачів та глядачів), комунікативну (тексти створюються автором для максимально великої кількості читачів, а не тільки для єдиного адресата), експресивну (відображає особистість автора, яка може мати явно виражені риси і бути емоційно забарвленою по відношенню до викладених фактів), естетичну (майбутній текст за своєю формою у єдності зі

змістом задовольняє естетичним почуттям читача), функцію впливу (ЗМІ не випадково називають четвертою владою: їх вплив на погляди та поведінку людей досить очевидний, особливо в періоди так званих інверсійних змін суспільства або під час проведення масових соціально-політичних акцій, наприклад, у ході загальних виборів глави держави), гедоністичну (мова тут йде не просто про розважальну інформацію, а й про те, що будь-яка інформація сприймається з великим позитивним ефектом, коли сам спосіб її передачі відповідає естетичним потребам адресата) [45, с. 87].

За словами І.Г. Мілевич, головними функціями, які зумовлюють вибір різних мовних засобів рівнів, характерних для публіцистичного дискурсу, є інформування та вплив. Реалізація цих функцій зумовлює наявність однієї з головних ознак публіцистичного дискурсу – регулярного чергування та контрастування стандартизованих та експресивних мовних засобів. Експресивність забезпечує емоційний та естетичний вплив на адресата, адже ЗМІ є найважливішим учасником політичної, офіційно-ділової або розважальної комунікації.

Однією з найважливіших функцій публіцистичного дискурсу є інформаційна. Функція повідомлення обумовлює вживання нейтральної, загальностильової лексики, в якій особливу роль відіграє політична, економічна та концептуальна лексика [52, с. 352].

На думку І.Г. Мілевич, завдання інформаційної функції текстів, які відносяться до публіцистичного дискурсу полягає у тому, щоб проінформувати найбільшу кількість читачів, про важливі проблеми для суспільства та про думки авторів статей на ці проблеми. Інформативна функція публіцистичного дискурсу, у поєднанні з логічністю, зумовлюють часте використання авторами в текстах. інформативних виразів, які повідомляють про якусь подію чи факт. Інформація в таких текстах має певну специфіку, спрямовану на її передачу засобами переконання. Вона призначена для широкої аудиторії, тому виникає необхідність організувати

текст таким чином, щоб стисло та швидко передати інформацію, а також надати на читача певний вплив.

З інформаційною функцією публіцистики пов'язані такі риси, як документалізм, об'єктивність та фактологічність, її документально-фактологічна точність, стриманість та офіційність мови, Загальновідомо, що інформативність тексту багато в чому визначається ступенем незвичайності, новизни фактів, що викладаються. Складовими компонентами інформативності є впізнаваність (наскільки викладений матеріал знайомий читачеві) та новизна (подання інформації, незнайомій адресату) [52, с. 353].

Інший відомий дослідник І.В. Смотровва вважає, що інформування читача про значні події у суспільстві супроводжується другою найважливішою функцією – функцією впливу. Основне завдання публіцистичного дискурсу полягає в тому, щоб переконати читача в необхідності особливого ставлення до викладених фактів і необхідності особливої поведінки, а не тільки повідомити свіжі новини та факти.

Публіцистичний дискурс відрізняє відкрита дискусійність та емоційність, що є причиною прагнення автора довести правдивість своєї позиції. Функція впливу є для нього системоутворюючою і це є головною відмінністю публіцистичного стилю від інших різновидів літературної мови. Відповідно до І.В. Смотрової, функція впливу визначає такі риси публіцистичного дискурсу, як його призовність, мовленнєва виразність, рекламність, збірність, простота, доступність та оціночність [62, с. 276].

Є.А. Селіванова вважає, що окрім інформаційної та впливової, тексти публіцистичного дискурсу, виконують комунікативну, експресивну, аналітичну, розважальну та естетичну функції.

Комунікативна функція – основна функція публіцистичного дискурсу. Комунікативність публіцистики полягає насамперед у тому, що ці тексти створюються автором для максимально великої кількості читачів, а не тільки для єдиного адресата, хоча, слід зазначити, що навіть у цьому випадку можна спостерігати комунікативну функцію.

Експресивна функція мови у публіцистиці дозволяє відобразити особистість автора, яка може мати явно виражені риси і бути емоційно забарвленою по відношенню до викладених фактів. Емоційно-експресивна функція публіцистики характеризується, за словами Є.А. Селіванової, «відкритою оціночністю тексту»

Значення естетичної функції публіцистичного дискурсу полягає в тому, що автор статті під час її написання прагне, щоб його майбутній текст за своєю формою у єдності зі змістом задовольняв би естетичним почуттям читача.

Також можна виділити аналітичну та розважальну функції, що передбачають різні способи подання актуального матеріалу для полегшення сприйняття отриманої інформації [60, с. 148].

Отже, ретельно дослідивши характерні ознаки публіцистичного дискурсу, ми дійшли до висновків, що перші лінгвістичні дослідження даного типу дискурсу почалися у 60-х роках минулого століття. Розглянувши визначення публіцистичного дискурсу, запропоновані сучасними дослідниками, ми з'ясували, що публіцистичний дискурс є дискурсом, який відображає суспільно-політичні, моральні, економічні та інші актуальні проблеми за допомогою науково-логічних доказів.

Ми також дізналися, що публіцистичний дискурс є засобом масової комунікації, він реалізується у політичних виступах, періодичному друку, кіно, газетах, журналах, на радіо та телебаченні.

В процесі дослідження публіцистичного дискурсу ми також розглянули його основні функції, серед яких можна виділити інформаційну функцію, функцію впливу, комунікації, експресивну, естетичну та розважальну функції.

1.4. Проблеми перекладу експресивної лексики

Процес перекладу експресивної лексики становить інтерес для дослідників упродовж багатьох століть. Проблема перекладу залишається актуальною і у теперішній час, оскільки кожен період у розвитку мови пов'язаний зі змінами її лексичного складу. Експресивна лексика широко використовується у сучасній літературі і саме вона створює труднощі під час перекладу.

Експресивна лексика все більше приваблює увагу сучасних дослідників, незважаючи на досить докладне вивчення лінгвістами категорії експресивності та засобів її виразності. Однак саме явище експресивності є настільки багатогранним, що задачі, що стосуються вибору лексичних засобів для побудови виразної мови, а також можливості перекладу такої мови продовжують залишатися дискусійними.

Вивченням теорії перекладу експресивної лексики займалися багато вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, таких як В. Коптілов [42, с. 148], Т.Г. Добросклонська [30, с. 127], Л.С. Бархударов [12, с. 184], Ю.Н. Мухина [54, с. 278], В.С. Виноградов [19, с. 223], В.Є. Бреус [16, с. 353], В.Н. Комісаров [41, с. 138] та багато інших.

З відомих робіт слід згадати змістовну статтю В. Коптілова «Етапи роботи перекладача», в якій автор розділив весь процес перекладу на три основні етапи: аналіз оригіналу, розгляд його змісту, семантики та стилю, пошуки у мові перекладу існуючих еквівалентних засобів відтворення найважливіших рис оригіналу та синтез у нове художнє ціле рис, виділених в оригіналі та трансформованих відповідно до особливостей літературної мови та безлічі інших конкретних умов [42, с. 148–166].

В.С. Виноградов виділяє два етапи у процесі перекладу публіцистичного тексту. Перший пов'язаний з осмисленням тексту іноземною мовою, а другий із відтворенням тексту рідною мовою. На його думку, перекладач повинен не тільки зрозуміти текст і осмислити його як

художнє ціле, а й сприйняти його емоційний вплив. Від перекладача зазвичай вимагають знання іноземної мови, вміння використовувати багатства рідної мови та бути знайомим з тим, про що йдеться у перекладеному тексті [19, с. 223].

У теорії та практиці перекладацької діяльності однією з основних проблем є проблема передачі експресивної лексики тексту оригіналу у тексті перекладу. Вона представляє певні труднощі при перекладі, оскільки є специфічною для мови оригіналу та може містити безеквівалентні одиниці.

Вітчизняний лінгвіст Л.С. Бархударов говорить про те, що суть перекладу полягає в процесі перетворення публіцистичного тексту однією мовою на мову перекладу за збереження його незмінного значення. Основна проблема для перекладача, пов'язана з перекладом цих значень є випадком, коли сукупність значень властивих одиниці перекладу однієї мови не відповідає сукупності значень в іншій [12, с. 184].

Л.С. Бархударов зводить усі типи відповідностей між лексичними одиницями до трьох типів: випадків повної відповідності, випадки часткового відповідності та відсутність відповідності [12, с. 184].

Відомий лінгвіст Ю.Н. Мухина вважає, що серед проблем, якими займається теорія перекладу художніх текстів, однією з найбільш спірних є проблема передачі стилістичних прийомів на мову перекладу. Переклад стилістичних прийомів, що несуть образний заряд тексту, часто викликає труднощі у перекладачів через національні особливості стилістичних систем різних мов. Всі лінгвісти підкреслюють необхідність збереження образу оригіналу в перекладі, справедливо вважаючи, що перекладач, перш за все, повинен прагнути відтворити функцію прийому, а не сам прийом.

Від того, наскільки стилістично вірно передано оригінал, залежатиме і загальна якість перекладу. Вкрай важливим у цьому світлі є майстерність перекладача. Експресія та емоційне забарвлення слів у публіцистиці надають великої виразності тексту, і їхня грамотна стилістична передача також впливає на кінцевий результат перекладу [54, с. 278].

Отже, важливість вивчення передачі образних засобів обумовлена необхідністю адекватної передачі образної інформації публіцистичного тексту мовою перекладу та відтворенням стилістичного ефекту оригіналу в перекладі.

За словами Т.Г. Добросклонської, у теорії перекладу та практичної діяльності перекладачів однією з актуальних та центральних є проблема перекладу емоційно-експресивної лексики у новинних медіатекстах. Найчастіше це відбувається через те, що емоційне вираження, на відміну від логічного та раціонального, більше прагне імпліцитності, і, втілюючись у мовні одиниці, під час перекладу не піддається традиційному буквальному тлумаченню на іншій мовній системі.

При перекладі медіатекстів новин перекладач нерідко стикається зі складнощами у зв'язку з необхідністю максимально коректно і правильно передати суть інформації, не втрачаючи стилістичне забарвлення і не допускаючи двозначності. Отже, основним завданням при перекладі новинних текстів є донести до читача зміст статті у найбільш зрозумілій та дохідливій формі, приділити увагу як інформаційної складової, так і окремим моментам з вкрапленнями емоційних та оціночних елементів [30, с. 126].

Т.Г. Добросклонська вважає, що для цього перекладач має внести до тексту перекладу наступні необхідні зміни, такі як опис інформації, доповнюючи текст роз'ясненнями, заміна незрозумілих елементів зрозумілішими та опущення у перекладі деяких деталей, невідомих рецептору вторинного тексту [30, с. 127].

В.Є. Бреус вважає, що при перекладі експресивної лексики з української мови відбувається безліч перекладацьких перетворень, причина яких найчастіше криється у властивому англійській мові баченні світу і пов'язаному з цим явищем мовної вибірковості.

Описуючи предметну ситуацію, англійська мова може вибрати іншу відправну точку в описі, ніж українська. Їй, зокрема, характерне переважне використання дієслівних форм. Українській мові, навпаки, властиво ширше

використання предметних дій та ознак, що проявляється у частішому, ніж в англійській мові, використанні іменників. Отже, завдання перекладача полягає у передачі засобами іншої мови точного змісту оригінального тексту, зберігши його стилістичні та експресивні особливості [16, с. 353].

Також, на вирішення проблем, що виникають при перекладі експресивної лексики, спрямовано цілу низку перекладацьких перетворень, які називаються трансформаціями. В.Н. Комісаров зазначає, що під трансформаціями розуміється міжмовне перетворення, що вимагає перебудови на лексичному, граматичному або текстовому рівні [41, с. 138].

Отже, доцільно буде розглянути перекладацькі трансформації, які використовуються сучасними лінгвістами для досягнення якісного перекладу.

До граматичних перекладацьких трансформацій можна віднести наступні.

Перестановка – це зміна перекладу розташування мовних елементів, що відповідають мовним елементам оригіналу. Перестановкам можуть піддаватися слова, словосполучення, частини складного речення, прості речення всередині складного, самостійні речення у системі цілого тексту, наприклад:

*На підтвердження його невинності було наведено дуже **вагом** докази - steel proof was given to show that he was innocent* [46, с. 165].

Опущення – операція, зворотна додаванню, якщо йдеться про об'єктивні розбіжності між мовами. Під опущенням розуміється опущення тих чи інших слів під час перекладу, наприклад:

*Відповідь мене **поставила у глухий кут** - the answer got me* [58, с. 85].

Заміна – найпоширеніший перекладацький прийом, який передбачає як граматичні, так і лексичні заміни. Цей тип трансформації поділяється на: а) заміну форм слова; б) заміни частин мови; в) заміни членів речення; г) синтаксичні заміни у складному реченні, які передбачають заміну простого речення складним, заміну складного речення простим, заміну головного

речення підрядним та навпаки, та заміну союзного типу зв'язку безсоюзним та навпаки [41, с. 139]. Наприклад:

*По дорозі з Єгипту до Великобританії міністр заглянув до Греції - the minister **sandwiched** Greece in between Egypt and Great Britain* [58, с. 86].

Лексичних перекладацьких трансформацій дещо більше.

Описовий переклад – операція, за якої лексична одиниця іноземної мови замінюється словосполученням, що її експлікує значення, тобто. дає пояснення або опис цього слова, наприклад:

Йшов проливний дощ і дві маленькі кранлі впали на мій письмовий стіл - it was raining cats and dogs and two little puppies fell on my writing table [45, с. 293].

Генералізація – спосіб перекладу, який полягає у заміні вузького поняття загальним, наприклад:

*Від його промови на слухача **повіяло крижаним холодом** - an ice chill **frosted** the audience* [58, с. 84].

Калькування – заміна синтаксичною структури вихідної мови аналогічною структурою мови перекладу, наприклад:

Заради всього святого, не загубіть цей ключ, інакше ви не зможете повернутися і ми ніколи не зможемо вам допомогти** - **for the heaven's sake, do not lose that key, otherwise you will not be able to come back and we will never be able to help you [65, с. 294].

Семантичний еквівалент – спосіб перекладу, при якому перекладач використовує точний відповідник у мові перекладу, наприклад:

*Я думаю, що ти радий що тобі випала **щаслива нагода** - i think you are happy that you have had a **happy chance*** [46, с. 164].

Функціональний аналог – спосіб використання реально існуючих слів у мові перекладу, які частково відображають значення англomовного термін, наприклад:

*Обговорення питання було **відкладено в довгий ящик** - the question was **sidetracked*** [46, с. 163].

Отже, ретельно дослідивши специфіку перекладу експресивної лексики, ми дійшли до висновків, що наразі переклад експресивної лексики є досить складним явищем і тому все частіше привертає увагу сучасних лінгвістів. Спираючись на думку сучасних дослідників ми дізналися, що процес перекладу розділяється на три етапи: аналіз оригіналу мови, пошуки у мові перекладу існуючих еквівалентних засобів та відтворення їх у мові перекладу.

Ми також з'ясували, що перекладач, який займається проблемами перекладу експресивної лексики, повинен володіти певними знаннями та навичками щоб максимально коректно і правильно передати суть інформації, не втрачаючи стилістичне забарвлення і не допускаючи двозначності.

В процесі дослідження ми також розглянули основні лексичні та граматичні перекладацькі трансформації, які використовують сучасні перекладачі і дійшли до висновків, що до основних із них відносять граматичну та лексичну заміну, семантичний еквівалент, функціональний аналог, калькування, описовий переклад, конкретизацію, генералізацію, опущення, додавання, перестановку та багато інших.

Отже, ретельно дослідивши всі характерні ознаки експресивної лексики, представлені в першому розділі, ми дійшли до висновків що наразі проблема вживання експресивної лексики наразі є актуальною і все частіше привертає увагу сучасних дослідників.

Дослідивши ступінь вивченості проблеми вживання експресивної лексики в лінгвістиці, ми дійшли до висновків, що вперше елементи теорії експресивності у лінгвістиці з'явилися наприкінці ХІХ ст, але особливий інтерес до даної проблеми виник лише у ХХ ст, внаслідок чого наразі можна знайти чисельну кількість робіт, присвячених проблемі вживання експресивної лексики.

Ми з'ясували, що проблемі дослідження вживання експресивної лексики велика кількість сучасних дослідників таких як О. В. Александрова, Ю. М. Малинович, Т. А. Снегірьова, Ш. Баллі, Н. А. Лук'янова В. І. Шаховський та багато інших присвятили свої наукові праці, серед яких можна виділити книгу Ш. Баллі "Французька стилістика" 1909 року, наукову роботу Н. А. Лук'янової «Про термін експресії та про функції експресивності мови» та статтю В. І. Шаховського «Проблема розмежування експресивності та емотивності як семантичної категорії лінгвостилістики».

Ми також приділили увагу дослідженню характерних рис експресивної лексики і зрозуміли, що в стилістиці вона займає центральне становище, оскільки специфіка мови публіцистики полягає насамперед в образно-експресивних властивостях. Спираючись на праці сучасних лінгвістів, ми також надали визначення поняттю експресивної лексики і з'ясували, що це виразна, з явним суб'єктивним відтінком лексика, що видає відношення мовця до чогось, як позитивне, так і негативне.

В процесі дослідження характеристики експресивної лексики, ми також розглянули її класифікації, запропоновані сучасними дослідниками. Ми дійшли до висновків, що наразі існує чисельна кількість видів експресивної лексики, але до основних із них можна віднести книжкову, розмовну та просторічну лексику, лексику, що виражає позитивну та негативну оцінку понять, активну та пасивну лексику, лексику підвищеної, середньої та зниженої естетичної цінності, урочисту та знижену лексику.

Ми також розглянули визначення публіцистичного дискурсу і з'ясували, що публіцистичний дискурс є дискурсом, який відображає суспільно-політичні, моральні, економічні та інші актуальні проблеми за допомогою науково-логічних доказів. Він реалізується у політичних виступах, періодичному друку, кіно, газетах, журналах, на радіо та телебаченні та має інформаційну функцію, функцію впливу, комунікації, експресивну, естетичну та розважальну функції.

Дослідивши специфіку перекладу експресивної лексики, ми дійшли до висновків, що наразі переклад експресивної лексики є досить складним явищем і тому все частіше привертає увагу сучасних лінгвістів. Ми дізналися, що процес перекладу розділяється на три етапи: аналіз оригіналу мови, пошуки у мові перекладу існуючих еквівалентних засобів та відтворення їх у мові перекладу.

В процесі дослідження ми також розглянули основні лексичні та граматичні перекладацькі трансформації, які використовують сучасні перекладачі і дійшли до висновків, що до основних із них відносять граматичну та лексичну заміну, семантичний еквівалент, функціональний аналог, калькування, описовий переклад, конкретизацію, генералізацію, опущення, додавання, перестановку та багато інших. Слід зазначити, що дослідники сходяться на думці, що проблема вживання експресивної лексики є досить складним явищем і вимагає подальшого детального дослідження.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ ЕМОТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

У сучасній лінгвістиці експресивна лексика постає дуже важливим та цікавим об'єктом, якому активно приділяють увагу вітчизняні та зарубіжні дослідники. Людина є живою істотою із складними фізіологічними та психічними процесами. Вона має не тільки базові потреби, але також не менш важливим фактором нормального функціонування є збагачення духовних та моральних цінностей. Будучи розумною істотою, людина також має мовленнєву здатність, за допомогою якої вона може передати власні почуття, як позитивні, так і негативні, а також виражати своє відношення до певних ситуацій.

Кожна людина є індивідуальною та має власні риси характеру, що впливають на її поведінку, які складають різні чинники – від власної особистості до виховання та освіти. Отже, у зв'язку із цим сучасними лінгвістами було створено безліч класифікацій експресивної лексики, які розділяють її на певні види, а також показують, яку саме функцію вони відіграють у тому чи іншому випадку. Отже, є доцільним розглянути класифікації сучасної експресивної лексики та проаналізувати їх.

2.1. Особливості вивчення книжкової емотивної лексики

Він повернувся після цієї зустрічі з надзвичайно задоволеним виглядом
[дод. 1]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*задоволений*», яке означає емоційний стан людини, яка переживає почуття повного задоволення від певних життєвих ситуацій та отримання позитивних емоцій від них. Найчастіше людина перебуває у стані повного задоволення коли їй

вдається досягнути певної мети, реалізувати конкретні плани, стати успішною у будь-якій сфері життя, а також здійснити певні бажання.

Слово **«задоволений»** є частиною розповідного, простого, двоскладного, поширеного, повного речення, прикметником, яке використано в орудному відмінку однини чоловічого роду, що виступає в реченні в ролі означення.

За класифікацією В.К. Харченко, дане слово відноситься до *лексики із середнім ступенем відношення*, тобто передає середній ступінь позитивних емоцій.

За класифікацією Ю.М. Скребнева слово **«задоволений»** відноситься до *активної лексики*, адже дане слово можна вважати нейтральним та повсякденним. Воно нерідко використовується у багатьох стилях мовлення, а також на побутовому рівні, адже дуже часто доводиться виражати емоції по відношенню до тих чи інших ситуацій.

За класифікацією В.Г. Костомарова дане слово виражає *позитивну оцінку понять*. Найчастіше слово **«задоволений»** використовується, коли людина прагне висловити позитивне відношення до будь-яких речей або показати власне позитивне ставлення до певних подій.

За класифікацією Л.Є. Кройчик, слово **«задоволений»** виконує *інформативну* та *експресивну* функції. Таким чином, слово має донести до реципієнта інформацію про емоційний стан людини та те, які емоції вона переживає зараз. У даному реченні можна помітити що людина знаходиться у стані задоволеності у зв'язку з певними подіями, в даному випадку, пов'язаними із зустріччю з іншою людиною, яка залишила позитивні враження.

Одним з найбільш важливих питань, що виникають внаслідок ведення переговорів, є збереження конфіденційної інформації, якою одна із сторін може згодом скористатися [дод. 3]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«конфіденційної»*, яке означає особистий або приватний. Найчастіше дане слово застосовується, коли мова йде про збереження особистих даних або будь-якої персональної інформації, яка не має розголошуватися будь-яким іншим особам. Зазвичай це слово використовується коли людина користується послугами спеціалістів, таких як психологи, юристи та лікарі.

Слово *«конфіденційної»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є прикметником, який був використаний в знахідному відмінку однини жіночого роду та виступає у реченні у ролі означення.

За класифікацією І.А. Стерніна дане слово відноситься до *урочистої лексики*. Воно характеризується піднятим та урочистим тоном. Також слово *«конфіденційний»* часто асоціюється з офіційністю та строгістю.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики із *максимальним ступенем естетичної цінності*. Воно спрямоване на задоволення естетичних потреб читача, а також застосовується в офіційних установах, де використання іншого стилю не було б прийнятним.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до книжкової лексики, оскільки у слові *«конфіденційний»* наявна урочистість, а також слово не використовується у повсякденному спілкуванні, а лише у певній ситуації, яка того вимагає.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, слово *«конфіденційний»* виконує *інформативну* та *естетичну* функції. Прочитавши дане слово, цілком можна зрозуміти, що мається на увазі збереження будь-якої персональної інформації та її приховування від інших людей. Також дане слово задовольняє естетичні потреби читача за рахунок відтінку урочистості та офіційності даного слова.

Пройшовши прекрасним парком, ми опинилися в маленькій альтанці біля самого замку, – з неї відкривався чудовий краєвид на гори [дод. 5]

У даному реченні можна виділити експресивне слово **«чудовий»**, яке означає щось прекрасне, те, що викликає радість. Зазвичай дане слово вживається коли людина чимось захоплюється, споглядає щось надзвичайне або показує своє відношення до певної ситуації.

Слово **«чудовий»** є частиною складносурядного, розповідного, неокличного речення, є прикметником, що стоїть в називному відмінку однини чоловічого роду та виступає в реченні у ролі означення.

За класифікацією Є.М. Галкіної Федорчук, дане слово відноситься до лексики з **яскравим оцінним значенням**. Воно містить оцінку певного явища, у даному випадку про прекрасний краєвид на гори. Зі значення експресивного слова можна сказати, що людина залишилася задоволеною побаченим.

За класифікацією В.К. Харченко, дане слово відноситься до лексики із **високим ступенем відношення**. Воно передає високий ступінь позитивних емоцій. Мається на увазі, що людина була у захваті від краєвиду певного місця, через що в неї залишилися приємні враження.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із **позитивною оцінкою понять**. Таким чином, людина виражає своє ставлення до конкретного явища, у даному випадку, краєвиду на гори, який викликав позитивні емоції.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, слово **«чудовий»** виконує **комунікативну** та **експресивну** функції. Таким чином, людина повідомляє про те, що вона думає стосовно певного явища, а також показує своє відношення до нього. У даному випадку людина виражає те, що вона захоплена гірським краєвидом, що пейзаж є дуже красивим та привабливим, а отже людина відчуває певні позитивні емоції від його споглядання.

Він заходив у всі будинки і всіх розпитував, але ввечері повернувся засмучений, бо ніхто йому нічого не підказав [дод. 6]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*засмучений*», яке означає розчарованість або незадоволеність людини щодо деяких речей. Найчастіше дане слово застосовується коли хтось намагається виконати певну задачу, досягти цілі або здійснити власні плани, і це не вдається. Людина починає втрачати впевненість та засмучуватися через те, що в неї щось не вийшло.

Слово «*засмучений*» є частиною складносурядного, розповідного, неокличного речення, є прикметником, що стоїть в однині чоловічого роду та виступає у ролі означення.

За класифікацією В.К. Харченко дане слово відноситься до лексики із *середнім ступенем відношення*. Зі значення даного слова можна зробити висновок, що людина засмучена та переживає певне почуття розчарування, проте ці емоції не надто сильні щоб перейти у гнів або злість.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики, що виражає *негативну оцінку понять*. Тобто, таким чином людина показує, що вона не є задоволеною певними речами через деякі ситуації, події або людей, які не виправдали її сподівань.

За класифікацією Ю.М. Скребнєва, дане слово відноситься до *активної лексики*. Слово «*засмучений*» доволі часто зустрічається в повсякденній мові, його використовують в різних побутових ситуаціях коли людина відчуває сум та розчарованість через невиправданість власних очікувань.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну* та *експресивну* функції. За допомогою даного експресивного слова можна зрозуміти, що намагається сказати людина, а також слово дає можливість виразити певні емоції, у даному випадку – негативні; розкрити власні переживання за розчарованість через певні життєві ситуації.

*Вільний вибір в умовах сучасної ринкової економіки можливий лише на основі якнайповнішого **засвоєння** інформації про інтереси, наміри та дії контрагентів [дод. 7]*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**засвоєння**», яке означає усвідомлення будь-якої інформації про певні явища, предмети та події. Найчастіше дане слово застосовується коли мова йде про можливість розібратися та зрозуміти певний навчальний матеріал.

Слово «**засвоєння**» є частиною простого, розповідного, неокличного повного, двоскладного, поширеного речення, є іменником, що стоїть у знахідному відмінку однини середнього роду та виступає у речення у ролі додатка.

За класифікацією І.А. Стерніна, дане слово відноситься до урочистої лексики. Воно характеризується офіційністю, строгістю та піднятим тоном. Зазвичай слово «засвоєння» використовується в офіційно-діловому та науковому стилі мови.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики із *максимальним ступенем естетичної цінності*. Воно задовольняє естетичні почуття читача, а також може вказувати на авторські новоутворення.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до книжкової лексики. У цьому слові можна простежити риси офіційності та воно є побудованим із дотриманням усіх літературних норм.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, слово «**засвоєння**» виконує *пізнавально-освітню* функцію. Дуже часто дане слово використовується у науковій літературі та несе у собі певну пізнавальну інформацію. Нерідко мова йде про засвоєння матеріалу, якого набувають під час теоретичних занять аби потім отриманні знання було можливо застосувати на практиці для остаточного їх закріплення і вміння ними користуватися у певних ситуаціях.

Її душив *гнів*, який, здавалося, ось-ось перелетиться через край [дод. 12]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*гнів*», яке означає перебувати в дуже негативних емоціях, відчувати сильну злість, бажання накричати на того хто образив або висловити своє відношення до певної ситуації на підвищеному тоні. Зазвичай людина, що перебуває у гніві, не можна міркувати адекватно. Її переповняють певні негативні почуття, бажання помсти, прибити когось або зробити необдумані вчинки про які можна потім пошкодувати.

Слово «*гнів*» є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні в ролі підмета.

За класифікацією В.К. Харченко, дане слово відноситься до лексики, що виражає *високий рівень емоційного ставлення*. З даного слова стає зрозумілим, що людина не просто ображена або засмучена, вона знаходиться у стані дуже сильної злості.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики *із негативною оцінкою понять*. Зазвичай, почуття гніву асоціюється із негативом. Часто кажуть, що людина, яка перебуває у стані гніву відчуває, що її щось з'їдає із середини і вона хоче виразити все що вона думає щоб позбутися злості.

За класифікацією Ю.М. Скребнєва, дане слово відноситься до *активної лексики*. У повсякденному житті існує безліч ситуацій, коли людина може опинитися у стані гніву: від самих незначних до досить серйозних. Отже, дане слово широко використовується на побутовому рівні.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. Воно дає зрозуміти у якому стані наразі перебуває людина. За допомогою даного слова можна виразити негативні емоції, дати зрозуміти що людина є дуже сердитою та злою на певні речі.

*Єдиний свідомо ефективний спосіб зупинити **деструктивні** процеси в живому світі – зберегти якнайширші заповідні зони та забезпечити виживання існуючого в них біорізноманіття [дод. 15]*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**деструктивні**», яке означає руйнівні. Дане слово може відноситися до будь-якого поняття, яке має на увазі, що щось знищується або руйнується.

Слово «**деструктивні**» є часиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є прикметником, що стоїть у знахідному відмінку множини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі означення.

За класифікацією І.А. Стерніна, дане слово відноситься до *урочистої лексики*. Воно характеризується великим ступенем офіційності і часто зустрічається в науковій літературі.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики *максимального ступеня естетичної цінності*. Воно побудовано із дотриманням усіх літературних норм та спрямовано за задоволення естетичних потреб читача при прочитанні того чи іншого наукового матеріалу.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики, що виражає *негативну оцінку понять*. Слово «**деструктивний**» іншими словами означає «*руйнівний*», а отже завжди асоціюється із знищенням чогось, що зазвичай викликає негативні емоції.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *пізнавально-освітню* та *експресивну* функції. Таким чином, читач дізнається, як таке слово, як «*руйнівний*» можна виразити інакше, зокрема за допомогою літературної мови, що може допомогти розширити словниковий запас та справити певне враження.

З боку план здавався бездоганим, відпрацьованим до дрібниць, та все ж... [дод. 16]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*бездоганний*», яке означає максимально правильний, ідеальний, ефективний, без жодних недоліків. Дуже часто людина намагається стати бездоганною у всіх сферах життя, порівнює себе з іншими та намагається на когось рівнятися. Однак, не завжди варто прагнути бездоганності, адже жоден не є ідеальним і ніколи не стане.

Слово «*бездоганний*» є частиною простого, розповідного, неокличного, двоскладного, поширеного, повного речення, є прикметником, що стоїть в орудному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі означення.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики, що виражає *позитивну оцінку понять*. Бездоганність часто асоціюється із ідеальністю, до якої прагне мало не кожен. Будь-яка людина мріє стати ідеальною та мати великий успіх у власному житті.

За класифікацією В.К. Харченко, дане слово відноситься до лексики, що виражає *високий рівень емоційного ставлення*. З даного слова стає зрозумілим, що тут мається не увалі не просто щось хороше, а мало не ідеальне та неперевершене, без жодних недоліків.

За класифікацією Є.М. Галкіної-Федорчук, дане слово відноситься до лексики із *яскравим оцінним значенням*. Тут виражається найвищий ступінь чогось ідеального.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. Слово виражає певне емоційне ставлення мовця, у даному випадку те, що він вважав певний план неперевершеним та ідеальним.

Результати експерименту показали, що шкіряні щити успішно могли використовуватися для захисту [дод. 17]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*експеримент*», яке означає проведення якогось нового дослідження з метою виявлення

ефективності певного пристрою, ліків тощо, та дізнатися чи буде винахід корисним та безпечним для громадськості. Дуже часто проводять різні експерименти вчені, з метою зробити внесок в науковий розвиток.

Слово *«експеримент»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть у родовому відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі додатка.

За класифікацією І.А. Стерніна, дане слово відноситься до *урочистої лексики*. Воно характеризується великим ступенем офіційності та часто використовується у наукових працях вчених, коли вони описують проведені ними дослідження.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики, що виражає *максимальний ступінь естетичної цінності*. Воно спрямоване на задоволення естетичних потреб читача, а також розширення його словникового запасу в області науки.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *книжкової лексики*. Воно містить в собі елементи урочистості та офіційності, тому може бути використано не тільки в науковій, але також і в художній літературі.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *пізнавально-освітню* та *експресивну* функції. Слово «експеримент» майже не використовується на побутовому рівні у повсякденній мові. Часто воно є елементом саме наукової літератури, що дозволяє читачу отримати певні знання та дізнатися яким саме чином називають ті чи інші наукові явища, а також отримати певне враження від них.

Молодий мушкетер виявив не лише хоробрість, а й кмітливість [дод. 21]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«мушкетер»*, яке означає солдатів XVI – XVII століть, які були озброєні мушкетом в декількох

країнах Європи та Азії. Королівські мушкетери були військовою частиною полку та особистою охороною французьких королів у 1622-1775 роках.

Слово «*мушкетер*» є частиною простого, розповідного, неокличного, двоскладного, повного, поширеного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі підмета.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *пасивної лексики*. З плином часу змінюються потреби суспільства, що призводить до появ нових видів людської діяльності та зникнення інших. У зв'язку із тим, що наразі мушкетерів не залишилося, то і назва даного поняття майже не використовується, а лише згадується у підручниках історії, у фільмах та літературі. Таким чином, слово «*мушкетер*» наразі є застарілим, тому відноситься до *пасивної лексики*.

За класифікацією І.А. Стерніна, дане слово відноситься до *урочистої лексики*. Слово «*мушкетер*» завжди асоціювалося з офіційністю та почесністю, що надає йому урочистого відтінку.

За іншою класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики із *середнім ступенем естетичної цінності*. Дане слово має забарвлення пишномовності, а також відноситься до затребуваних професій минулих років.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *пізнавальну-освітню* та *експресивну* функції. Оскільки наразі такої професії, як мушкетер немає, читачу буде цікаво дізнатися про особливості та звичаї минулих років, отже дана інформація буде пізнавальною та залишить певне враження.

Він дивився на світ натхненим поглядом [дод. 23]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*натхнений*», яке означає щось, що може дати певний поштовх, стимул або мотивацію зробити певні речі, про які людина раніше не думала, або вважала, що в неї це не вийде. Натхненна людина завжди наповнюється позитивною енергією

та відчуває у собі сили зробити дещо більше. Нерідко у такому випадку кажуть, що у людини відкрилося друге дихання.

Слово *«натхненний»* є частиною простого, розповідного, неокличного, повного, двоскладного, поширеного речення, є прикметником, що стоїть в орудному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі означення.

За класифікацією Є.М. Галкіної-Федорчук, дане слово відноситься до лексики із *яскравим оцінним значенням*. Воно дає однозначну характеристику певному поняттю.

За класифікацією Ю.М. Скребнєва, дане слово відноситься до лексики із *мінімальним ступенем естетичної цінності*. Слово *«натхненний»* є книжковим та часто зустрічається у художній літературі. Воно спрямоване на задоволення естетичних потреб читача.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із *позитивною оцінкою понять*. Воно завжди асоціюється з приємними речами, з чимось, що може щось підказати, підкинути якусь гарну ідею та мотивувати зробити певні речі.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *впливову та експресивну* функції. Воно спонукає до якоїсь дії, стимулює зробити щось корисне або те, що раніше не вдавалося. Воно показує, що зараз людина готова докласти більше зусиль для здійснення певних планів, що вона має на це енергію.

Ця стратегія може призвести до підвищення прибутковості маркетингу [дод. 25]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«прибутковість»*, яке означає мати певний дохід або збільшення фінансових можливостей. Зазвичай, кожна людина, яка володіє бізнесом прагне до прибутковості та розвитку власної компанії, а також і ті, хто не має власної справи, проте все одно прагнуть отримати певний прибуток для себе.

Слово *«прибутковість»* є частиною простого, розповідного, неокличного, двоскладного, повного, поширеного речення, є іменником, що стоїть у родовому відмінку однини жіночого роду та виступає у реченні у ролі додатка.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики із *мінімально підвищеним ступенем естетичної цінності*. Дане слово має відтінок урочистості та офіційності, у зв'язку із чим часто використовується у сфері бізнесу та ділових стосунках.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із *позитивною оцінкою понять*. Слово *«прибутковість»* завжди асоціюється з приємними речами, адже кожна людина потребує фінансового благополуччя для життя та задоволення власних потреб.

За іншою класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *книжкової лексики*. Воно поєднує в собі позитивну оцінку понять, а також відтінок урочистості, тому може використовуватися не тільки в сфері бізнесу, але також і у художній літературі.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *впливову* та *експресивну* функції. Воно виражає фінансовий стан підприємства, у даному випадку можна простежити позитивну динаміку, тобто отримання доходу, що також позитивно впливає на людину.

Коли виявилось, що він буде моїм керівником, я взагалі опинився на сьомому небі від щастя [дод. 27]

У даному реченні можна виділити експресивний вираз *«на сьомому небі від щастя»*, який означає бути дуже щасливим, відчувати ейфорію, почуття повного задоволення. Дане слово часто використовується, коли людина радіє від якоїсь приємної події, коли здійснюються усі її плани та вдається те, чого вона хотіла і докладала максимум зусиль.

Вираз *«на сьомому небі від щастя»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення. Даний вираз є комплексним, тобто

складається з декількох компонентів, зокрема із чисельника *«сьомому»*, що стоїть у місцевому відмінку однини, іменника *«небо»*, що стоїть у місцевому відмінку однини середнього роду та виступає у реченні у ролі додатка, та іменника *«щастя»*, що стоїть у родовому відмінку однини середнього роду та виступає у реченні у ролі додатка.

За класифікацією В.К. Харченко, дане слово відноситься до лексики із *високим ступенем емоційного відношення*. Воно виражає ступінь максимального задоволення людини. Його дуже часто можна зустріти у художній літературі.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із *позитивною оцінкою понять*. Даний вираз ясно дає зрозуміти, що людина перебуває у почутті повного задоволення, щастя та радості від певних подій.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Його часто використовують на побутовому рівні коли хочеться якимось чином показати не просто звичайне задоволення, а максимальний його ступінь

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. Даний вираз є досить поширеним і ясно дає зрозуміти, що саме мається на увазі. У даному випадку це допомагає виразити найвищий ступінь задоволення.

Риба та морепродукти, приготовані над розпеченим вугіллям – ідеальна страва для тих, хто дотримується дієти, а також для любителів вишуканої кухні [дод. 31]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«вишуканий»*, яке означає щось неперевершене або надзвичайне. Найчастіше дане експресивне слово використовується коли людина знаходиться в захваті від чогось, наприклад, від певної страви, яку вона вважає дуже смачною. Слово *«вишуканий»* часто застосовується по відношенню до їжі, коли мова йде про якусь кухню, а також може застосовуватися і по відношенню до людини, коли

мова йде про звички та поведінку. У такому випадку стосовно певної людини також можуть сказати, що вона має вишукані манери.

Слово «*вишуканий*» є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є прикметником, що стоїть у родовому відмінку однини жіночого роду та виступає у реченні у ролі означення.

За класифікацією Є.М. Галкіної-Федорчук, дане слово відноситься до лексики із *яскравим оцінним значенням*. З даного слова стає зрозумілим, що людина дуже високо оцінює певні речі, у даному випадку – конкретні страви.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із *позитивною оцінкою понять*. Слово «*вишуканий*» завжди асоціюється з чимось прекрасним та викликає позитивні та приємні спогади стосовно будь-якого предмету, який, на думку людини, є вишуканим.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики із максимальним ступенем естетичної цінності. Воно спрямоване на задоволення естетичних потреб читача та є побудованим із дотриманням усіх літературних норм. У зв'язку із цим, дане слово широко використовується у сучасних художніх творах.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. З даного слова стає зрозумілим, що мова йде про якусь особливу страву та очевидно відношення людини до неї, що вона вважається неперевершеною та надзвичайною.

2.2. Застосування розмовної емотивної лексики в публіцистиці

Я відчував, що говорю дурниці, але це була чиста правда [дод. 2]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*дурниці*», яке означає незначні речі або недоречну інформацію. Дане слово найчастіше застосовується у випадках, коли інша людина вважає, що хтось говорить нісенітницю або пустощі, які є глупими та абсолютно не відносяться до теми конкретної розмови.

Слово «*дурниці*» є частиною складносурядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, яке використано в знахідному відмінку множини жіночого роду, що виступає в реченні в ролі додатка.

За класифікацією Н.А. Лук'янової, дане слово відноситься до лексики із *ослабленою номінативністю*. Отже, слово «*дурниці*» виражає емоційне ставлення мовця до певної ситуації. Таким чином, людина намагається сказати, що інформація, яку вона чує, є абсолютно безглуздою, неефективною та некорисною, більш того, вона не має ніякого відношення до діла.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *розмовної лексики*. Дане слово часто зустрічається у повсякденній мові та виражає негативну оцінку понять, проте не є надто грубим.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Слово «*дурниці*» є знайомим абсолютній більшості кількості носіїв певної мови. Дуже часто людина може неправильно сприйняти те чи інше прохання іншого або зовсім не розуміти те, що від неї вимагається, а отже, може вчинити безглуздий вчинок або сказати щось недоречне.

За класифікацією Л.Є. Кройчик, слово «*дурниці*» виконує *інформативну* та *експресивну* функції. Таким чином, дане слово повідомляє реципієнту певну інформацію, яку адресат намагається донести і водночас виражає своє ставлення до певної ситуації. У даному випадку людина намагається пояснити, що її зрозуміли неправильно та інформація, яку вона отримала, є абсолютно безглуздою, недоречною та не має ніякої цінності.

І хоча сама ідея прокидатися рано мені подобалася, стати жайворонком означало повністю змінити усталені звички [дод. 9]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*жайворонок*», яке означає пташку, що рано прокидається. Дуже часто з жайворонком порівнюють і людей, зокрема тих, у кого немає звички довго спати, а

навпаки, вони вважають за краще прокидатися раніше і починати свій день рано вранці щоб встигнути зробити всі заплановані справи і залишилося більше часу протягом дня.

Слово «*жайворонок*» є частиною складносурядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть в орудному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні в ролі додатка.

За класифікацією І.А. Стерліна, дане слово відноситься до зниженої фамільярної лексики. Воно характеризується *великим ступенем невимушеності*.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Воно дуже часто застосовується у побутовому мовленні. Коли мова йде про людину, що прокидається рано, її часто порівнюють із жайворонком, який прокидається із першими променями сонця.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *розмовної лексики*. У людей-жайворонків існує власний біоритм та бажання рано прокидатися, що давно увійшло в їх звички. Це дуже часто обговорюється, адже для багатьох людей прокинутися вчасно або трішки раніше становить велику проблему. Вони часто не висинаються та зазвичай не розуміють як людині-жайворонку це вдається.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну* та *експресивну* функції. У даному випадку людина проявляє бажання стати жайворонком, тобто висловлює, що їй хотілося б прокидатися та вставати раніше, проте змінити звичний уклад життя є дуже складною задачею.

Виглядає лев завжди дуже важливо, але насправді він моторошний ледар. Лев спить майже 20 годин на добу, тобто не спить лише 4 години [дод. 10]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*ледар*», яке означає не мати ніякого бажання діяти, навіть змусити себе щось зробити. Найчастіше людина ліниться виконувати складні або нецікаві для неї

завдання. Вона вважає за краще відкласти їх на потім або взагалі уникнути їх. Ледачій людині важче досягти в житті певних цілей, хоча іноді лінь йде на користь. Бажаючи уникнути виконання того чи іншого завдання, людина може придумати простіший спосіб вирішення проблеми.

Слово «*ледар*» є частиною складносурядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі присудка.

За класифікацією Н.А. Лук'янової, дане слово відноситься до лексики із *сильно ослабленою номінативністю*. Воно характеризує певну тварину як ледаче створіння, яке спить майже цілий день і лише декілька годин залишається активним. За допомогою даного слова автор висловлює своє відношення.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *лексики, що виражає негативну оцінку понять*. Зазвичай лінь характеризується з безвідповідальністю, тому найчастіше ледачій людині важко довіряти складні завдання та завжди є ймовірність, що вона не виконає їх вчасно або зовсім забуде про це.

За іншою класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *розмовної лексики*. Воно часто використовується на побутовому рівні, коли людина ліниться щось зробити.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. Таким чином, людина показує своє небажання зробити якусь дію з причини того, що на її думку, завдання не є настільки важливим та воно може почекати.

Ну, якщо ти ще жартувати здатний, значить, все не так уже й погано [дод. 11]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*жартувати*», яке означає говорити або робити що-небудь дотепно, веселитися, смішити когось. Найчастіше людина жартує, коли хоче підняти настрій собі та

оточуючим, а також щоб відволіктися на приємні речі від певних проблем. Людина, яка часто жартує асоціюється з позитивністю, вона викликає довіру та бажання людей спілкуватися з нею та отримувати позитивну енергію.

Слово *«жартувати»* є частиною складнопідрядного, неокличного речення, є дієсловом, що стоїть у теперішньому часі дійсного способу та виступає у реченні у ролі присудка.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Тема гумору завжди була та залишається актуальною, адже розважатися люди любили у всі часи, тому дане експресивне слово постійно використовується на побутовому рівні.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики *із позитивною оцінкою понять*. Слово *«жартувати»* завжди викликає позитивні емоції. Різні жарти, анекдоти та веселі історії завжди піднімають настрій та допомагають відволіктися від проблем повсякденного життя.

За іншою класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *розмовної лексики*. Воно зустрічається дуже часто і його можна почути у будь-якому місці у будь-який день.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. Воно повідомляє, що хоч певна ситуація і склалася не найкращим образом, проте людина все одно намагається жартувати, підняти настрій та перекрити жартами не дуже приємні емоції.

Вони були такі голодні, що налетіли на їжу як бджоли на мед [дод. 13]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«бджоли»*, яке означає маленьких комах, які є дуже працьовитими та які виробляють мед. Бджоли є досить одержимими та агресивними коли вони відчують що хтось становить загрозу для їх власності. Вони будуть захищати свій простір ціною власного життя. Тому і по відношенню до людини дане слово часто застосовується коли вона одержима певними речами та має велике бажання щось зробити.

Слово *«бджоли»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку множини та виступають у реченні в ролі підмета.

За класифікацією Є.М. Галкіної-Федорчук, дане слово відноситься до **багатозначних слів**. Воно одержує якісно-емоційний відтінок при переносному вживанні. У даному випадку людину порівнюють із бджолами, що вони були настільки голодні, що були буквально одержимими їжею.

За класифікацією І.А. Стерніна, дане слово відноситься до **зниженої фамільярної лексики**, адже слово *«бджоли»* характеризується великим ступенем невимушеності.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до лексики **мінімально підвищеної естетичної цінності**. Слово *«бджоли»* є нейтральним та використовується у повсякденному мовленні, проте із дотриманням літературних норм.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує **інформативну та експресивну** функції. З даного слова стає зрозумілим, що людину порівнюють із бджолами по декількох причинах. Також виражається ставлення до певної ситуації, що людина була настільки голодною, що як і бджоли, буквально була одержима бажанням поїсти.

*На жаль, **препод** виявився великим занудою, і вперше побачивши студента, що запізнився, на іспит, виставив його за двері [дод. 14]*

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«препод»*, яке означає професію викладача. Дане слово було запозичено із російської мови, що стандартно має вигляд *«преподаватель»*, проте у студентській сфері набуло експресивного забарвлення та було скорочено до форми *«препод»*, що також використовується і в українській мові. Дуже часто преподами називають студенти своїх викладачів. І хоча слово перейшло в категорію сленгу, зазвичай, використовуючи його, студенти нічого поганого на увазі не мають.

Слово *«препод»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі підмета.

За класифікацією І.А. Стерніна, дане слово відноситься до *зниженої фамільярної лексики*. Воно характеризується великим ступенем невимушеності.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Воно часто використовується у студентській сфері, в різних навчальних закладах коли студенти між собою можуть називати викладача *«преподом»*.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *розмовної лексики*. Воно часто використовується і поза межами студентської сфери. Навіть якщо людина вже давно закінчила вищий навчальний заклад, вона досі може згадувати певні моменти із свого студентського життя і розказувати яким був кожен із *«преподів»*.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну* та *експресивну* функції. З даного слова стає зрозумілим, що мова йде про викладача, а також виражається ставлення у вигляді сленгового слова. Не зважаючи на те, що слово має російськомовне походження, в українській мові воно також широко використовується.

Вона могла задати прочухана будь-кому, хто, на її думку, чинив безглуздо, незважаючи на його вік і становище [дод. 18]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«прочухан»*, яке означає влаштувати якісь розборки, словесного чи фізичного плану, бажання провчити когось за який-небудь проступок, надати певний урок, який має бути засвоєний і щоб подібний вчинок не повторювався у майбутньому. Зазвичай прочухана завдають батьки своїм дітям за певні вчинки, але серед дорослих таке вище теж не є рідкістю.

Слово **«прочухан»** є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, щ стоїть у знахідному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі додатка.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово **виражає негативну оцінку понять**. Слово **«прочухан»** завжди асоціюється із тим, що у людини будуть певні неприємності, тож завжди викликає страх та негативні емоції.

За іншою класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до **розмовної лексики**. Воно часто використовується на побутовому рівні, наприклад, коли батьки за щось сварять своїх дітей, проте дане слово не є надто грубим.

За словами Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до **активної лексики**. Воно часто використовується у повсякденному мовленні не тільки у відносинах батьків та дітей, але це також стосується дорослої категорії населення, у якої також можуть виникнути певні суперечки.

За класифікацією Л.С. Кройчика, дане слово виконує **впливову та експресивну** функції. Почувши слово **«прочухан»**, або навіть подумавши про нього, людина вже розуміє, що на неї чекають певні неприємності, сварки, з'ясування стосунків, що зазвичай не приносить нічого доброго, але залишає неприємні спогади, тож таким чином впливає на подальші дії людини.

*Лисиці один за одним випарувалися; я б теж не відмовилася, але, по-перше, стояла поруч із ректором, а по-друге, ці **хитрюги** завжди вміли непомітно втекти, а мені це ніколи не вдавалося [дод. 19]*

У даному реченні можна виділити експресивне слово **«хитрюги»**, яке означає людей, які є кмітливими та завжди вигадують план, як можна вийти сухим із води та отримати користь з певної ситуації. Хитрі люди також асоціюються з такими тваринами, як лисиця, що також було згадано у даному реченні.

Слово *«хитрюги»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку множини чоловічого роду та виступають у реченні у ролі підмета.

За класифікацією І.А. Стерніна, дане слово відноситься до *зниженої фамільярної лексики*, що характеризується великим ступенем невимушеності.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Воно широко використовується у повсякденному мовленні та є знайомим усім носіям певної мови.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *розмовної лексики*. Воно часто використовується на побутовому рівні, особливо коли мова йде про певних людей, які постійно вигадують способи як можна уникнути виконання будь-якої роботи або отримати вигоду та користь із певної ситуації.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. З даного слова стає зрозумілим про який саме тип людей йде мова, а також те, що такі люди не завжди є надійними та шукають різні способи як отримати користь із певної ситуації саме для себе.

Вона плакала крокодилячими сльозами, розповідаючи, як від неї пішов чоловік [дод. 28]

У даному реченні можна виділити експресивний вираз *«крокодилячі сльози»*, який означає прикидатися, обманювати, нещиро плакати. Даний вираз став використовуватися коли вченими було проведено дослідження харчування крокодила. Виявилось, що коли рептилія вбиває свою жертву і з'їдає її, у неї на очах виділяється рідина, схожа на сльози. Таким чином, стосовно цього явища створювалися різні повір'я, зокрема ті, що крокодил плаче через те, що йому шкода свою жертву. Проте, це не є правдою. Дослідження показало, що у рептилій відсутні сльозові залози, а наявні лише

ті, які допомагають вивести сіль із організму. Саме тому і стосовно людини кажуть, що її сльози не є щирими і справжніми, вона лише прикидається.

Вираз *«крокодилячі сльози»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення. Він є двокомпонентним та складається із прикметника *«крокодилячими»*, що стоїть в орудному відмінку множини та виступає у реченні у ролі означення та іменника *«сльозами»*, що стоїть в орудному відмінку множини та виступає у реченні у ролі додатка.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, даний вираз відноситься до *активної лексики*. Його часто використовують у повсякденному мовленні, коли відчують, що людина плаче нещиро, коли хоче щоб її пожаліли, або отримати вигоду із певної ситуації.

За класифікацією В.Г. Костомарова, даний вираз виражає *негативну оцінку понять*. Притворство та нещирість ніколи не вважалися позитивними якостями людини, тому люди, які часто прикидаються, не заслуговують на довіру.

За іншою класифікацією В.Г. Костомарова, даний вираз відноситься до *розмовної лексики*. Він зустрічається у багатьох стилях мови, зокрема часто використовується у повсякденному житті.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та впливову* функції. З даного виразу стає зрозумілим, що людина плаче нещиро та намагається таким чином вплинути на інших щоб отримати підтримку або іншу вигоду будь-якого типу.

Син був таким забудьком, що коли вийде на дворище із своєї хижі, то не знає, де стоять двері [дод. 29]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«забудько»*, яке означає людину, яка постійно щось забуває. Часто в інших людей така риса викликає роздратування, адже людині часто доводиться нагадувати про речі, які вона має виконати, а іноді на неї стає неможливо покластися.

Слово «*забудько*» є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть в орудному відмінку однини та виступає у реченні у ролі додатка.

За класифікацією Н.А. Лук'янової, дане слово відноситься до лексики з *ослабленою номінативністю*. Воно характеризує конкретну людину та її характер та виражає певне ставлення до неї.

За класифікацією В.К. Харченко, дане слово відноситься до лексики з *суфіксами суб'єктивної оцінки*. Тобто дане слово передає певні відтінки почуттів.

За класифікацією В.Г. Костомарова, даний вираз виражає *негативну оцінку понять*. Часто така риса, як забудькуватість асоціюється з безвідповідальністю, тому людині, яка постійно щось забуває, буває важко довіряти відповідальні завдання.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. З даного виразу стає зрозумілим, що людина має таку рису характеру як забудькуватість та в даному реченні це виражається тим, що людина настільки неуважна та схильна забувати певні речі, що навіть не пам'ятає, де знаходяться її двері.

Коли йому запропонували поїхати на Гавайські острови, він дуже здивувався. Він давно мріяв про це, але ніколи не думав, що йому випаде такий шанс [дод. 30]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*здивувався*», яке означає перебувати в стані легкого шоку від певної події. Залежно від різних ситуацій, почуття подиву може бути як позитивним, так і негативним. Будь-які речі можуть приємно здивувати людину, наприклад, коли вона чогось не очікувала, а трапилося щось надзвичайне, і так само вона може неприємно здивуватися, коли вона аж ніяк не очікувала певних речей, а її засмутили.

Слово «здивувався» є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є дієсловом, що стоїть в теперішньому часі дійсного способу та виступає у реченні у ролі присудка.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із *позитивною оцінкою понять*. У даному реченні можна помітити, що людині запропонували поїхати на Гавайські острови, чого вона ніяк не могла очікувати, тому була дуже приємно здивована.

За класифікацією В.К. Харченко, дане слово відноситься до лексики із *високим ступенем емоційного відношення*. Тобто, мається на увазі що почуття подиву є сильнішим ніж більшість інших позитивних емоцій.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Воно часто використовується на побутовому рівні, адже у житті трапляється чимало ситуацій, які викликають у людини почуття подиву.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. Воно дає зрозуміти у якому емоційному стані наразі знаходиться людина. Слово виражає здивування людини, у даному реченні це передається тим, що людина приємно здивувалася тим, що їх запропонували подорож на Гавайські острови.

2.3. Просторічна емотивна лексика та її функції у публіцистичному дискурсі

Тут правильніше було б підготувати презентацію, але мені знову це робити в облом [дод. 4]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*облом*», яке означає якусь дію, що лінь виконати. Найчастіше дане слово застосовується, коли у людини немає бажання зробити необхідну роботу, вона її відкладає або шукає шляхи її уникнення.

Слово *«облом»* є частиною складносурядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть в однині чоловічого роду та виступає в ролі обставини образі дії.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *просторічної лексики*. Дане слово лежить поза межами літературної мови та може використовуватися на побутовому рівні у ситуаціях коли людина ліниться робити певні речі та намагається ухилитися від їх виконання.

За класифікацією Д.Є. Розенталя, дане слово відноситься до *просторової лексики*. Дане слово також можна охарактеризувати як жаргон або сленг, що використовують лише певне коло людей, зазвичай не пов'язаних офіційними стосунками

За іншою класифікацією Д.Є. Розенталя, дане слово відноситься до власне *просторіччя*. Дане слово є відхиленням від літературних норм мови та є прийнятним у використанні лише у певних ситуаціях, які не мають відтінку офіційності.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, слово *«облом»* виконує *інформативну* та *експресивну* функції. Почувши дане слово стає зрозумілим, що у даний момент у конкретної людини немає бажання виконувати певні завдання, які необхідно зробити. Таким чином, людина виражає власне ставлення до певної ситуації та має на увазі, що вона ліниться виконувати конкретну роботу. Зазвичай так кажуть, коли поставлені задачі не є чітко сформульованими та викликають складність у процесі їх виконання. Тож людина шукає шляхи уникнення роботи та каже, що у неї немає бажання працювати.

Знаєте що? - Після короткого мовчання промовив полковник. - Я, як і раніше, думаю, що ви вправний брехун [дод. 8]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«брехун»*, яке означає, що людина обманює іншого, повідомляє неправдиву інформацію та намагається приховати правду з певною ціллю. Зазвичай люди обманюють інших щоб уникнути неприємностей або отримати користь з певної ситуації.

Проте люди, спіймані на обмані, втрачають довіру конкретної людини та можливість обманути її іще раз.

Слово «*брехун*» є частиною складнопідрядного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі підмета.

За класифікацією Є.М. Галкіної Федорчук, дане слово відноситься до лексики із *суфіксами суб'єктивної оцінки*. Воно передає різні відтінки почуттів, у даному випадку – думку однієї людини щодо іншої, а саме те, що вона є нечесною та не викликає довіру.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із *негативною оцінкою понять*. Слово «брехун» завжди асоціюється з людьми, які не є надійними і їм краще нічого не довіряти та не розповідати зайвого щоб уникнути неприємностей та не потрапити у неловку ситуацію.

За класифікацією Д.Є. Розенталя, дане слово відноситься до *просторічної лексики*. Слово «брехун» є різко зниженим та виходить за межі літературної мови. Воно часто застосовується у побутовому мовленні коли людина починає брехати з тої чи іншої причини.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *інформативну та експресивну* функції. Воно повідомляє що певна людина не є надійною і може обманути в будь-який момент. В свою чергу, інша людина може назвати її брехуном, тим самим виражаючи своє відношення до неї і показуючи те, що людина, яка постійно бреше, не заслуговує на те, щоб їй довіряли.

Але коли в одному будинку з тобою живуть ще чотири людини, обов'язково припреться якийсь придурок і все тобі зіпсує [дод. 20]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*припреться*», яке означає що хтось прийде або приїде. Дане слово зазвичай використовується в негативному сенсі, коли приїзд конкретної людини наразі не є доречним або взагалі, певна людина не є бажаним гостем у домі. У

такому випадку може застосовуватися дане експресивне слово, щоб підкреслити роздратованість.

Слово «*припреться*» є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є дієсловом, що стоїть у майбутньому часі однини дійсного способу та виступає у реченні у ролі присудка.

За класифікацією Ю.М. Скреюнева, дане слово відноситься до *активної лексики*. Воно часто використовується у повсякденному мовленні, коли людина знаходиться в очікуванні гостей, проте бувають випадки, коли доводиться приймати небажаних гостей, що спонукає до застосування даного слова.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *просторічної лексики*. Воно лежить за межами літературної норми та характеризує негативне ставлення.

За класифікацією Д.Є. Розенталя, дане слово відноситься до *просторової лексики*. Воно характеризується стилістичною зниженістю у порівнянні із власне розмовною лексикою.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *впливову* та *експресивну* функції. Воно показує відношення певної людини до іншої, у даному випадку, роздратування її приходом, що у свою чергу оказує вплив на іншу людину, яка розуміє що вона не є бажаним гостем та хазяїн не радий її приходу.

Ось він точно не людина, а свиня, і ще рідкісне хамло [дод. 22]

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*хамло*», яке означає людину, яка постійно грубить іншим, ставиться до них з неповагою та виражає неввічливість. Зазвичай за допомогою хамства, людина намагається самоствердитися в очах оточуючих, показати себе кращою, ніж вона є. Проте грубі вчинки та слова зазвичай мають зворотний ефект та не викликають у інших жодної поваги.

Слово **«хамло»** є частиною простого, розповідного, неокличного, двоскладного, повного, поширеного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку однини чоловічого роду та виступає у реченні у ролі присудка.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики, що виражає **негативну оцінку понять**. Слово **«хамло»** зазвичай не асоціюється у людей ні з чим хорошим, навпаки, воно змушує відчувати презирство.

За іншою класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до **просторічної лексики**. Дане слово є різко зниженим та знаходиться поза межами літературної мови.

За класифікацією Д.Є. Розенталя, дане слово відноситься до **просторової лексики**. Воно використовується щоб оскорбити та принизити когось, тому не є допустимим у спілкуванні культурних людей.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує **впливову та експресивну** функції. Дане слово чітко показує певне відношення однієї людини та іншої, оказує на неї конкретний вплив, що призводить до виникнення неприємних негативних емоцій.

*Я нарешті почав **врубатися** у ситуацію [дод. 24]*

У даному реченні можна виділити експресивне слово **«врубатися»**, яке означає зрозуміти певні речі. Найчастіше дане слово застосовується у негативному сенсі, зазвичай коли мова йде про людину, яка довго не може збагнути певні речі, що може викликати роздратування у іншої людини і почати використовувати дане експресивне слово замість звичайного слова **«зрозуміти»**

Слово **«врубатися»** є частиною простого, розповідного, неокличного, двоскладного, повного, поширеного речення, є дієсловом, що стоїть у теперішньому часі дійсного способу та виступає у реченні у ролі присудка.

За класифікацією Ю.М. Скребнєва, дане слово відноситься *до активної лексики*. Воно дуже часто використовується у повсякденному мовленні, адже нерідко буває, що людина не завжди розуміє певні речі з першого разу та довго не може збагнути, що від неї вимагається, що може викликати роздратування в іншій людині та спонукати до вживання даного експресивного слова.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *просторічної лексики*. Воно лежить за межами літературної норми та використовується щоб показати невдоволення певною ситуацією.

За класифікацією Д.Є. Розенталя, дане слово відноситься до *просторової лексики*. Воно відрізняється стилістичною зниженістю у порівнянні з розмовною лексикою та допомагає висловити власне ставлення, проте в досить грубій формі.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *впливову та експресивну* функції. Воно виражає певне ставлення однієї людини стосовно іншої, коли мова довго не може зрозуміти у чому річ та отримує відповідну реакцію тієї людини.

Найменшого приводу вистачило, щоб на вулицях спалахнули масові заворушення [дод. 26]

У даному реченні можна виділити експресивне слово *«заворушення»*, яке означає порушення встановленого порядку у зв'язку із сутичкою з будь-якої причини або протесту внаслідок невдоволення державного устрою та місцевої політики. Зазвичай, коли відбуваються масові заворушення, ситуацію стає дуже складно контролювати, адже часто люди є невдоволеними певними речами і влаштовують заворушення коли вже немає змоги терпіти.

Слово *«заворушення»* є частиною складнопідрядного, розповідного, неокличного речення, є іменником, що стоїть у називному відмінку множини та виступає у реченні у ролі підмета.

За класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до лексики із *негативною оцінкою понять*. Дуже часто заворушення виникають внаслідок несправедливого відношення до людей, що само по собі є негативним фактором. Під час заворушень нерідко людина стає жертвою та страждає, тому дані події завжди вважались негативними.

За класифікацією Ю.М. Скребнева, дане слово відноситься *до активної лексики*. На жаль, у наші часи, жодна країна не є повністю задоволеною рівнем життя та місцевою владою, тому таке явище як заворушення не є рідкістю. У зв'язку із цим дане слово використовується досить часто.

За іншою класифікацією В.Г. Костомарова, дане слово відноситься до *просторічної лексики*. Слово «заворушення» є різко зниженим та характеризує негативне ставлення мовця до певного явища.

За класифікацією Л.Є. Кройчика, дане слово виконує *впливову та експресивну* функції. Воно виражає негативне ставлення до явища розборок, таким чином воно також впливає на людину, яка може пережити певні відчуття, почувши дане слово.

Отже, ретельно дослідивши всі класифікації емотивної лексики, запропоновані сучасними лінгвістами, ми дійшли до висновку що сучасна емотивна лексика має безліч складових і може класифікуватися найрізноманітнішими способами. Так, нам вдалося дізнатися, що даний вид лексики можна характеризувати як з позитивної, так і з негативної сторони. У свою чергу дані фактори в залежності від певного емоційного забарвлення можуть поділятися на лексику, що направлена на задоволення емоційних та естетичних цінностей різного ступеня, від мінімального до максимального, лексику із яскравим оцінним значенням, а також книжкову лексику, яка побудована із дотриманням усіх літературних норм та може бути використана не тільки на побутовому рівні, але також і в художній літературі.

Ми також дізналися, що окрім лексики, яка може вважатися літературною, існує також протилежний її вид, до якого можна віднести просторічну лексику та вульгарно-лайливі слова, які знаходяться поза межами літературної норми та не є допустимими у спілкуванні культурних людей. Окрім цього, вищезазначені види лексики також можна розділити на активну та пасивну лексику в залежності від того чи застосовуються певні слова у повсякденному мовленні, або вони є застарілими і з цієї причини майже вийшли із ужитку.

Також в процесі дослідження ми виявили декілька функцій експресивної лексики, найпоширенішими із яких являються інформативна, експресивна, впливова та пізнавально-освітня. В залежності від ситуації певні слова можуть не тільки інформувати, але давати більш глибоку інформацію і спосіб пізнання, як наприклад, експресивна лексика, яка використовується в науковій літературі. Проте кожне з цих слів виконує експресивну функцію, яка є основною в будь-якому випадку, адже головною задачею експресивної лексики є вираження емоційного ставлення людини до певного явища за допомогою того чи іншого експресивного слова.

Отже, дослідивши всі класифікації експресивної лексики, яка вживається в сучасному українському публіцистичному дискурсі, ми дійшли до висновку, що найчастіше використовується книжкова лексика, яка становить 45%, що пов'язано з постійним створенням нових художніх творів, а також наукових відкриттів, які потребують вживання лексики саме офіційного стилю. Далі йде розмовна лексика, що становить 35%, адже даний стиль часто використовується в повсякденному спілкуванні і в більшості випадків дані слова не виходять за межі літературної норми. Найрідше вживається просторічна лексика, що становить 20% оскільки даний вид лексики характеризується великим ступенем грубості і не завжди є доцільним у використанні у публіцистичному дискурсі.



Діаграма 2.1. Види експресивної лексики

РОЗДІЛ 3

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЕКСПРЕСИВНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

На даний момент таке явище як експресія являється об'єктом дослідження фахівців різних сфер діяльності. Зокрема, до основних із них можна віднести психологію та лінгвістику. Кожна наука прагне дослідити явище емотивності з різних її боків, дослідити духовний світ людини та виявити чинники, які впливають на емоції та спонукають до їх вираження тим чи іншим чином. Звідси випливає, що внаслідок переживає певних подій, в залежності від того чи є вони позитивними, або негативними, людина виражає по відношенню до них власне ставлення. В залежності від ступеню кожної ситуації, людина може вживати як пристойні слова, так і ті, що лежать поза межами літературної норми та не є припустимими у звичайному спілкуванні.

Варто зазначити, що для кожної культури характерна своя манера експресивності. Одні і ті самі емоції люди у різних країнах можуть виражати абсолютно по-різному, або досить схожим чином. Отже, є доцільним розібратися яку саме експресивну лексику використовують носії англійської мови та дослідити найбільш адекватні способи перекладу при передачі певного емотивного українського слова.

3.1. Переклад експресивних одиниць за допомогою транслітерації

Проте мій шановний *колега* сказав, що це класична психологія політичного заслання [дод. 33]

However, my dear colleague said that this is the classic psychology of political exile

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*колега*», яке означає людину, яка працює на тому ж робочому місці, де і інша людина, яка

є її партнером, займає ту саму посаду, має ту ж саму професійну кваліфікацію та виконує ті ж самі обов'язки. В експресивному сенсі дане слово може вживатися дещо іншим чином. Воно може не обов'язково означати людину, яка саме офіційно працює поруч із кимось, але також дане слово може вживатися і до того, хто просто займається схожим ділом, має певний схожий досвід у чомусь, зокрема у тому, що взагалі не відноситься до роботи, а може стосуватися певних позитивних або негативних життєвих ситуацій, які хтось пережив і саме тому може підтримати та зрозуміти іншу людину, або просто розділяти її інтереси.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *транслітерація* – *колега* – *colleague*

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

При цьому саме просвітництво розуміється досить широко і глибоко – як впровадження *прогресивних* ідей та високих моральних понять у свідомість людей та їхнє життя [дод. 36]

At the same time, the Enlightenment itself is understood quite broadly and deeply – as the introduction of progressive ideas and high moral concepts in the minds of people and their lives

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*прогресивний*», яке означає щось, що має очевидний успіх, розвиток або покращення. Дане слово є універсальним та може бути застосованим у будь-якій сфері

діяльності. Особливо у наші часи, коли кожна сфера життя постійно вдосконалюється, щоб покращити життя людей та задовольняти основні їх потреби. Прогрес може спостерігатися в процесі виконання будь-якої роботи, коли видно що справа вже йде краще та досягнуті певні результати. Дуже часто дане слово використовується в науці, медицині та технологічній сфері діяльності, коли вчені намагаються відкрити щось нове, вирішити певне актуальне питання та досягнути успіху у певній галузі.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *транслітерація – прогресивних – progressive*.

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Він сподівався стати на чолі об'єднаної церкви і перетворитися цим на
всесвітнього *патріарха* [дод. 39]

He hoped to become the head of the united church and thus become the world patriarch

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*патріарх*», яке означає людину, яка несе певну відповідальність та керування за щось. Дане слово застосовується коли мова йде про патріархат – форму соціальної організації, де за політичну владу відповідає саме чоловік, він контролює певну власність та має сильний моральний авторитет. Також це може стосуватися і звичайної сім'ї, де чоловіки займають позиції лідера.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *транслітерація* – *nampiarx – patriarch*.

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Завдяки новим розробкам в економіці та психології ми можемо будувати *гіпотези*, знаходити цифрові значення ефективності навчання, виявляти причини та наслідки в освітньому процесі [дод. 43]

Thanks to new developments in economics and psychology, we can build hypotheses, find digital values of learning efficiency, identify causes and consequences in the educational process

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*гіпотеза*», яке означає припущення чогось або теорію створення чогось. Найчастіше дане слово застосовується вченими та вживається у науковій сфері діяльності. Створюючи нові винаходи, вчені часто намагаються зробити припущення походження того чи іншого явища, щоб зрозуміти як це працює і яким чином може бути використано, щоб бути впевненим, що новий винахід є корисним для суспільства і буде безпечним під час його використання.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *транслітерація* – *гіпотеза – hypotheses*

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або

практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Серед заходів щодо усунення загрози внутрішньополітичній нестабільності можна назвати політичні *penpecii* 1930-х років [дод. 45]

Measures to address the threat of domestic political instability include the political repressions of the 1930s

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*penpecii*», яке означає певне пригнічення, неповагу, зневажливого відношення до прав людини. Дане слово найчастіше застосовується, коли мова йде про минуле, адже наразі майже кожна країна світу є демократичною та хоча б в найменшій мірі поважає права та свободу своїх громадян, проте досі залишаються країни, мешканці яких не почувуються вільно, є залежними від влади та живуть при авторитарному режимі. Дане слово зазвичай асоціюється з негативними подіями, нагадує про важкі часи життя, які існували не настільки давно.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *транслітерація* – *penpecii – repressions*.

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому

вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Ще одним важливим критерієм для віднесення до найманців є той факт, що зазначені люди не повинні бути *інкорпоровані* у склад збройних формувань держави [дод. 43]

*Another important criterion for the classification of mercenaries is the fact that these people should not be **incorporated** into the armed forces of the state*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*інкорпорований*», яке означає бути систематизованим. Найчастіше дане слово застосовується у певних сферах діяльності, де певні дані мають бути упорядкованими. Наприклад, це може стосуватися юриспруденції, статистики, соціології та інших галузей діяльності, в яких необхідно підбивати певні данні, систематизувати інформацію та щось упорядкувати.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *транслітерація* – *інкорпорований* – *incorporated*.

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Тяжке становище народних мас України погіршувалося феодальною *анархією*, що панувала в Польській державі і проявлялася в розгнужданій сваволі магнатів і шляхти [дод. 57]

*The plight of the masses of Ukraine was exacerbated by feudal **anarchy**, which prevailed in the Polish state and manifested itself in the unbridled arbitrariness of magnates and gentry.*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**анархія**», яке означає стан суспільства, в якому відсутня організована влада, закони, немає певних обов'язкових норм поведінки та панує безвладдя. Найчастіше країна опиняється у стані анархії коли влада не здатна адекватно вести політику та контролювати рівень життя населення. Через це в країні немає ніякого державного порядку, громадяни не отримують належної підтримки будь-якого плану та жодні дії ніяким чином не регулюються законом. Внаслідок цього кожен прагне вижити будь-яким доступним для нього способом, зокрема, не завжди законним. Люди можуть вчиняти правопорушення різного характеру, а також не враховувати наслідки, які можуть торкнутися інших.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як **транслітерація** – **анархія – anarchy**.

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Він мені розповів, що вони теж готувались до втечі. І що в них вийшло б неодмінно, коли б не ця дурна **пертурбація** із робочими командами [дод. 59]

*He told me that they were also preparing to flee. And what would have happened to them, if not for this stupid **perturbation** with the work teams*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**пертурбація**», яке означає несподівану зміну, порушення звичайного стану, нормального порядку проходження чого-небудь, що вносить в певні речі ускладнення, розлад та безлад. Дане слово найчастіше застосовується в науковій сфері діяльності та використовується коли відбулася раптова зміна та щось пішло не за планом, коли сталося щось непередбачуване, на що людина аж ніяк не розраховувала, тому доводиться негайно приймати певні рішення, за короткий проміжок часу.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як **транслітерація** – **пертурбація** – **perturbation**.

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Він також висвітлює скандальну ситуацію відразу після замаху, коли держсекретар фактично оголосив себе виконуючим обов'язки президента, хоча це **прерогатива** віце-президента. [дод. 63]

*He also highlights the scandalous situation immediately after the assassination attempt, when the Secretary of State actually declared himself acting president, although this is the vice president's **prerogative**.*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**прерогатива**», яке означає будь-яке виключне право або привілей. Найчастіше дане слово

застосовується серед людей, які займають високі посади, та які мають більше прав та переваг ніж інші. У них більше можливостей здійснити певні речі, які далеко не завжди можуть зробити прості люди самостійно. Часто дане експресивне слово застосовується в бізнесі, політиці, економіці та у будь-яких інших сферах діяльності, коли мова йде просто глобальне та масштабне, що може торкнутися життя великої кількості людей.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *транслітерація – прерогатива – prerogative*.

В результаті такого процесу, як запозичення певних слів із однієї мови в іншу, наразі можна знайти чимало слів, які можуть мати дуже схожий, або практично ідентичний вигляд. Такі слова ми перекладаємо за допомогою такого засобу, як транслітерація, що полягає у тому, щоб перекласти певне слово за допомогою відтворення його графічної форми. Таким чином, можна підкреслити явище запозиченості та залишити слово у його початковому вигляді, внаслідок чого воно збереже всі свої властивості, в тому числі експресивні і залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

3.2. Особливості перекладу експресивної лексики за допомогою семантичного еквівалента

Оскільки окрім демонстрації сили він майже нічого не вмів, то впевнено вважав, що лише *безмозкістю* можна подолати хитрого, холоднокровного та розважливого супротивника [дод. 34]

*Since he knew almost nothing but a show of strength, he confidently believed that only a **brainlessness** could overcome a cunning, cold-blooded and prudent opponent*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*безмозкість*», яке несе грубе посилення та означає бути тупим, нерозумним або недалеким. Найчастіше дане слово використовується коли людина відчуває

роздратування щодо когось іншого, вважає його вчинки нелогічними, неадекватними, до того ж, людина не має високої думки. Часто безмірно називають людину, яка робить певні вчинки, сенс яких не є зрозумілим для інших, більш того, взагалі не вкладається в голову як можна чинити настільки безглуздо, не усвідомлювати відповідальності та не зважати на наслідки, до яких можуть призвести певні дії.

При перекладі даного експресивного слова ми використали одразу дві перекладацькі трансформації, такі як *семантичний еквівалент* та *граматична заміна*. Ми змогли знайти точний відповідник українського експресивного слова в англійській мові, тому переклали дану одиницю її першим значенням. Також при перекладі даного слова ми скористалися такою трансформацією як *граматична заміна*. Слід зазначити, що в оригінальному реченні дане експресивне слово стояло в орудному відмінку однини та виступало в реченні в ролі додатка, проте у варіанті перекладу дане слово стоїть у називному відмінку однини та виступає в реченні в ролі підмета.

За допомогою використаних нами трансформацій, нам вдалося зберегти експресивність даного слова. Таким чином, носій англійської мови зможе відчувати експресивне забарвлення даного слова та відношення людини до певної ситуації, у даному випадку – вкрай негативної думки стосовно когось іншого та підкреслення факту того, що людина є нерозумною, дурною та робить неадекватні вчинки.

Він так спритно справлявся з мечем, списом і щитом, що всі глядачі були у *захваті* [дод. 37]

He handled the sword, spear and shield so deftly that all the spectators were delighted

У даному реченні можна виділити експресивне слово «у *захваті*», яке означає бути максимально задоволеним певними речами, подіями, ситуаціями. Коли людина перебуває у захваті, найчастіше вона не має навіть

достатньо слів щоб передати те, що вона відчуває в даний момент. Часто даний стан буває коли відбулося щось несподіване, людина отримала приємний сюрприз, на який дуже довго чекала, або навпаки, не очікувала, коли подивилася певний фільм, який залишив приємні враження або навіть зустрілася із кимось, хто зміг підтримати певну розмову та передати власну енергію та позитивні емоції.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали такі перекладацькі трансформації, як *семантичний еквівалент* та *опущення – у захваті – delighted*.

Трансформацію опущення було доцільно застосувати щоб виконати переклад із дотриманням правил граматики англійської мови. Дієслово «*delighted*» є сталим у використанні та не потребує вживання жодного прийменника. Із цієї причини було доцільно опустити український прийменник «у». Саме дієслово «*delighted*» було доцільно відтворити за допомогою точного відповідника, адже сталі слова та вирази завжди повинні залишатися у своєму початковому вигляді наскільки це можливо. Таким чином, точна передача даного слова може зберегти її експресію та уникнути ймовірності того, що дане слово іншомовна аудиторія зрозуміє неправильно.

В обробці цього прекрасного матеріалу вони досягли *неперевершеної* майстерності [дод. 38]

In the processing of this beautiful material, they have achieved unsurpassed skill

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*неперевершений*», яке означає надзвичайне, чудове, те, що неможливо перевершити. Найчастіше дане слово застосовується коли людина досягла максимально бажаного результату у виконанні певної роботи і вважає, що вона виклалася повністю, виконала завдання на всі сто відсотків і що дану роботу неможливо виконати іще краще, ніж вона є наразі. Також дане слово може застосовуватися і по відношенню до іншої людини, коли хтось кимось

захоплюється та вважає, що людина є майстром своєї справи, що ніхто не зможе виконати його роботу краще за нього.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як **семантичний еквівалент - неперевершений – *unsurpassed***.

Ми переклали дане експресивне слово за допомогою його точного відповідника, оскільки чітка передача дозволяє зберегти певне емоційне забарвлення. Слід зазначити, що як в українській, так і в англійській мові дане слово використовується ідентичним чином, тому саме переклад за допомогою відтворення точного значення залишиться зрозумілим для носіїв англійської мови.

Усі блага і всі біди сьогодення та найближчого майбутнього беруть **витоки** у цьому загальному підйомі історичного рівня [дод. 42]

*All the benefits and all the troubles of the present and the near future have their **origins** in this general rise of the historical level*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**витоки**», яке означає походити від чого, бути початком чогось. Найчастіше дане слово застосовується коли мова йде про певні речі, походження яких намагаються з'ясувати. Дане слово наразі застосовується в багатьох сферах діяльності. Його можна зустріти в літературі, в науці, історії. Багато дослідників та вчених користуються даним словом, особливо в процесі створення чогось нового, певних відкриттів, а також коли намагаються знайти першоджерело певного поняття, зокрема, звідки з'явився світ, як розвивалася еволюція та багато іншого. У такому разі вчені намагаються знайти певні підказки, тобто витоки певного поняття, правильність яких може бути підтверджена.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як **семантичний еквівалент – витоки – *origins***.

Ми змогли відтворити дане експресивне слово за допомогою його точного відповідника, незважаючи на те, дане слово може трактуватися і дослівно, тобто перекладатися як оригінал будь-чого. Даний варіант схожий за значенням бажаного варіанту перекладу, проте в процесі розвитку мови дане слово вже набуло свого точного відповідника і може бути перекладеним словом «витоки», що також є характерним і при зворотному перекладі. В процесі постійної видозміни англійської мови, дане слово вже є сталим, а отже воно залишиться цілком зрозумілим якщо виконати переклад за допомогою його першого значення. Отже, таким чином ми змогли зберегти експресивність даного слова та залишити його зрозумілим для іншомовної аудиторії.

Ех, ти, *дитино!* Міг би зробити і краще! [дод. 48]

Ah, you, child! You could have done better!

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*дитина*», яке вживається в його прямому значенні, зазвичай, коли дорослі розмовляють зі своїми дітьми. Проте, в даному випадку це слово набуває дещо негативного відтінку. Дорослі його можуть застосовувати коли дитина провинилася у чомусь, підвела своїх батьків або зробила поганий вчинок. Батьки можуть розсердитися і посварити свою дитину, але можуть застосувати дане експресивне слово коли виражають почуття досади, розчарованості, а також можуть використовувати його щоб пожурити дитину м'якше, а не накричати на неї.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *семантичний еквівалент* – *дитина* – *child*.

При перекладі даного експресивного слова ми скористалися саме засобом семантичного еквіваленту щоб точно передати значення слова іншою мовою. Ми також врахували культурні особливості носіїв англійської мови і дійшли до висновку, що певні фактори, що стосуються

людської поведінки є дуже схожими. Носії англійської мови використовують ті самі вирази, що і носії української, коли мова йде про виховання дітей. Вони хвалять та сварять їх ідентичними словами та виразами. Саме тому найбільш адекватним способом перекладу із метою збереження експресивності став засіб семантичного еквіваленту, тобто передача слова його першим значенням, що максимально точно відображає його сенс.

Після революції більшовики забрали землю у великих власників, і це стало початком повного *беззаконня* [дод. 51]

After the revolution, the Bolsheviks took the land from large owners, and this was the beginning of complete lawlessness

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*беззаконня*», яке означає певні заворушення, не тримання певної ситуації під контролю. Найчастіше це стосується політичної та соціальної сфери, коли внаслідок певної діяльності з боку уряду громадяни не отримують належного відношення для підтримки нормального життя та задоволення власних потреб. Політична нестабільність та неможливість забезпечити себе усім необхідним призводить до певних заворушень в країні. Люди починають виходити на масові протести, не поважати думку інших і навіть чинити певні правопорушення різного характеру, які закону стає майже неможливо контролювати.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *семантичний еквівалент* - *беззаконня* – *lawlessness*.

Переклад даного експресивного слова можливо бути здійснити за допомогою відтворення слова іншою мовою саме його першим значенням. Внаслідок того, що політична та економічна ситуація в світі не є стабільною, то на жаль, час від часу в певних країнах відбуваються протести, злочинність та правопорушення різного ступеню відповідальності. Ми дійшли до висновку, що даний процес в англійській мові називають ідентичним чином,

що і в українській, у даному випадку – «*lawlessness*». Таким чином, перекладаючи дане слово за допомогою семантичного еквіваленту, ми зберігаємо його експресивність та прозорість для сприйняття носіями англійської мови.

Коли я навчався у школі, у нас був викладач історії – моторошний *зануда* [дод. 55]

*When I studied in school, we had a history teacher who was a terrible **nerd***

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*зануда*», яке означає бути дуже прискіпливим та нудним, постійно чіплятися до будь-яких речей, навіть до самих незначних. Найчастіше з такою людиною дуже складно спілкуватися, адже вона може псувати настрій своїм відношенням, коли постійно намагається знайти прихований сенс у всьому, що каже її співрозмовник. Найчастіше таке відношення викликає певне роздратування та небажання вести подальшу розмову, оскільки самому стає нудно та хочеться змінити обстановку.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *семантичний еквівалент* – *зануда* – *nerd*.

Перекладаючи дане експресивне слово, ми дійшли до висновку, що доцільно буде скористатися засобом семантичного еквіваленту, тобто відтворити дане слово за допомогою його точного відповідника. Проаналізувавши особливості спілкування носіїв англійської мови, ми зрозуміли, що таку рису характеру як прискіпливість, або іншими словами, бути занудою, мешканці англомовних країн виражають схожим чином, тому дане експресивне слово в англійській мові повністю відповідає українському і навпаки. Отже, є доцільним перекласти його за допомогою першого значення, щоб зберегти прозорість та експресивність.

Підтримуючі інновації спрямовані на постійне покращення якості вироблених товарів та послуг та задоволення тим самим запитів **найвимогливіших** клієнтів [дод. 62]

*Supportive innovations are aimed at continuous improvement of the quality of manufactured goods and services and thus meet the needs of the most **demanding** customers*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**вимогливий**», яке означає бути занадто відповідальним, питати з себе та інших, не робити ніяких пом'якшень. Зазвичай за допомогою вимогливості, людина намагається добитися поставлених цілей, будь-то власні цілі, або стимулювати когось іншого і таким чином вимагати від нього, щоб він більше викладався, докладав певних зусиль та не зупинявся на шляху до поставленої мети. Риса вимогливості може бути характерною для будь-яких людей, зокрема це стосується і професійної діяльності, коли керівник ставить певні вимоги перед своїми співробітниками, щоб вони вчасно виконали певне завдання. Так само можуть ставитися до себе і працівники, тобто вимагати від самих себе зробити певне завдання якісно, щоб керівництво було задоволеним та дало відповідну нагороду.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як **семантичний еквівалент - вимогливий – *demanding***

При перекладі даного експресивного слова ми скористалися засобом, який дозволяє точно передати та відтворити оригінальний український вираз. Важливо зазначити, що обраний варіант перекладу є характерним та сталим у вживанні в англійській мові, а також є ідентичним по значенню до оригінального експресивного слова. З цієї причини було доцільно передати його за допомогою першого значення, що залишає прозорість за є максимально зрозумілим для носіїв англійської мови.

Люблячі та **терплячі** батьки часом здатні творити чудеса. [дод. 64]

*Loving and **patient** parents are sometimes able to work miracles.*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*терплячий*», яке означає витримувати щось, відноситися до певних речей із толерантністю. Найчастіше дане слово застосовується, коли людина переживає складні обставини, важкі часи, тому їх доводиться становитися витривалою та з терплячістю ставитися до певних речей, зокрема до тих, що нервують, дратують або є не дуже приємними. Дане експресивне слово пішло від терміну «*пацієнт*» – людини, яка проходить певне лікування. Даний процес не завжди є приємним, іноді може навіть робити боляче, проте людина має потерпіти на користь власного здоров'я. Терплячість вважається гарною рисою характеру, вона допомагає стати сильніше та подолати певні перешкоди. Це може стосуватися різних життєвих ситуацій, зокрема сімейних відносин між батьками та дітьми та іншими родичами, а також певних професійних відносин коли людина несе велику відповідальність та має безліч складних завдань, тому їй просто необхідно бути терплячою щоб з усім впоратися.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *семантичний еквівалент - терплячий – patient*.

Ми використали саме засіб семантичного еквіваленту, оскільки в процесі розвитку англійської мови дане експресивне слово набуло значення, яке може бути відтвореним як «терплячий», що є найбільш адекватним у даному випадку. Також дане слово могло б бути відтвореним і за допомогою транслітерації, адже слово «пацієнт» досі залишається одним із його варіантів. Проте, в даному випадку необхідно було зберегти експресію саме слова «терплячий», тому ми відтворили його саме за допомогою семантичного еквівалента, адже наразі вона вважається його точним відповідником.

3.3. Переклад експресивних одиниць за допомогою функціонального аналогу

Але якщо ви – бюрократ, який упивається *канцелярщиною*, або юрист, що вміло приховує суть справи за професійним жаргоном, вважайте, що ви отримали попередження [дод. 35]

*But if you are a bureaucrat who revels in **beadledom** or a lawyer who skillfully hides the essence of the case in professional jargon, consider that you have received a warning*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*канцелярщина*», яке означає будь-який недоречний та перебільшений формалізм. Дане слово також часто ототожнюють з поняттям педантизму, оскільки людина може приділяти занадто уваги тим речам, які її не потребують, або потребують у меншій мірі. До того ж відноситися до всього занадто формально та прискіпливо не завжди є доцільним. Найчастіше на таку людину тисне занадто сильне почуття відповідальності, а також почуття вини, що вона не є досконалою, має багато недоліків, робить недостатньо, не настільки багато і добре як вона могла би зробити.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *канцелярщина* – *beadledom*.

Ми застосували саме даний засіб перекладу, щоб зберегти значення оригінального українського слова «канцелярщина», оскільки точний відповідник в англійській мові мав би значення «бюрократизм». Дані поняття дуже схожі, проте і в них є певні відмінності. Поняття канцелярщини схоже з поняттям бюрократії, проте ми прагнемо зберегти значення оригінального експресивного слова та зробити акцент саме на формальності, тому саме за допомогою аналогічного слова ми змогли підкреслити саме поняття канцелярщини, а не просто бюрократизму, що залишиться зрозумілим для англомовної аудиторії.

У книгах цієї чудової письменниці є і м'який гумор, і цікавий сюжет, і мудрість *всепереможного* добра [дод. 41]

*In the books of this wonderful writer there is a soft humor, and an interesting plot, and the wisdom of **all-conquering** good*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*всепереможний*», яке означає певну річ, дію або засіб, який може подолати всі перешкоди. Дане слово є урочистим, з максимально високою позитивною оцінку, проте наразі в побутовому мовленні зустрічається не досить часто. Вживання даного слова більш характерно у художній літературі, зокрема у дитячих казках, де описуються позитивні та негативні персонажі, серед яких перемагають зазвичай позитивні, що є певною мораллю для дитини, що добро перемагає зло, що вчить їх також здійснювати добрі вчинки і бути справедливими по відношенню до інших.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *всепереможний* – *all-conquering*.

При точному перекладі у зворотному напрямку, тобто англійського слова на українське сенс би трохи змінився, адже само по собі слово «*conquer*» означає щось завойовувати. Проте, оскільки дане слово є сталим та саме воно характерне для вживання в англійській мові, ми не можемо перекласти його точним відповідником та маємо скористуватися засобом аналогу для того, щоб зберегти стилістику та граматику англійської мови, а також саму експресію даного слова. Завдяки даній трансформації та того, що ми приймаємо до уваги культурні особливості іншомовних країн, дане слово залишиться максимально зрозумілим.

Тобі, мабуть, мало *харю* начистили? [дод. 46]

*Probably, your **tug** hasn't had enough*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*харя*», яке характеризується максимальним ступенем грубості та означає обличчя. Найчастіше дане слово вживається коли певна людина бажає показати власну неповагу до іншої людини або спілкується з нею на емоціях. Дане слово вважається вкрай невічливим та не є припустимим у спілкуванні культурних людей. Найчастіше його застосовують менш інтелігентні люди, особливо коли мова йде про бійку або бажання з якоїсь причини когось вдарити в обличчя. У такому випадку співрозмовник не намагається підбирати культурні слова, а просто може висловити все що спаде на думку у максимально грубій формі.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *харя* – *tug*.

Ми застосували переклад за допомогою функціонального аналога щоб зберегти емоційне забарвлення даного експресивного слова. Дане слово є вкрай грубим та образливим, до того ж першим його значенням є слово «*кружка*», проте навіть таке м'яке слово може набути грубого значення якщо його використовувати в іншому сенсі. Саме тому ми вдалися до пошуку слова, яке могло б відтворити ступінь надмірної грубості в англійській мові і таким чином переклали його за допомогою слова «*tug*». В англійській мові дане слово вважається досить образливим та виражає вкрай негативне відношення до іншої людини, що є невічливим та грубим, саме тому воно має перекладатися засобом функціонального аналогу.

Важко ставитися всерйоз до мови національної згоди, коли одночасно в партнері такої згоди бачать окупанта, *продажного* типу, у найкращому разі – шахрая та брехуна [дод. 49]

It is difficult to take seriously the language of national consent, when at the same time the partner of such consent is seen as an occupier and corrupt, at best – a swindler and a liar

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*продажний*», яке означає людину, яка легко може поступитися якимись цінностями щоб отримати певну вигоду. Найчастіше дане слово застосовується у негативному сенсі, коли певна людина може когось зрадити або зробити вкрай негативний вчинок, якщо вона за це отримає певну фінансову нагороду. Часто про таку людину кажуть, що її легко «купити» за гроші та вона може «продатися» якщо вважатиме, що для неї це принесе певну користь. При цьому вона буде зневажати інших та вести себе по відношенню до них вкрай неприйнятно якщо цього вимагатимуть обставини.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *продажний* – *corrupt*.

У даному випадку ми застосували саме спосіб функціонального аналогу, а несемантичного еквіваленту для того, щоб зберегти експресію даного слова та його значення. Справа в тому, що для носіїв української мови використання слова «продажний» є характерним і цілком зрозумілим. Кожна людина зрозуміє, що дане слово вживається в переносному значенні і напряду не пов'язано із продажами, а саме вкаже на людину, яка може поступитися будь-якими цінностями заради особистої вигоди. Проте, носії англійської мови сприйняли би дане слово у його буквальному сенсі, таким чином, вони б не зрозуміли що мається на увазі. Проте ми підібрали інше слово – «*corrupt*», що по суті є корупцію, а саме даний термін точно відтворює початкове українське слово та зберігає його експресію, адже як для носіїв української, так і для англійської мови стає зрозумілим, що мова йде про корупцію, що також означає отримувати грошову винагороду нечесним шляхом, зокрема здійснювати певні правопорушення, наприклад, брати хабарі. На жаль, дана практика має місце бути у багатьох країнах, тому передача даного експресивного слова за допомогою функціонального аналога залишить його максимально зрозумілим для англомовної аудиторії.

Мені було б куди простіше спілкуватися зі звичайним *роботягою*, але проти традицій важко виступати [дод. 52]

It would be much easier for me to communicate with an ordinary hunky, but it is difficult to oppose traditions

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*роботяга*», яке означає працівника будь-якої сфери діяльності. Дане слово може одночасно набувати як позитивного, так і негативного відтінку. Його можуть використовувати певні роботодавці, які не досить поважають своїх робітників та по більшій частині використовують їх лише у якості робочої сили. Вони не піклуються про свій персонал та підтримують із ними виключно ділові відносини, при цьому не бажають їм достатньо платити. З іншого боку, дане слово може використовуватися і з позитивної сторони, коли навпаки, роботодавець цінує свого робітника та підкреслює те, що він дуже працьовитий, виконує свою роботу відповідально та охайно, тому заслуговує на достойну заробітну плату.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *роботяга* – *hunky*.

Ми скористалися засобом функціонального аналогу при перекладі даного експресивного слова щоб зберегти його зменшено-пестливу форму, і таким чином, саму експресію. Ми дійшли до висновку, що у даному випадку ми не можемо перекласти слово його точним відповідником, оскільки властивості даного слова неминуче втратяться. У такому випадку переклад даного слова виглядав би як «працьовитий робітник», що спотворило би сенс українського емотивного слова. Щоб уникнути такої ймовірності, ми застосували трансформацію функціонального аналога. Таким чином, зберігається експресія на зменшено-пестлива форма даного слова.

Вона була такою доброю, ніби *сонечко* [дод. 32]

She was as good as the sunshine

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*сонечко*», яке вживається в переносному значенні та означає людину, яка має дуже добрий характер, яка є щирою по відношенню до оточуючих. Дане слово часто вживається, коли хтось має теплі почуття по відношенню до іншої людини, яка відноситься з турботою, співчуттям, розумінням, може підтримати та передати власну позитивну енергію. Слово «*сонечко*» завжди асоціюється з його першим значенням – зіркою Сонце, яке грає невід’ємну роль у процесі існування всього живого та випромінює тепло, яке приносить радість та почуття комфорту. Саме тому саме це слово використовується в зменшено-пестливій формі по відношенню до певної людини, яка тепло відноситься до інших і може зігріти.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *конкретизація* – *сонечко* – *sunshine*.

Дослівно експресивне слово «*sunshine*» перекладалося б на українську мову як «*сонячне випромінювання*», проте саме цей варіант перекладу є найбільш адекватним. Згідно правилам фразеології англійської мови, правильним використанням даного експресивного слова є саме вираз «*sunshine*», а не «*Sun*». Він дозволяє точно передати власну думку стосовно певної людини, показати, що це не просто Сонце, а саме сонячне випромінювання, що дозволяє передати сенс того, що людина може ділитися позитивною енергією та бути певним «світлом» для інших, що є характерним у вживанні в мовленні носіїв англійської мови. В процесі перекладу нам вдалося зберегти емоційне відображення даного експресивного слова за рахунок дотримання правил граматики англійської мови. Не менш важливу роль відіграло і те, що ми врахували культурні особливості англомовних країн, в яких саме даний варіант експресивного слова застосовується найбільш часто, у ситуації коли людина проявляє теплі почуття до когось іншого, показує свою вдячність і повагу. Отже, таким

чином, ми зберігаємо експресивність даного слова, роблячи його максимально зрозумілим та звичним для англомовної аудиторії.

Доброї ночі, Спарки! І ще раз дякую за допомогу. Ти просто *молодчина* [дод. 44]

Good night, Sparky! And thank you again for your help. You're just great

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*молодчина*», яке означає людину, яка зробила певний корисний вчинок, виконала доручення, стримала обіцянку та заслуговує на певні приємні слова. Часто таким словом хвалять людину, роботою якої є повністю задоволеними та мають про людину певне позитивне враження. Також дане слово часто застосовують і по відношенню до дітей, коли дорослі хочуть їм якимось чином віддячити та підвищити їх самооцінку, що з певною роботою вони впоралися добре та заслуговують на похвалу, тим самим спонукаючи їх і надалі робити добрі вчинки.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *граматична заміна* – *молодчина* – *great*.

Застосований нами спосіб перекладу полягає у тому, що під час передачі даного експресивного слова українською мовою відбулася зміна частини мови. Оригінальне експресивне слово є іменником, проте в англійській мові воно стало прикметником. Це було зроблено для того, щоб підкреслити певні якості людини, що вона є чудовою, неперевершеною та зробила гарну роботу. Найчастіше похвальні слова в англійській передаються саме за допомогою прикметників, адже це чітко передає емоційне забарвлення і саме така форма характерна для англійської мови. Отже, ми використали засіб граматичної заміни щоб зберегти експресію та стилістику англійської мови та передати дане експресивне слово максимально точно.

Він дбайливо і з *благоговінням* взяв її в руки і сказав, що це його скрипка, його інструмент [дод. 58]

He carefully and reverently took her in his arms and said that it was his violin, his instrument

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*благоговіння*», яке означає найбільшу, найщирішу повага, шану та безмежну любов до чогось. Найчастіше дане експресивне слово застосовується коли людина має певні, дуже теплі та щирі почуття до когось іншого або до якоїсь дуже цінної для неї речі. Вона поводитьься із нею дуже охайно, дбайливо, трепетно, з особливою увагою та обережністю. Людина дуже цінує певну річ і прагне її зберегти, тому зазвичай вона не дає її у користування комусь іншому або робить це дуже неохоче, насамперед попереджаючи, що дана річ є дуже важливою та цінною, вона має велике значення і саме тому з нею необхідно поводитися вкрай обережно.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *граматична заміна* – *благоговіння* – *reverently*.

При перекладі даного експресивного слова ми скористалися засобом граматичної заміни, яка полягає у тому, що дане слово в українській мові виступало такою частиною мови як іменник, проте в процесі перекладу воно стало прислівником. Ми застосували саме трансформацію граматичної заміни для того щоб зберегти стилістику, граматику та експресію англійської мови. Ми дійшли до висновку, що для англійської мови є характерною стислість. Таким чином, виконуючи переклади англійською, можна помітити, що перекладеного тексту за обсягом стає менше, ніж оригінального, зокрема, якщо мова йде про переклад з української мови. Це пояснюється тим, що більшість слів в англійській мові можна передати більш кратко. Саме тому дане експресивне слово ми переклали за допомогою прислівника, щоб зберегти експресію та полегшити сприйняття даного слова для мешканців англомовних країн.

На жаль, керівництво не завжди може вчасно з'ясувати, хто справді виконує свої обіцянки, а хто просто є *базікою*. [дод. 61]

*Unfortunately, management is not always able to figure out in time who really keeps their promises, and who is just a **talker**.*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*базіка*», яке означає людину, яка любить дуже багато балакати. Найчастіше дане слово вживається коли мова йде просто про темперамент людини, що вона є непосидючою, активною та їй завжди потрібно із кимось безперервно балакати. В іншому сенсі дане слово може застосовуватися, коли мова йде про безвідповідальну людину, яка може багато чого пообіцяти, проте так і не дотримати свого слова. У такому разі також кажуть, що певна людина є базікою, тільки маючи на увазі, що вона вміє лише балакати, просто не дотримує своїх обіцянок та на неї неможливо покластися.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *описовий переклад - базіка – talker*.

У даному випадку було доцільно застосувати засіб описового перекладу, оскільки дане слово є сталим для вживання в англійській мові та перекладалося б як «*той, хто говорить*». Іншим чином передати дане експресивне слово не є можливим, оскільки це може призвести до втрати експресивності. Ми зберігаємо емотивність даного слова за рахунок того, що ми враховуємо стилістичні та граматичні особливості англійської мови, а також культурні особливості її носіїв, оскільки саме дане слово характерне для їх вживання.

Я сумніваюся, що нічний прибуток виправдовується; швидше за все, господар просто *жмот*, – не хоче, щоб магазин простоював хоч годину з орендованого часу [дод. 53]

*I doubt the night's profit is justified; most likely, the owner is just a **miser** and does not want the store to stand for at least an hour from the leased time*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**жмот**», яке означає бути дуже жадібним. Найчастіше воно використовується, коли мова йде про людину, яка не бажає нічим ділитися з іншими, або робить це дуже неохоче. Вона прагне залишати все при собі та нічого нікому не віддавати оскільки жаліє для інших щось дати або допомогти у чомусь. Такі люди хочуть отримати якомога більше, не розділяючи ні з ким. Тому інші зазвичай не можуть розраховувати на те, що отримають певну підтримку з їх боку, адже жадібна людина нічим ділитися не стане.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *жмот* – *miser*.

У даному випадку нам довелося скористатися засобом функціонального аналогу, оскільки передати дане експресивне слово з точністю не є можливим, оскільки чіткого відповідника даного слова в англійській мові не існує, тому є доцільним шукати аналогічні слова, які могли б передати приблизне значення та відтворити сенс та експресію даного слова. У пошуках адекватного варіанту ми знайшли слово «*miser*», яке має схожий відтінок оригінального українського слова та означає бути скупим. За неможливості знайти точного відповідника, ми вважаємо, що даний варіант перекладу є найбільш адекватним та зрозумілим для носіїв англійської мови.

Двічі на ті самі граблі наступає тільки повний **йолоп** [дод. 56]

*Twice on the same rake comes only a complete **jerk***

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**йолоп**», яке несе в собі різкий негативний сенс та означає бути дурнем. Дане слово є вкрай невічливим та найчастіше застосовується з метою образити когось та вказати на певні недоліки людини, що вона є недалекою та дурною. Таке слово може використовуватися, коли людина є дуже роздратованою певною

ситуацією та у неї навіть немає інших слів щоб виразити своє ставлення до когось іншого, хто вчинив на її думку дуже безвідповідально та нерозумно, тому людина може вказати на певні недоліки саме за допомогою даного слова. Іншим випадком може бути, коли сама людина не є культурною та для неї характерне вживання подібних слів у повсякденному мовленні.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *йолоп - jerk*.

Ми застосували переклад за допомогою функціонального аналога щоб зберегти емоційне забарвлення даного експресивного слова. Оскільки дане слово є досить грубим та образливим, то при його передачі не підійшло б наприклад таке слово, як «*fool*», яке б означало просто «*дурень*», що також було б образливо, проте не настільки як це є в оригінальному варіанті. Саме тому ми вдалися до пошуку слова, яке могло б відтворити даний ступінь грубості в англійській мові і таким чином переклали його за допомогою слова «*jerk*». В англійській мові дане слово вважається досить грубим та виражає вкрай негативне відношення до іншої людини, що є неввічливим та образливим, саме тому воно має перекладатися засобом функціонального аналогу.

Потрібні були зусилля не одного, а багатьох національних геніїв, для того щоб відкрити завісу над **сокровенною** таємницею природи, яку ми називаємо зараз другим началом термодинаміки [дод. 60]

*It took the efforts of not one but many national geniuses to open the veil over the **secret** mystery of nature, which we now call the second law of thermodynamics.*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «**сокровенний**», яке означає щось вкрай цінне та дуже особисте. Даним словом може характеризуватися будь-яка річ, яка має дуже глибокий сенс та представляє неабияку цінність. До даних речей людина має особливе ставлення, вона ретельно оберігає їх, будь то якась фізична річ або духовна чи матеріальна.

Це може бути те, чого людина прагнула так довго та згодом отримала, тому ретельно оберігає. Або ж це якісь моральні цінності, яких не хотілося б щоб хтось торкався.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *функціональний аналог* – *сокровенний* – *secret*.

При перекладі даного експресивного слова ми застосували засіб функціонального аналога та передали значення та експресію даного слова за допомогою поняття секретності. Дана особливість є характерною для вживання в англійській мові, адже носії англійської мови часто користуються саме цим експресивним словом щоб підкреслити те, що певні речі є прихованими та недоступними для інших, отже, є секретними. Крім того, даний варіант є найбільш адекватним, адже намагаючись виконати дослівний переклад можна спотворити сенс даного слова, що призведе до втрати його експресії і може залишитися незрозумілим. Отже, доцільно було перекласти дане експресивне слово саме за допомогою функціонального аналогу.

3.4. Переклад експресивних одиниць за допомогою калькування

Я втомився повторювати це мільйон разів ніби *nanyuga* [дод. 40]

I'm tired of repeating this a million times like a parrot

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*nanyuga*», яке вживається в переносному значенні та застосовується у випадку, коли комусь щось доводиться повторювати дуже багато разів. Найчастіше дана ситуація викликає певне роздратування у людини, оскільки скоріш за все, вона мала певне прохання до когось іншого, проте інша людина або поставилася до цього легковажно, або взагалі забула про дане їй доручення. Саме тому їй доводиться повторювати певні речі досить часто і у такому разі даний випадок порівнюють із папугою, птахом, який повторює все, що він чує.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *калькування – папуга - parrot*.

Засіб калькування полягає у тому, що нам вдалося перекласти дане експресивне слово дослівно, не шукаючи інших варіантів перекладу. Ми змогли скористатися саме цією трансформацією, оскільки при перекладі сенс даного слова та його експресивне забарвлення зберігається, адже серед носіїв англійської мови такий вираз як «повторювати як папуга» є досить поширеним, що пов'язане із динамічним темпом життя країни. Особливо це стосується Америки, оскільки вона є однією із найрозвиненіших країн світу, де можна спостерігати прогрес у будь-якій галузі діяльності. Через активний ритм життя будь-хто може забути про певні обіцянки, які людина має виконати, тому інші можуть часто їм щось повторювати «як папуги». Отже, з цієї причини наш варіант перекладу є максимально адекватним та залишається зрозумілим для носіїв англійської мови.

Дійсно, всі друзі знали, що я пізня *пташка* і раніше за дванадцять ніколи не лягав спати [дод. 47]

*Indeed, all my friends knew that I was a late **bird** and had never gone to bed before twelve*

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*пташка*», яке вживається в переносному значенні та використовується як сталий вираз. Часто його можна почути у ситуації, коли людина прокидається занадто рано або лягає спати пізно. Використання даного слова по відношенню до людини ввійшло в ужиток, оскільки часто сучасний стиль життя порівнюють і з тваринним світом. До цієї сфери також часто вживають вирази, такі як «виживає найсильніший» або «кожен сам за себе». Стиль життя птахів також порівнюється і зі стилем життя людини. Було встановлено, що птахи прокидаються та починають свій день із першими променями сонця, і також лягають спати разом із його заходом. Саме тому і по відношенню до людини

можуть казати, що вона рання пташка, або навпаки пізня, адже для птахів це не є характерним і дуже рідко можна побачити щоб вночі якийсь птах не спав.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *калькування – пташка – bird*.

Засіб калькування полягає у тому, що нам вдалося перекласти дане експресивне слово дослівно, не шукаючи інших варіантів перекладу. Ми змогли скористатися саме цією трансформацією, оскільки при перекладі сенс даного слова та його експресивне забарвлення зберігається, адже серед носіїв англійської мови такий вираз як «пізня пташка» є досить поширеним, що пов'язане із динамічним темпом життя країни. Особливо це стосується таких держав як Великобританія та Сполучені Штати Америки, оскільки це чи не найрозвиненіші країни світу. Через активний ритм життя будь-хто може забути про те, що кожна людина бажає зробити певний внесок в економіку держави та отримати власний прибуток. Часто людина може затримуватися на роботі допізна та відповідно пізно лягати спати, тому інші можуть часто казати, що людина є «пізньою пташкою». Отже, з цієї причини наш варіант перекладу є максимально адекватним та залишається зрозумілим для носіїв англомовних країн.

Можна навіть сказати, що в них прослизали веселі *смішки*, що збереглися ще з самого дитинства [дод. 50]

We can even say that they slipped merry laughter, preserved from childhood

У даному реченні можна виділити експресивне слово «*смішки*», яке вживається у його прямому значенні та означає сміятися. У зменшено-пестливій формі дане слово часто використовується коли комусь дуже смішно, проте саме в цей час сміятися недоречно і він намагається стримати сміх, проте не виходить і тоді кажуть, що вилітають смішки. Найчастіше це трапляється коли стався забавний випадок, весела ситуація, або людина

прочитала чи побачила щось смішне, тому їй хочеться голосно сміятися і складно стає стримати сміх.

В процесі перекладу даного експресивного слова на англійську ми використали таку перекладацьку трансформацію, як *калькування – смішки – laughter*.

Перекладаючи дане експресивне слово, ми застосували такий засіб як калькування, тобто виконали дослівний переклад даного слова. Дану трансформацію було доцільно застосувати, оскільки вона дозволяє перекласти слово саме таким чином і у той самій формі, у якій воно стоїть в оригінальному варіанті. Важливо зазначити, що даний варіант перекладу не призводить до спотворення сенсу даного слова, а навпаки, зберігає його експресію, адже слово «*смішки*» як в українській, так і в англійській мові може бути відтвореним ідентичним чином.

Отже, дослідивши специфіку перекладу експресивної лексики, ми дійшли до висновків, що емотивна лексика може бути перекладеною найрізноманітнішими способами. Виконавши переклад 200 експресивних одиниць різних видів, ми визначили, що найбільш поширеним засобом передачі емотивної лексики англійською мовою є переклад за допомогою функціонального аналогу, що становить 36% що пов'язане із тим, що далеко не завжди певний український експресивний вираз можна точно відтворити англійською мовою через її характерні властивості. Наступними засобами, які також є досить поширеними при перекладі експресивних виразів є семантичний еквівалент та транслітерація, які становлять 27% оскільки існує багато слів, запозичених з інших мов, що зберігають свою початкову форму, а також передаються їх точним значенням. Найменш поширеною, проте також використовуваною трансформацією є калькування або дослівний переклад емотивної лексики, що становить 10%.



Діаграма 3.1. Способи перекладу експресивної лексики

ВИСНОВКИ

Наразі явище експресії активно продовжує досліджуватися вітчизняними та зарубіжними дослідниками. Експресивність, яка полягає у вираженні певних емоцій, як позитивних, так і негативних, є невід'ємною частиною життя кожної людини. Таким чином, дослідження даного явища залишається актуальним, зокрема зростає потреба у проведенні дослідження емотивності з лінгвістичної точки зору.

В процесі написання кваліфікаційної роботи ми виконали усі поставлені завдання, а саме дослідили поняття експресії, розглянули особливості її вживання в публіцистичному дискурсі, а також визначили найефективніші засоби перекладу на основі 200 експресивних одиниць різних видів.

Проблемами дослідження експресивної лексики та особливостями її перекладу займалися багато сучасних дослідників таких як О.В. Александрова, Ю.М. Малинович, Т.А. Снегірьова, Ш. Баллі, Н.А. Лук'янова В.І. Шаховський та багато інших.

Вперше елементи теорії експресивності у лінгвістиці з'явилися наприкінці XIX ст, але особливий інтерес до даної проблеми виник лише у XX ст, внаслідок чого наразі можна знайти чисельну кількість робіт, присвячених проблемі вживання експресивної лексики. Сучасні лінгвісти зазначають, що експресивна лексика - це виразна, з явним суб'єктивним відтінком лексика, що видає відношення мовця до чогось, як позитивне, так і негативне. Серед підходів до дослідження явища експресивності виділяють три основні підходи серед яких лінгвостилістичний, семасіологічний та прагматично орієнтований.

Перші лінгвістичні дослідження публіцистичного дискурсу почалися у 60-х роках минулого століття. Публіцистичний дискурс відображає суспільно-політичні, моральні, економічні та інші актуальні проблеми за допомогою науково-логічних доказів. До основних його функцій належать

інформаційна, впливова, комунікаційна, експресивна, естетична та розважальна функції.

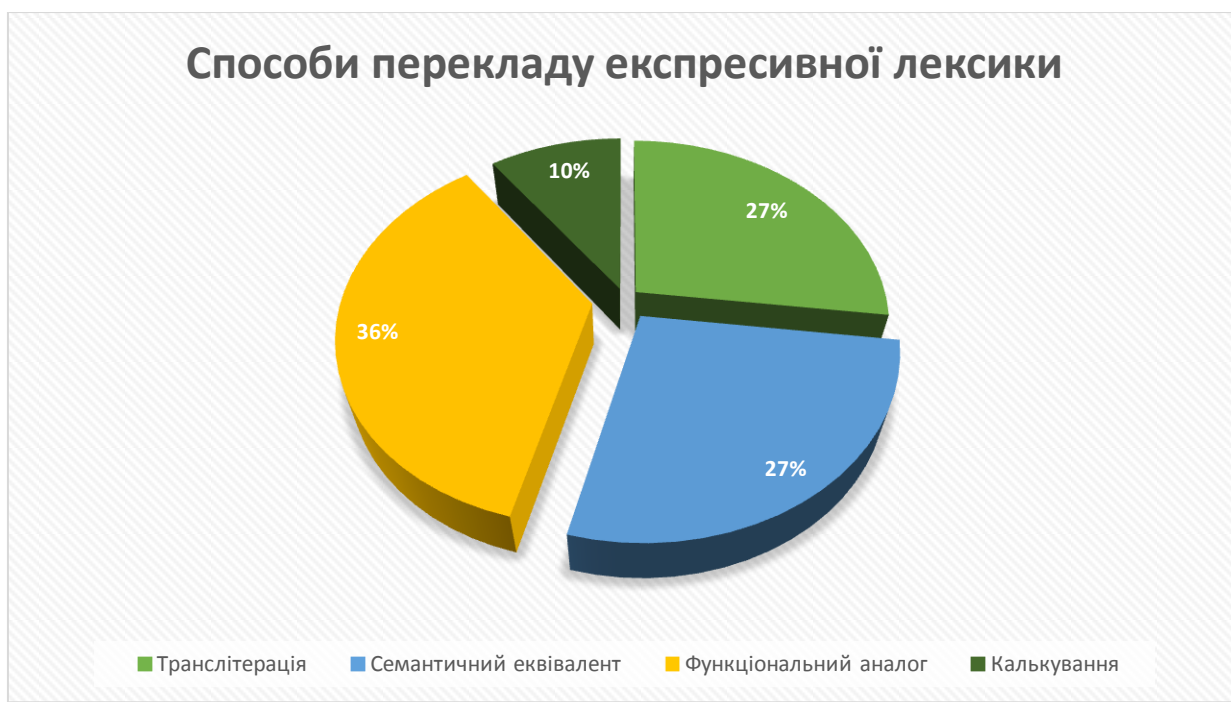
Експресивну лексику можна характеризувати як з позитивної, так і з негативної сторони. У свою чергу дані фактори в залежності від певного емоційного забарвлення можуть поділятися на лексику, що направлена на задоволення емоційних та естетичних цінностей різного ступеня, від мінімального до максимального, лексику із яскравим оцінним значенням, а також книжкову лексику, яка побудована із дотриманням усіх літературних норм та може бути використана не тільки на побутовому рівні, але також і в художній літературі.

Окрім лексики, яка може вважатися літературною, існує також протилежний її вид, до якого можна віднести просторічну лексику та вульгарно-лайливі слова, які знаходяться поза межами літературної норми та не є допустимими у спілкуванні культурних людей. Окрім цього, вищезазначені види лексики також можна розділити на активну та пасивну лексику в залежності від того чи застосовуються певні слова у повсякденному мовленні, або вони є застарілими і з цієї причини майже вийшли із ужитку. Найчастіше використовується книжкова лексика, яка становить 45%, що пов'язано з постійним створенням нових художніх творів, а також наукових відкриттів, які потребують вживання лексики саме офіційного стилю. Далі йде розмовна лексика, що становить 35%, адже даний стиль часто використовується в повсякденному спілкуванні і в більшості випадків дані слова не виходять за межі літературної норми. Найрілше вживається просторічна лексика, що становить 20% оскільки даний вид лексики характеризується великим ступенем грубості і не завжди є доцільним у використанні у публіцистичному дискурсі.



Діаграма 2.1. Види експресивної лексики

Найбільш поширеним засобом передачі емотивної лексики англійською мовою є переклад за допомогою функціонального аналогу, що становить 36% що пов'язане із тим, що далеко не завжди певний український експресивний вираз можна точно відтворити англійською мовою через її характерні властивості. Наступними засобами, які також є досить поширеними при перекладі експресивних виразів є семантичний еквівалент та транслітерація, які становлять 27% оскільки існує багато слів, запозичених з інших мов, що зберігають свою початкову форму, а також передаються їх точним значенням. Найменш поширеною, проте також використовуваною трансформацією є калькування або дослівний переклад емотивної лексики, що становить 10%.



Діаграма 3.1. Способи перекладу експресивної лексики

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллаєв С.А. Про експресивність та її основні компоненти // Вчені записки Азерб. пед. ін-та ім. М.Ф. Ахундова. / С.А. Абдуллаєв – Баку, 1975. – 100-106 с.
2. Акімова Г.М. Розвиток конструкцій експресивного синтаксису // Питання мовознавства / Г.М. Акімова – М., Баку, 1981. – 109-120 с.
3. Александрова О.В. Проблеми експресивного синтаксису / Г.М. Александрова – М., Ленінград, 1984. – 326 с.
4. Амосова, Н.М. Нариси з лексикології, фразеології та стилістики / Н.М. Амосова // Слово та контекст. Ленінград, 1958. – 72-81 с.
5. Арнольд І.В. Стилістика. Сучасна англійська мова / І.В. Арнольд – М., Ленінград, 2006. 162 с.
6. Арнольд, І.В. Стилістика сучасної англійської мови / І.В. Арнольд. – Ленінград: «Освіта», 1981. – 69 с.
7. Бабенко Л.Г. Лексичні засоби позначення емоцій / Л.Г. Бабенко - Свердловськ, 1989.
8. Баллі, Ш. Загальна лінгвістика та питання французької мови / Ш. Баллі; пров. з франц. Т.В. Вентцель. – М.: Вид. іностр. літ., Париж, 1955. – 412 с.
9. Баллі Ш. Людський фактор у мові. Мовні механізми експресивності / Ш. Баллі М., Париж, 1991. - 39 с.
10. Баллі Ш. Французька стилістика. / Ш. Баллі - М.: Вид-во ін. літ., Париж, 1961. – 393 с.
11. Барлас Л.Г. Про ставлення стилістичного забарвлення та емоційних відтінків слова до його лексичного значення // Питання лексики та фразеології. / Л.Г. Барлас – Ростов н/Д, 1968. – 146-154 с.
12. Бархударов Л.С. Мова та переклад / Л.С. Бархударов – К.: ЛКІ, Москва, 2013. – 240 с.

13. Башарова Н.Ф. Складносурядні речення фразеологізованої структури як конструкції експресивного синтаксису // Експресивність тексту та переклад / Н.Ф. Башарова – Казань, 1991. – 18-25 с.
14. Берегівська Є.М. Експресивний синтаксис. Навчальний посібник до спецкурсу / Є.М. Берегівська – Смоленськ, 1984, 396 с.
15. Берлізон С.Б. Вираз експресивності та емоційності у фразеологічній одиниці та слові // Праці Самарканд, держ. ун-ту ім. А. Навої. Запитання фразеології / С.Б. Берлізон – Самарканд, 1972. – 241-247 с.
16. Бреус Є.В. Основи теорії та практики перекладу з української на англійську: Навчальний посібник / Є.В. Бреус – М: Вид-во УРАО, Уфа, 2000, 363 с.
17. Вахітова Г.В. Способи передачі внутрішньої експресивності тексту (на матеріалі юридичної літератури англійською мовою): дис. канд. філол. наук / Г.В. Вахітова – Уфа, 2007. – 86 с.
18. Вежбицька О. Мовні засоби експресії у поезії І.С. Нікітіна. Автореф. дис. . канд. філол. наук / О. Вежбицька – Тамбов, 2000, 593 с.
19. Виноградов В.С. Переклад. Загальні та лексичні питання / В.С. Виноградов - М.: Видавництво «Книжковий Дім «Університет», Москва, 2006. – 240 с.
20. Галкіна-Федорук О.М. Про експресивність та емоційність у мові // Зб. статей з мовознавства / О.М. Галкіна-Федорук – М., Москва, 1958. – 103-124 с.
21. Гальперін, І.Р. Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження / І.Р. Гальперін. - М.: Лабіринт, Санкт-Петербург, 2007. – 148 с.
22. Гастілен Н.А. Експресивність як одна з мовних функцій (на матеріалі засобів вираження утвердження та заперечення в сучасній німецькій мові) // Зб. наукових праць МДПШМ ім. М. Тореза. Запитання німецької філології / Н.А. Гастілен – Вип. 65. М., Уфа, 1972. – 159-168 с.
23. Геллер Є.С. Експресивні синтаксичні засоби наукового стилю (методичні розробки) Махачкала, 1978, 384 с.

24. Гіндліна І.М. Експресивні словотвірні засоби у художній мові та способи їх передачі при перекладі – Автореф. дис. канд. філол. наук / І.М. Гіндліна – М., Москва, 1999, 272 с.
25. Горбунов А.П. Про сутність експресії та форми її реалізації (на матеріалі публіцистичних творів Л. Леонова) // Питання стилістики / А.П. Горбунов – М, Махачкала, 1966. – 224-235 с.
26. Городнікова М.Д. Ономазіологічні словники як джерело вивчення експресивної лексики та фразеології // Питання романо-німецької та слов'янської лексикографії / М.Д. Городнікова – Мінськ, 1976. – 35-46 с.
27. Грідін В.М. Психолінгвістичні функції емоційно-експресивної лексики Автореф. дис. канд. філол. наук / В.М. Грідін – М., Любляна, 1976, 748 с.
28. Дем'янков, В.З. Текст та дискурс як терміни і як слова повсякденної мови // Мови слов'янських культур / В.З. Дем'янков, Братислава – 2005. – 34-55 с.
29. Джонсон М. Про поняття «емоційна лексика» / М. Джонсон – Вчені записки. Серія лінгвістики.– Тарту, 1968. – 111-127 с.
30. Добросклонська Т.Г. Мова засобів / Т.Г. Добросклонська – М.: КДУ, Москва, 2008 – 116 с.
31. Дудолодова О.В. Динаміка мовної репрезентації філол. в англійському публіцистичному дискурсі (друга половина ХХ ст. – початок ХХІ ст.) / О.В. Дудолодова – Філол. наук: 10.02.04 / ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2003, 654 с.
32. Загорівська О.В. Про семантичні відмінності образних та експресивних одиниць мови // Експресивність на різних рівнях мови / О.В. Загорівська – Новосибірськ, 1984. – 74-81 с.
33. Звегінцев В.А. Експресивно-емоційні елементи та значення слова // Вісник Моск. ун-ту. Серія товариств, наук / В.А. Звегінцев – М., Уфа, 1955. – 69-83 с.
34. Звегінцев В.А. Мова та лінгвістична теорія / В.А. Звегінцев – М.: Вид-во МДУ, Москва, 1973. – 246 с.

35. Казакова Т.Є. Експресивність як компонент конотації: структурний та функціональний аспект // Лексика та фразеологія / Т.Є. Казакова – Тюмень, 1998. – 145-153 с.
36. Каламова Н.А. До питання про експресивну функцію мови та деякі емоційно-експресивні засоби мови // Питання українського мовознавства / Н.А. Каламова -кн. Львів, 1960. – 210-212 с.
37. Калімулліна Л.А. Емотивна лексика та фразеологія літературної мови (синхронічний та діахронічний аспекти) Автореф. дис. канд. філол. наук / Л.А. Калімулліна – Уфа, 1999, 465 с.
38. Клоура Дж. До питання про експресивність та експресивні засоби // Слов'янський філологічний збірник / Дж. Клоура - Уфа, 1962. – 107-119 с.
39. Коллінз А. Мовні засоби та прийоми експресії в публіцистиці Автореф. дис. канд. філол. наук / А. Коллінз – Остін, 1999, 484 с.
40. Комісаров В.Н. Сучасне перекладознавство / В.Н. Комісаров – М.: ЕТС, Новосибірськ, 2000. – 410 с.
41. Комісаров В.Н. Теорія перекладу / В.Н. Комісаров – М., Новосибірськ, 1990. – 145 с.
42. Коптілов В. Етапи роботи перекладача. // Питання теорії художнього перекладу / В. Коптілов – М.: Художня література, Уфа, 1971. - 325 с.
43. Костомаров В.Г. Життя мови / В.Г. Костомаров. – Москва, М.; 1994. – 340 с.
44. Костомаров В. Г. Життя мови / В.Г. Костомаров. – М.; Москва, 1994. – 540 с.
45. Кройчик Л.Є. Публіцистичний текст як жанр і Акценти. Нове у масовій комунікації дискурс / Л.Є. Кройчик – Москва, – 2005, 582 с.
46. Латишев Л.К. Курс перекладу: Еквівалентність перекладу та способи її досягнення / Л.К. Латишев – М: Міжнародні відносини, Санкт- Петербург, 1981. – 491 с.
47. Лінгвістичний енциклопедичний словник. М., Уфа, 1990. – 591.

48. Лінгвістичний енциклопедичний словник. – М., 1990. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tapemark.narod.ru/les/>
49. Лук'янова Н.А. Експресивна лексика розмовного вживання / Н.А. Лук'янова - АН СРСР. – Новосибірськ.: Вид.-во Новос. Ун.-та, 1986. – 269 с.
50. Лук'янова Н.А. Про термін експресивність і функції експресивності мови // Актуальні проблеми лексикології і словотвори / Н.А. Лук'янова – Новосибірськ: НГУ. 1980. – 3-22 с.
51. Маслова А.Ю. Введення в прагмалінгвістику: навчальний посібник / А.Ю. Маслова – М., Майкоп, 2008. – 33 с.
52. Мілевич І.Г. Порівняльний когнітивно-дискурсивний аналіз мови сучасної публіцистики: комунікативні стратегії // Порівняльна філологія: стан та перспективи: Міжнародна наукова конференція, присвячена 200-річчю Казанського університету: праці та матеріали / І.Г. Мілевич - Казань, 2004, 275 с.
53. Морозова Є.І. Дискурс як комунікативна освіта // Вісник ХНУ В.Н. Карабіна / Є.І. Морозова – Москва, 2003. – 33-38 с.
54. Мухіна Ю.Н. Особливості перекладу емоцій та емоційних станів. Мова. Культура. Освіта / Ю.Н. Мухіна – Саратов, 2008. – 632 с.
55. Німець Г.Н. Публіцистичний дискурс як методологічний конструкт // Вісник Адигейського державного університету / Г.Н. Німець – Філологія та мистецтвознавство, Рязань, 2010. – 548 с.
56. Павлушкіна Н.А. Релевантність масової преси як основа взаємодії з аудиторією // ЗМІ у світі: Петербурзькі читання: тези міжвузів. Наук / Н.А. Павлушкіна – Практ. конф. СПб., 2010. – 254-255 с.
57. Цоллер В.М. Експресивна лексика: семантика та прагматика // Філологічні науки / В.М. Цоллер – Мадрид, 1996. – 61-71 с.
58. Рецкер Я.І. Чи слід передавати алітерацію у публіцистичному перекладі? / Я.І. Рецкер - М., "Зошити перекладача", Барселона, 1966. – 582 с.
59. Розенталь Д.Є. Стилїстика газетних жанрів / Д.Є. Розенталь – М.; Берлін, 1981. – 289 с.

60. Селіванова Є.А. Основи лінгвістичної теорії тексту та комунікації / Є.А. Селіванова – К.: Вид-во Укр. фітосоціол. Центру, Київ, 2000. – 472 с.
61. Скребнєв Ю.М. Нарис теорії стилістики. (Навчальний посібник для студентів та аспірантів філол. спец.). – Горький, 1975. - 175 с
62. Смотровая І.В. Функціонування публіцистичного тексту у сучасній англомовній пресі: на матеріалі якісних газет Англії та США 1990-х – 2000-х рр.: дис. канд. філол. наук / І.В. Смотровая – Вороніж, 2005. – 153 с.
63. Степанов Ю.С. Методи та принципи сучасної лінгвістики / Ю.С. Степанов – М.: УРСС, 2002. – 268 с.
64. Стернін І.А. Семантична основа експресивного слововживання / І.А. Стернін // Проблеми експресивної стилістики. Ростов-на-Дону, 1987. – 216 с.
65. Толстой С.С. Деякі основні проблеми викладачів перекладу. // Питання психології та методики навчання іноземних мов. / С.С. Толстой – Гомель, 1947. – 647 с.
66. Харченко В.К. Розмежування оціночності, образності, експресивності та емоційності у семантиці слова / В.К. Харченка. – РЯШ, 1976. –.21 – 24 с.
67. Хорольський В.Н. Культурологічний метод вивчення публіцистичного дискурсу / В.Н. Хорольський – RELGA, Культура, Лісабон, 2001. – 473 с.
68. Черепанов М.С. Проблеми теорії публіцистики / М.С. Черепанов - Москва, 1973. – 168 с.
69. Шаховський В.І. Проблема розмежування експресивності та емотивності як семантичної категорії лінгвостилістики // Проблеми семасіології та лінгвостилістики / В.І. Шаховський – Рязань, 1975. – 53-67 с.
70. Шведов Р.В. Механізми експресивності // Мовні механізми експресивності / Р.В. Шведов – М.: Наука, Уфа, 1991. - 214 с.
71. Швець А.І. Про семантичну структуру експресивного слова (на матеріалі іменників зі значенням особи) // Емотивна лексика в історичному та синхронному висвітленні / А.І. Швець - Новосибірськ: Наука, 1985. – 86-97 с.
72. Широких Т.А. Експресивне слово як засіб експлікації мовної особистості // Мовна особистість: проблема вибору та інтерпретації знаку в тексті:

міжвузівська збірка наук. праць / Т.А. Широких - Новосибірськ: НДПУ, 1994. – 23 с.

73. Шмельова, Т.В. Мовний жанр / Т.В. Шмельова. Можливості опису та використання у викладанні мови // Науковий журнал актуальних проблем викладання мови. Берлін, 1990. – 20-32 с.

74. Юдаєв М.Г. Способи відображення прагматичної інформації експресивного слова у словниках (досвід дослідження та матеріали до словника) // Мовні одиниці в семантичному та лексикографічному аспектах: міжвузівський збірник наукових праць / М.Г. Юдаєв – Новосибірськ: НГУ, 1998. – 94-111 с.

75. Южин С.К. Про методи дослідження семантики експресивного слова. // Експресивність різних рівнях мови / С.К. Южин – Новосибірськ, 1984. – 100-113 с.

76. Юрченко Ф.Б. Експресивність лексики та фразеології / Ф.Б. Юрченко – М., Рейк'явік, 1983. – 78 с.

77. Яволов Д.О. Про три види експресивності слова // Структура лінгвостилістики та її основні категорії / Д.О. Яволов - Перм, 1983. – 123-127 с.

78. Якимов Г.С. Рівні мови та емоційність // Мовознавство / Г.С. Якимов – Тбілісі, 1984. – 216-231 с.

79. Якушин А.М. Експресивність фразеологічних одиниць // Питання стилістики / А.М. Якушин - М: Вид-во МДУ, Осло, 1983. – 58-71.

80. Яремко Р.П. До питання про експресивність та експресивні засоби (на матеріалі слов'янських мов). // Слов'янський філологічний збірник / Р.П. Яремко - Уфа, 1962. – 107-118 с.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

81. Ахманова О.С. Експресія // Словник лінгвістичних термінів / О.С. Ахманова – М.; 1964. – 578 с. Режим доступу: <https://elmin.ru/uk/all-about-stoves-and-chimneys/leksika-knizhnaya-razgovornaya-i-prostorechnaya-leksika-knizhnaya-i.html>
82. Даль В.І. Тлумачний словник живої мови: Вибрані статті / В.І. Даль. – М: ОЛМА – ПРЕС; ВАТ ПФ "Червоний пролетар", 2004. – 700 с. Режим доступу: <https://m-eng.ru/cleaning/knizhnaya-leksika-kakie-est-primery-knizhnoi-leksiki.html>
83. Комлев Н.Г. Словник іншомовних слів / Н.Г. Комлев - М: Ексмо-Прес. – 2000. – 1308 с. Режим доступу: <https://inyaz.bobrodobro.ru/5232>
84. Латишева С.А. Лінгвістичний енциклопедичний словник / С.А. Латишева – М.: Ексмо-Прес.1990, 1358 с. Режим доступу: <https://kerchtt.ru/uk/razgovornaya-leksika-narodno-poeticheskie-vyrazheniya-liska/>
85. Молоткова А.І. Фразеологічний словник / Молоткова А.І. М.: Мовні зміни, 1986 – 376 с. Режим доступу: https://otherreferats.allbest.ru/languages/00083822_0.html
86. Ожегов С.І. Тлумачний словник / С.І. Ожегов – М.; Азбуковник, 2000. – 940 с.. Режим доступу: <http://linguistics-konspect.org/?content=4005>
87. Осипов Б.І. Словник сучасного міста. / Б.І. Осипов - М: ТОВ “Видавництво “Словники”, 2003. – 565 с. Режим доступу: <http://litmisto.org.ua/?p=12682>
88. Склярівська Г.М.Тлумачний словник кінця ХХ в. / Г.М. Склярівська. – М.: Мовні зміни, 2000. – 613 с. Режим доступу: https://ukrainskamova.com/publ/chinnij_pravopis/leksika/leksika_i_stili/5-1-0-63
89. Солганік Г.Я. Стилiстичний словник публіцистики / Г.Я. Солганік. – М.; Словники, 1999. – 467 с. Режим доступу:

<https://svitslova.com/mova/leksykologiya-frazeologiya/1733-rozmovna-leksyka.html>

90. Ушакова Д.М. Тлумачний словник / Д.М. Ушакова, 1994. – 632 с. Режим доступу: <https://ivanna-site.in.ua/leksykolohiia-i-frazeolohiia/aktyvna-i-pasyvna-leksyka>

**ПРИКЛАДИ ПЕРЕКЛАДУ ЕКСПРЕСИВНОЇ ЛЕКСИКИ В
ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Оригінальний експресивний вираз	Переклад
1. Він повернувся після цієї зустрічі з надзвичайно задоволеним виглядом [81]	<i>He returned after this meeting with an extremely pleased look</i>
2. Я відчував, що говорю дурниці , але це була чиста правда [81]	<i>I felt like I was talking nonsense, but it was the truth.</i>
3. Одним з найбільш важливих питань, що виникають внаслідок ведення переговорів, є збереження конфіденційної інформації, якою одна із сторін може згодом скористатися [81]	<i>One of the most important issues arising from the negotiations is the preservation of confidential information, which one of the parties may subsequently use.</i>
4. Тут правильніше було б підготувати презентацію, але мені знову це робити в облом [81]	<i>It would be better to prepare a presentation here, but I am fed up with it.</i>
5. Пройшовши прекрасним парком, ми опинилися в маленькій альтанці біля самого замку, – з неї відкривався чудовий краєвид на гори [81]	<i>After passing through a beautiful park, we found ourselves in a small gazebo near the castle - it offered a beautiful view of the mountains.</i>
6. Він заходив у всі будинки і всіх розпитував, але ввечері повернувся засмучений , бо ніхто йому нічого не підказав [81]	<i>He went to all the houses and questioned everyone, but in the evening he returned upset because no one told him anything.</i>
7. Вільний вибір в умовах сучасної ринкової економіки можливий лише	<i>Free choice in a modern market economy is possible only on the basis</i>

<p>на основі якнайповнішого засвоєння інформації про інтереси, наміри та дії контрагентів [81]</p>	<p><i>of the fullest possible assimilation of information about the interests, intentions and actions of counterparties.</i></p>
<p>8. Знаєте що? - Після короткого мовчання промовив полковник. - Я, як і раніше, думаю, що ви вправний брехун [81]</p>	<p><i>You know what? - After a short silence, the colonel spoke. - I still think you are a skilled liar</i></p>
<p>9. І хоча сама ідея прокидатися рано мені подобалася, стати жайворонком означало повністю змінити усталені звички [81]</p>	<p><i>And although I liked the very idea of waking up early, becoming a lark meant completely changing established habits.</i></p>
<p>10. Виглядає лев завжди дуже важливо, але насправді він моторошний ледар. Лев спить майже 20 годин на добу, тобто не спить лише 4 години [81]</p>	<p><i>The lion always seems very important, but actually he is a terrible sloth. The lion sleeps almost 20 hours a day and remains active only 4 hours a day.</i></p>
<p>11. Ну, якщо ти ще жартувати здатний, значить, все не так уже й погано [81]</p>	<p><i>Well, if you can still joke, then everything is not so bad.</i></p>
<p>12. Її душив гнів, який, здавалося, ось-ось переллється через край [81]</p>	<p><i>She was stifled by anger, which seemed about to spill over the edge.</i></p>
<p>13. Вони були такі голодні, що налетіли на їжу як бджоли на мед [81]</p>	<p><i>They were so hungry that they came across food like bees on honey</i></p>
<p>14. На жаль, препод виявився великим занудою, і вперше побачивши студента, що запізнився, на іспит, виставив його за двері [81]</p>	<p><i>Unfortunately, the teacher was very bored, and the first time he saw a student who was late for the exam, put him out the door</i></p>

<p>15. Єдиний свідомо ефективний спосіб зупинити деструктивні процеси в живому світі – зберегти якнайширші заповідні зони та забезпечити виживання існуючого в них біорізноманіття [81]</p>	<p><i>The only consciously effective way to stop destructive processes in the living world is to preserve the widest protected areas and ensure the survival of their existing biodiversity.</i></p>
<p>16. З боку план здавався бездоганним, відпрацьованим до дрібниць, та все ж... [81]</p>	<p><i>From the one side, the plan seemed flawless, worked out to the smallest detail, but still ...</i></p>
<p>17. Результати експерименту показали, що шкіряні щити успішно могли використовуватися для захисту [81]</p>	<p><i>The results of the experiment showed that leather shields could be successfully used for protection</i></p>
<p>18. Вона могла задати прочухана будь-кому, хто, на її думку, чинив безглуздо, незважаючи на його вік і становище [81]</p>	<p><i>She could give a thrashing to anyone who, in her opinion, was acting pointless, despite his age and position.</i></p>
<p>19. Лисиці один за одним випарувалися; я б теж не відмовилася, але, по-перше, стояла поруч із ректором, а по-друге, ці хитрюги завжди вміли непомітно втекти, а мені це ніколи не вдавалося [81]</p>	<p><i>The foxes evaporated one by one; I would not refuse either, but, firstly, I stood next to the rector, and secondly, these tricksters always knew how to escape unnoticed, and I never succeeded.</i></p>
<p>20. Але коли в одному будинку з тобою живуть ще чотири людини, обов'язково припреться якийсь придурок і все тобі зіпсує [81]</p>	<p><i>But when four other people live in the same house with you, some idiot will definitely come to you and ruin everything for you.</i></p>
<p>21. Молодий мушкетер виявив не</p>	<p><i>The young musketeer showed not only</i></p>

лише хоробрість, а й кмітливість [82]	<i>courage but also intelligence.</i>
22. Ось він точно не людина, а свиня, і ще рідкісне хамло [82]	<i>Here he is definitely not a man, but a pig, and also a rare rude</i>
23. Він дивився на світ натхненним поглядом [82]	<i>He looked at the world with an inspired look</i>
24. Я нарешті почав врубатися у ситуацію [82]	<i>I finally started to get into the situation</i>
25. Ця стратегія може призвести до підвищення прибутковості маркетингу [82]	<i>This strategy can increase the profitability of marketing</i>
26. Найменшого приводу вистачило, щоб на вулицях спалахнули масові заворушення [82]	<i>The slightest reason was enough for mass riots to break out in the streets.</i>
27. Коли виявилось, що він буде моїм керівником, я взагалі опинився на сьомому небі від щастя [82]	<i>When it turned out that he would be my leader, I was in the seventh heaven of happiness.</i>
28. Вона плакала крокодилячими сльозами , розповідаючи, як від неї пішов чоловік [82]	<i>She cried crocodile tears, telling how her husband left her.</i>
29. Син був таким забудьком , що коли вийде на дворище із своєї хижі, то не знає, де стоять двері [82]	<i>The son was so forgetful that when he came out of his hut into the yard, he did not know where the door was.</i>
30. Коли йому запропонували поїхати на Гавайські острови, він дуже здивувався . Він давно мріяв про це, але ніколи не думав, що йому випаде такий шанс [82]	<i>When he was invited to go to Hawaii, he was very surprised. He had long dreamed of this, but never thought he would have such a chance</i>
31. Риба та морепродукти,	<i>Fish and seafood cooked over hot coals</i>

<p>приготовані над розпеченим вугіллям – ідеальна страва для тих, хто дотримується дієти, а також для любителів вишуканої кухні [82]</p>	<p>- <i>the perfect dish for those who follow a diet, as well as for lovers of gourmet cuisine</i></p>
<p>32. Вона була такою доброю, ніби сонечко [82]</p>	<p><i>She was as good as the sunshine</i></p>
<p>33. Проте мій шановний колега сказав, що це класична психологія політичного заслання [82]</p>	<p><i>However, my dear colleague said that this is the classic psychology of political exile</i></p>
<p>34. Оскільки окрім демонстрації сили він майже нічого не вмів, то впевнено вважав, що лише безмозкiстю можна подолати хитрого, холонокровного та розважливого супротивника [82]</p>	<p><i>Since he knew almost nothing but a show of strength, he confidently believed that only a brainlessness could overcome a cunning, cold-blooded and prudent opponent</i></p>
<p>35. Але якщо ви – бюрократ, який упивається канцелярщиною, або юрист, що вмiло приховує суть справи за професійним жаргоном, вважайте, що ви отримали попередження [82]</p>	<p><i>But if you are a bureaucrat who revels in beadledom or a lawyer who skillfully hides the essence of the case in professional jargon, consider that you have received a warning</i></p>
<p>36. При цьому саме просвітництво розумiється досить широко і глибоко – як впровадження прогресивних ідей та високих моральних понять у свiдомiсть людей та їхнє життя [82]</p>	<p><i>At the same time, the Enlightenment itself is understood quite broadly and deeply – as the introduction of progressive ideas and high moral concepts in the minds of people and their lives</i></p>
<p>37. Він так спритно справлявся з мечем, списом і щитом, що всі</p>	<p><i>He handled the sword, spear and shield so deftly that all the spectators were</i></p>

глядачі були у захваті [82]	<i>delighted</i>
38. В обробці цього прекрасного матеріалу вони досягли неперевершеної майстерності [82]	<i>In the processing of this beautiful material, they have achieved unsurpassed skill</i>
39. Він сподівався стати на чолі об'єднаної церкви і перетворитися цим на всесвітнього патріарха [82]	<i>He hoped to become the head of the united church and thus become the world patriarch</i>
40. Я втомився повторювати це мільйон разів ніби папуга [82]	<i>I'm tired of repeating this a million times like a parrot</i>
41. У книгах цієї чудової письменниці є і м'який гумор, і цікавий сюжет, і мудрість всепереможного добра [83]	<i>In the books of this wonderful writer there is a soft humor, and an interesting plot, and the wisdom of all-conquering good</i>
42. Усі блага і всі біди сьогодення та найближчого майбутнього беруть витоки у цьому загальному підйомі історичного рівня [83]	<i>All the benefits and all the troubles of the present and the near future have their origins in this general rise of the historical level</i>
43. Завдяки новим розробкам в економіці та психології ми можемо будувати гіпотези , знаходити цифрові значення ефективності навчання, виявляти причини та наслідки в освітньому процесі [83]	<i>Thanks to new developments in economics and psychology, we can build hypotheses, find digital values of learning efficiency, identify causes and consequences in the educational process</i>
44. Доброї ночі, Спарки! І ще раз дякую за допомогу. Ти просто молодчина [83]	<i>Good night, Sparky! And thank you again for your help. You're just great</i>
45. Серед заходів щодо усунення загрози внутрішньополітичній нестабільності можна назвати	<i>Measures to address the threat of domestic political instability include the political repressions of the 1930s</i>

політичні репресії 1930-х років [83]	
46. Тобі, мабуть, мало харю начистили? [83]	<i>Probably, your mug hasn't had enough</i>
47. Дійсно, всі друзі знали, що я пізня пташка і раніше за дванадцять ніколи не лягав спати [83]	<i>Indeed, all my friends knew that I was a late bird and had never gone to bed before twelve</i>
48. Ех, ти, дитино! Міг би зробити і краще! [83]	<i>Ah, you, child! You could have done better!</i>
49. Важко ставитися всерйоз до мови національної згоди, коли одночасно в партнері такої згоди бачать окупанта, продажного типу, у найкращому разі – шахрая та брехуна [83]	<i>It is difficult to take seriously the language of national consent, when at the same time the partner of such consent is seen as an occupier and corrupt, at best – a swindler and a liar</i>
50. Можна навіть сказати, що в них прослизали веселі смішки , що збереглися ще з самого дитинства [83]	<i>We can even say that they slipped merry laughter, preserved from childhood</i>
51. Після революції більшовики забрали землю у великих власників, і це стало початком повного беззаконня [83]	<i>After the revolution, the Bolsheviks took the land from large owners, and this was the beginning of complete lawlessness</i>
52. Мені було б куди простіше спілкуватися зі звичайним роботягою , але проти традицій важко виступати [83]	<i>It would be much easier for me to communicate with an ordinary hunky, but it is difficult to oppose traditions</i>
53. Я сумніваюся, що нічний прибуток виправдовується; швидше за все, господар просто жмот , – не	<i>I doubt the night's profit is justified; most likely, the owner is just a miser and does not want the store to stand for</i>

хоче, щоб магазин простоював хоч годину з орендованого часу [83]	<i>at least an hour from the leased time</i>
54. Ще одним важливим критерієм для віднесення до найманців є той факт, що зазначені люди не повинні бути інкорпоровані у склад збройних формувань держави [83]	<i>Another important criterion for the classification of mercenaries is the fact that these people should not be incorporated into the armed forces of the state</i>
55. Коли я навчався у школі, у нас був викладач історії – моторошний зануда [83]	<i>When I studied in school, we had a history teacher who was a terrible nerd</i>
56. Двічі на ті самі граблі наступає тільки повний йолоп [83]	<i>Twice on the same rake comes only a complete jerk</i>
57. Тяжке становище народних мас України погіршувалося феодальною анархією , що панувала в Польській державі і проявлялася в розгнuzданій сваволі магнатів і шляхти [83]	<i>The plight of the masses of Ukraine was exacerbated by feudal anarchy, which prevailed in the Polish state and manifested itself in the unbridled arbitrariness of magnates and gentry</i>
58. Він дбайливо і з благоговінням взяв її в руки і сказав, що це його скрипка, його інструмент [83]	<i>He carefully and reverently took her in his arms and said that it was his violin, his instrument</i>
59. Він мені розповів, що вони теж готувались до втечі. І що в них вийшло б неодмінно, коли б не ця дурна пертурбація із робочими командами [83]	<i>He told me that they were also preparing to flee. And what would have happened to them, if not for this stupid perturbation with the work teams</i>
60. Потрібні були зусилля не одного, а багатьох національних геніїв, для того щоб відкрити завісу над сокровенною таємницею природи,	<i>It took the efforts of not one but many national geniuses to open the veil over the secret mystery of nature, which we now call the second law of</i>

яку ми називаємо зараз другим началом термодинаміки [83]	<i>thermodynamics.</i>
61. На жаль, керівництво не завжди може вчасно з'ясувати, хто справді виконує свої обіцянки, а хто просто є базікою [84]	<i>Unfortunately, management is not always able to figure out in time who really keeps their promises, and who is just a talker</i>
62. Підтримуючі інновації спрямовані на постійне покращення якості вироблених товарів та послуг та задоволення тим самим запитів найвимогливіших клієнтів [84]	<i>Supportive innovations are aimed at continuous improvement of the quality of manufactured goods and services and thus meet the needs of the most demanding customers</i>
63. Він також висвітлює скандальну ситуацію відразу після замаху, коли держсекретар фактично оголосив себе виконуючим обов'язки президента, хоча це прерогатива віце-президента [84]	<i>He also highlights the scandalous situation immediately after the assassination attempt, when the Secretary of State actually declared himself acting president, although this is the vice president's prerogative</i>
64. Люблячі та терплячі батьки часом здатні творити чудеса [84]	<i>Loving and patient parents are sometimes able to work miracles.</i>
65. Стає важче зберігати вірність ідеалу життя, присвяченого великій справі. [84]	<i>It becomes more difficult to remain faithful to the ideal of a life dedicated to a great cause.</i>
66. Таким чином, ви налаштуєте себе на те, щоб цей момент істини став поштовхом до позитивних змін у вашому житті. [84]	<i>In this way, you will set yourself up for this moment of truth to be the impetus for positive changes in your life.</i>
67. Принцип недоторканності власності забезпечує власникам можливість володіння своїми	<i>The principle of inviolability of property provides owners with the opportunity to possess their powers to</i>

повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження своїм майном. [84]	<i>own, use and dispose of their property.</i>
68. Він був широкий у плечах, приємний обличчям і здавався невинним добряком . [84]	<i>He was broad in shoulders, a pleasant face, and seemed to be a harmless good-natured person.</i>
69. Матінка казала, що це мій талісман, і він береже мене від нещастя. [84]	<i>Mother said that this is my talisman and it protects me from misfortunes.</i>
70. За вікном завивав вітруган , і у прогнозі погоди повідомили, що у вихідні очікується снігопад. [84]	<i>The wind was howling outside the window, and the weather forecast said it would be snowing over the weekend.</i>
71. Так вийшло, що моя сестриця виявилася єдиною людиною, яку я готовий присвятити в цю таємницю [84].	<i>My sister turned out to be the only person whom I am ready to devote to this secret.</i>
72. Як твоє нове вчительське життя, подобається з дітьми панькатися ? [84]	<i>How is your new teaching life? Do you like punching with children?</i>
73. Біля нашого будинку живе такий миленький песик [84]	<i>Such a cute little dog lives near our house</i>
74. Через кілька хвилин попереду з'явилася маленька біла зірочка . [84]	<i>A few minutes later, a small white star appeared ahead.</i>
75. Це був справжній вовчище . [84]	<i>It was a real wolf.</i>
76. Як відомо, цей суд – найгуманніший суд у світі, а його рішення обов'язкові для виконання всіма цивілізованими країнами. [84]	<i>As you know, this court is the most humane court in the world, and its decisions are binding on all civilized countries.</i>
77. Вона є найважливішою умовою	<i>It represents the most important</i>

соціального буття людини як суб'єкта і особистості. [84]	<i>condition for the social existence of a person as a subject and personality.</i>
78. Японська має на увазі максимальну самовіддачу у виконанні запланованого комплексу вправ. [84]	<i>Japanese implies maximum dedication in performing the planned set of exercises.</i>
79. Іноземці також стикаються із системою тотального контролю. [84]	<i>Foreigners are also faced with a system of total control.</i>
80. Загорнувши за кут складального цеху , він влетів у найближчі відкриті двері і зупинився як укопаний. [84]	<i>Turning the corner of the assembly room, he flew into the nearest open door and stopped dead.</i>
81. Якщо ви вже колись встановлювали операційну систему замість старої або просто змінювали комп'ютер, то пам'ятайте, скільки морочи було з перенесенням всіх налаштувань екрана, параметрів програм, особистих файлів. [85]	<i>If you have already installed an operating system instead of an old one or just changed your computer, then you probably remember how much hassle it was with the transfer of all screen settings, program settings, and personal files.</i>
82. Я б не був таким легковажним . [85]	<i>I would not be so frivolous.</i>
83. Маленький чорний кіт, обдарувавши садівника пихатим поглядом, заходився вмивати мордочку. [85]	<i>A small black cat, giving the gardener a haughty look, began to wash its face.</i>
84. Був тут і оббитий міддю гігантський циліндр великого барабана, а поряд із ним мідна	<i>There was also a gigantic cylinder of a big drum studded with copper, and next to it a copper kettledrum.</i>

літавра. [85]	
85. Тобто, майже в півтора рази гіпотенуза трикутника більша за сторону цього прямокутного трикутника. [85]	<i>That is, almost one and a half times the hypotenuse of a triangle is larger than the side of this right-angled triangle.</i>
86. Його метод розробки таблиць синуса та тангенсу дав результати з точністю до восьмої десяткової коми [85].	<i>His method of designing sine and tangent tables gave results to the nearest eighth decimal point.</i>
87. Ви все-таки лишаєтесь філістером, а на всьому білому світі немає нічого нуднішого й огиднішого, ніж учений філістер . [85]	<i>You still remain a philistine, and there is nothing more boring and disgusting in the whole world than a learned philistine.</i>
88. Стенлі Роджерс служив пілігримом у Канаді в період між двома світовими війнами. [85]	<i>Stanley Rogers served as a pilgrim in Canada between the two world wars.</i>
89. Ви дозволили собі опублікувати статтю в журналі, в якій гіпотезу знову ж таки дозволили собі подати, як наукове відкриття. Це нонсенс . [85]	<i>You allowed yourself to publish an article in a journal in which you again allowed yourself to present the hypothesis as a scientific discovery. This is nonsense.</i>
90. Для них він був радше компенсацією та паліативом , ніж рушійною силою. [85]	<i>For them, he was more of a compensation and palliative, than a driving force.</i>
91. Рада Міністрів СРСР визначає щорічні контингенти громадян, які підлягають призову на дійсну військову службу [85]	<i>The Council of Ministers of the USSR determines the annual contingents of citizens who are subject to conscription for active military service</i>

<p>92. Літературознавці похвалили роман і класичну готичну концепцію, представлену з нового ракурсу, притаманну жанрові двозначність, а також численні ремінісценції та джерела натхнення. [85]</p>	<p><i>Literary critics praised the novel and the classical Gothic concept, presented from a new perspective, the genre's ambiguity, as well as numerous reminiscences and sources of inspiration.</i></p>
<p>93. Несмак у поезії є шкідливим і небезпечним насамперед тим, що профанує ідеї, принижує або й викривляє їх незалежно від найкращих задумів автора [85]</p>	<p><i>Bad taste in poetry is harmful and dangerous, first of all, because it desecrates ideas, humiliates or distorts them, regardless of the best intentions of the author.</i></p>
<p>94. Актори, підкорені впливові режисера, ставали індиферентними, не росли як творчі одиниці [85]</p>	<p><i>Actors, subjugated by influential directors, became indifferent and did not grow as creative people</i></p>
<p>95. В травні 1798 року під тиском камарильї він був змушений вийти у відставку. [85]</p>	<p><i>In May 1798, under pressure from the camarilla, he was forced to resign.</i></p>
<p>96. У ході весільного ритуалу виконується велика кількість спеціальних пісень [85]</p>	<p><i>A large number of special songs are performed during the wedding ritual</i></p>
<p>97. PubMed - електронна база даних медичних і біологічних публікацій, в якій викладені абстракти публікацій англійською мовою [85]</p>	<p><i>PubMed - an electronic database of medical and biological publications, which contains abstracts of publications in English</i></p>
<p>98. Хоча ця позиція для пострілів і гожа, але захисту для гармат тут нема й дати його неспромога, а це небезпечно [85]</p>	<p><i>Although this position is proper for shots, but there is no protection for guns here and it is impossible to give it, and it is dangerous</i></p>

99. Ніби дим від невидимого вогню - з лінії вогню саме під виднокраєм , - лісової пожежі чи від палаючого міста. [85]	<i>Like smoke from an invisible fire - from the line of fire just below the horizon - a forest fire or a burning city.</i>
100. Після чорної бурі.. степ вбереться аж до виднокраїв в дикі тюльпани [85]	<i>After the black storm .. the field will be absorbed into the wild tulips up to the edges</i>
101. Молодий гульвіса Стів Дрексел, пропливаючи на своїй яхті по Південному морю, сперечається з друзями, що не тільки виживе на безлюдному тропічному острові без благ цивілізації, але і відтворить їх сам. [86]	<i>A young gulvis, Steve Drexel, sailing on his yacht on the South Sea, argues with friends that he will not only survive on a desert tropical island without the benefits of civilization, but also recreate them himself.</i>
102. Ясніший королю, ти батько і пан, а ми твої вірні чада [86]	<i>Dearest king, you are a father and a master, and we are your faithful children</i>
103. Суворий чернець стояв поряд, виразно показуючи перстом на карнавку, куди треба було кидати пожертви [86]	<i>A stern monk stood beside him, clearly pointing by the ring to the carnival where the donations were to be thrown.</i>
104. Він усміхнувся, але усмішка не змила духовного страждання з його позеленілого обличчя [86]	<i>He smiled, but the smile did not wash away the spiritual suffering from his green face</i>
105. Все, здавалось, було готове у мене в дорогу, проте днів на три ще вистачило біганини [86]	<i>Everything seemed to be ready for my journey, but there were still enough running for three days</i>
106. Мабуть, здоров'ям плохенький, бідолаха , бо дуже блідий [86]	<i>Probably, he is in poor health, poor man, because he's very pale</i>

107. У кого совісті нема - нема й сорому [86]	<i>Who has no conscience has no shame</i>
108. Марина почервоніла, збентежилася , хотіла приховати своє збентеження і від того почервоніла ще більше [86]	<i>Marina blushed, embarrassed, wanted to hide her embarrassment and blushed even more</i>
109. Він спочатку не злюбив був оцього буркотуна , а виявилось, що це добросердечна, душевна людина [86]	<i>At first he did not like this grumbler, but it turned out that he was a kind-hearted, sincere man</i>
110. Під час жнив виступав по радіо секретар нашого обкому, так він точно сказав, що аварії машин бувають тільки в ледарів, розтяп, нехлюїв або в некваліфікованих людей [86]	<i>During the harvest, the secretary of our regional committee spoke on the radio, so he said that car accidents happen only to lazy people, rascals, slackers or unskilled people.</i>
111. Він був дуже обережний із зброєю, мав взагалі перед зброєю якусь неописану відразу [86]	<i>He was very careful with weapons, it was not possible to describe his disgust to it.</i>
112. Андрій пройшов мимо ченця, змірявши його поглядом, повним зневаги й ненависті [86]	<i>Andrew walked past the monk, measuring him with a look full of contempt and hatred</i>
113. У синіх, як лагідне тепле море, очах пліснули звичне тепло, ніжність і... біль [86]...	<i>In his blue eyes, like a gentle warm sea, the usual warmth, tenderness and... pain n splashed.</i>
114. Видовище мене не порадувало , єдиною втіхою стала думка, що іншим пасажирам ще гірше. [86]	<i>The spectacle did not please me, the only consolation was the thought that other passengers are even worse.</i>
115. Не судіть і не будете судимі, –	<i>Do not judge and you will not be</i>

згадав він давню життєву мудрість . [86]	<i>judged, - he recalled the ancient wisdom of life.</i>
116. Її духовний подвиг виходить із багатовікових традицій народного благочестя . [86]	<i>Her spiritual feat is based on centuries-old traditions of folk piety.</i>
117. І ми зобов'язані вивести на чисту воду злочинця, навіть якщо він просто розтяпа і ледар, який погано виконує свою роботу. [86]	<i>And we are obliged to bring the criminal to clean water, even if he is just a rascal and a lazy person who does his job poorly.</i>
118. Сержанти обдарували роззяв грізними поглядами, але змовчали. [86]	<i>The sergeants gaped with menacing glances, but fell silent.</i>
119. Я згадала, як він вимовив своє перше слово і зробив перші незграбні кроки. [86]	<i>I remembered how he said his first word and took the first awkward steps.</i>
120. Я пам'ятаю, як моя старша донечка вперше усміхнулася. [86]	<i>I remember the first time my eldest daughter smiled.</i>
121. Стара ріднесенька система розбилася вщент. [87]	<i>The old native system has collapsed.</i>
122. Я глянув і побачив, що на вікні сидить голубка і дивиться на мене добрими очима. [87]	<i>I looked and saw a dove sitting on the window and looking at me with kind eyes.</i>
123. Зрідка пролітали над ним жовті та білі метелики, а вище ширяли ластівки . [87]	<i>Occasionally yellow and white butterflies flew over it, and swallows soared above.</i>
124. Подумки благословляйте всіх, кого зустрінете, а також когось згадайте сьогодні, як знайомих, так і незнайомих. [87]	<i>Mentally bless everyone you meet, and remember someone today, both acquaintances and strangers.</i>

125. Відчуття прохолоди, спокою, почуття ніжності та умиротворення, мрійливий настрій – все це викликає блакитний колір. [87]	<i>Feelings of coolness, peace, feelings of tenderness and peace, dreamy mood - all this causes the color blue.</i>
126. Я все ще плекав мету створити таку програму, яку будуть використовувати у всьому світі. [87]	<i>I still cherished the goal of creating a program that would be used all over the world.</i>
127. Як господар будинку, я запрошую всіх зайняти місця за столами, – голосно сказав князь . [87]	<i>As the master of the house, I invite everyone to take their seats at the tables, - said the prince loudly.</i>
128. Строго кажучи, у цей час розбудова держорганів уже йшла на повний хід. [87]	<i>Strictly speaking, at this time the development of government agencies was already in full swing.</i>
129. Цей виняток пов'язаний з дією принципу гласності судочинства. [87]	<i>This exception is related to the principle of publicity of proceedings.</i>
130. Поклич мені до телефону мурло . [87]	<i>Call me on the phone murlo.</i>
131. Декількох вона просто послала подалі, а парочці особливо наполегливих – просто набила пику [87]	<i>She simply sent them away, and a couple of particularly persistent ones just hit on the face</i>
132. До того ж вони були сильні хлопці і постійно лупцювали слабого братика. [87]	<i>In addition, they were strong guys and constantly beat the weak brother.</i>
133. Він допоміг їй вибратися з річки, вона сіла поряд і теж почала бовтати ногами у воді. [87]	<i>He helped her out of the river, she sat down next to him and also began to dangle his feet in the water.</i>

134.Треба стежити за своїми словами і думати, перш ніж ляпати язиком. [87]	<i>You need to follow your words and think before slapping your tongue.</i>
135. У мене геть і ноги втомилися тіліпатися [87]	<i>My legs are tired of walking</i>
136. Він тиснув на кнопку дзвінка, і той дзвенів у мене над головою так, що хотілося заткнути вуха. [87]	<i>He pressed the call button, and it rang above my head so that I wanted to plug my ears.</i>
137. Я легенько штовхаю його. [87]	<i>I push him lightly.</i>
138.Треба було раніше чухатися [87]	<i>It was necessary to move earlier</i>
139. Він возив нас по магазинах, де міг бити годину собачитися з продавцем, щоб в результаті вибити знижку [87]	<i>He drove us to the shops, where he could spend an hour talking to the seller to get a discount</i>
140.Скривлена морда арійця перекосилась від злості [87]	<i>The crooked snout of an Aryan twisted with anger</i>
141. Уже давило під ложечкою, а він жер і жер , доки не напала гикавка [88]	<i>He was already full, but he ate and ate until the hiccups came</i>
142.Болотяник бувало підійде і вилупить очі. [88]	<i>Sometimes a swamp will come up and open its eyes</i>
143. Проводячи рукою по товстих пачках асигнацій , він радісно посміхнувся. [87]	<i>Running his hand over the thick bundles of notes, he smiled happily.</i>
144.Найвищим досягненням економічних форумів вважаються підписані договори. [88]	<i>Signed agreements are considered to be the highest achievement of economic forums.</i>
145.Університети встановлюють	<i>Universities are setting increasingly</i>

дедалі жорсткіші стандарти прийому абітурієнтів . [88]	<i>strict standards for the admission of applicants.</i>
146. На цьому фоні вражаючими виглядають деякі приклади з видавничого життя світового професійного співтовариства . [88]	<i>Against this background, some examples from the publishing life of the world professional community look impressive.</i>
147. Не треба його знищувати, краще постаратися знайти спосіб примирення . [88]	<i>It is not necessary to destroy it, it is better to try to find a way of reconciliation.</i>
148. Натопи людей заповняв простір рамових дворів, оточених галереями і колонадами. [88]	<i>Crowds of people filled the space of the frame courtyards, surrounded by galleries and colonnades.</i>
149. У кожному конкретному випадку лікар призначає лікування виходячи з причини. [88]	<i>In each case, the doctor prescribes treatment based on the cause.</i>
150. Відразу після цього сеансу вони знову занурюються на задану глибину і продовжують вести спостереження . [88]	<i>Immediately after this session, they are again immersed to a given depth and continue to observe.</i>
151. Якщо в якості аргументів навести сухі цифри, то можна і знайомому допомогти, і свої гроші заощадити [88]	<i>If the arguments are dry figures, you can help a friend and save your money</i>
152. Правда, його академічна кар'єра складалася дуже непогано, він до цього часу був вже екстраординарним професором. [88]	<i>However, his academic career was very good, he was already an extraordinary professor.</i>
153. Ви відповідальні за завершення	<i>You are responsible for the completion</i>

<p>проекту і повинні координувати дії та потреби великої групи людей.[88]</p>	<p><i>of the project and must coordinate the actions and needs of a large group of people.</i></p>
<p>154. Нерідко ті, хто реєструє нове підприємство, вже брали участь у схожому процесі, але залишилися незадоволені своїм місцем і роллю в ньому [88]</p>	<p><i>Often those who register a new business have already participated in a similar process, but are dissatisfied with their place and role in it.</i></p>
<p>155. Супутникам потрібен час, щоб облетіти планету по орбіті, а це означає, що вони можуть фіксувати те, що відбувається в певному місці лише з певними інтервалами. [88]</p>	<p><i>Satellites need time to fly around the planet in orbit, which means that they can capture what is happening in a certain place only at certain intervals.</i></p>
<p>156. Ми росли вдвох із старшим братом, який мене весь час задирав. [88]</p>	<p><i>I grew up together with my older brother, who teased me all the time.</i></p>
<p>157.Сьогодні вона не стала випендрюватися і одяглася зазвичай – у джинси, футболку та кеди. [88]</p>	<p><i>Today she did not show off and usually dressed in jeans, a T-shirt and sneakers.</i></p>
<p>158. У нашому житті так багато зусиль іде на те, щоб стати всезнайкою. [88]</p>	<p><i>In our lives so much effort goes into becoming omniscient.</i></p>
<p>159. Пити йому багато не можна, на себе стає несхожим і часто дуріє. [88]</p>	<p><i>He cannot drink much, he becomes unlike himself and often fools.</i></p>
<p>160. Всі троє здавалися досвідченими вояками, щоправда, трохи втомилися від боїв [88]</p>	<p><i>All three seemed to be experienced soldiers, however, a little tired of fighting.</i></p>

161. Потім це цуценя починає рости, виростає здоровенний пес, який приходить і лежить на вашому ліжку, як на своєму власному [89]	<i>Then this puppy starts to grow, a huge dog grows up, which comes and lies on your bed as if on its own.</i>
162. Коли на вертушку потрапляло світло, лопаті оберталися таким чином, що чорні сторони віддалялися від джерела світла. [89]	<i>When light came on the turntable, the blades rotated so that the black sides moved away from the light source.</i>
163. Щоб добре говорити мовою, потрібно цілими днями зубрити граматику. [89]	<i>To speak the language well, you need to memorize grammar all day.</i>
164. Питання полягає у тому, як довго нам вдасться таким чином викручуватися . [89]	<i>The question is how long we will be able to get away with it.</i>
165. У розвинених країнах непристойно бути розгильдяєм , що бездумно тринькає свої доходи. [89]	<i>In developed countries, it is indecent to be a slacker who recklessly squanders his income.</i>
166. Все ж таки я жахлива плакса . [89]	<i>Still, I cried terribly.</i>
167. Тільки боги та його діти мали право вершити долі народів. [89]	<i>Only the gods and his children had the right to decide the fate of nations.</i>
168. Займатися писаниною не хотілося зовсім, тому я перемикалася на дрібні справи, що траплялися під руку. [89]	<i>I did not want to do writing at all, so I switched to small things that came to hand.</i>
169. Прямо зараз я повертаюся додому з найуспішнішої халтури в моєму житті. [89]	<i>Right now I'm coming home from the most successful hack in my life.</i>
170. Він, мабуть, з радістю	<i>He would probably have been happy to</i>

поговорив би зі мною про політику, але я старанно ухилявся від подібних розмов, а він не наполягав. [89]	<i>talk to me about politics, but I diligently avoided such conversations, and he did not insist.</i>
171. Зниклої ж породі надали назву староанглійський бульдог. [89]	<i>The extinct breed was named the Old English Bulldog.</i>
172. У будиночку було тепло і затишно, і невдовзі двоє малюків мирно спали. [89]	<i>The house was warm and cozy, and soon the two children slept peacefully.</i>
173. Темноволосого симпатяги з маршрутки серед них безперечно не було. [89]	<i>The dark-haired cute guy from the minibus was definitely not among them.</i>
174. Навіть великий рудий пес у стайні не виявив до них інтересу , лише постукав землею хвостом і продовжував спати. [89]	<i>Even the big red dog in the stable showed no interest in them, only tapped the ground with his tail and continued to sleep.</i>
175. Незважаючи на теплий вечір, мене трясло дрібним тремтінням [89]	<i>Despite the warm evening, I was shaking with a slight tremor</i>
176. Звичайно, вільного часу буде навалом , але можливості вже не ті. [89]	<i>Of course, free time will be in bulk, but the opportunities are not the same.</i>
177. Але чесно не люблю я всю цю провінційну шушеру . [89]	<i>But I honestly don't like all this provincial hoaxes.</i>
178. Почувся скрегіт ключа в замку, двері відчинилися, вийшов з будинку великий пузатий чоловік. [89]	<i>There was a squeak of the key in the lock, the door opened, a big pot-bellied man came out of the house.</i>
179. Чи можу я зробити щось	<i>Can I do something nice when such a</i>

приємне, коли такий паршивий настрої? [89]	<i>bad mood?</i>
180. Щоб так ухайдокати майже три десятки повних енергії молодих обдарованих всього за півтори години, треба було дуже постаратися. [89]	<i>It took a lot of effort to get down almost three dozen full of energy-gifted young people in just an hour and a half.</i>
181. А потім, коли розбагатіли, знесли стару халабуду . [90]	<i>And then, when they got rich, they demolished the old hut.</i>
182. На його щастя, я виявився поряд і вчасно його підхопив [90]	<i>Fortunately for him, I was there and picked him up in time</i>
183. Я краще отримаю наганяй від дружини, чому на суботу грошей немає, ніж відмовлю бідному, якщо в кишені у мене хоча б дві гривні завалялися. [90]	<i>It is better for me to receive a reprimand from my wife, why there is no money on Saturday, than to refuse the poor man if I have at least two hryvnias in my pocket.</i>
184. Страхові компанії не страхують людей, які професійно займаються небезпечними видами спорту чи мають небезпечні хобі. [90]	<i>Insurance companies do not insure people who are professionally engaged in dangerous sports or have dangerous hobbies.</i>
185. Лови, його, лови падлу! [90]	<i>Catch him, catch the bastard!</i>
186. Гаразд, можна влаштувати перекур [90]	<i>Well, you can arrange a smoke break</i>
187. Наступного дня шахові баталії повторювалися. [90]	<i>The next day the chess battles were repeated.</i>
188. Зараз піде бодяга про змагання, про необхідність виграти кубок, про блискучі перспективи. [90]	<i>Now there will be a bargain about competition, about the need to win the cup, about the bright prospects.</i>

189. Хоча мене це й не дуже стурбувало, я знайшов величезну кількість ніштяків , що могли мені стати в нагоді. [90]	<i>Although this did not bother me much, I found a large number of beggars who could be useful to me.</i>
190. Усім буде цікавий сам факт трешу , і яка різниця, де саме це сталося? [90]	<i>Everyone will be interested in the fact of trash, and what's the difference, where exactly did it happen?</i>
191. Без цього сайту, навіть якби книга і була колись написана, вона була б помітно блідіша і в ній збереглося б більше ляпів . [90]	<i>Without this site, even if the book had once been written, it would have been noticeably paler and would have made more mistakes.</i>
192.Зручним місцем для налагодження контактів може бути курилка або кафе де обідають співробітники. [90]	<i>A convenient place to establish contacts may be a smoking room or a cafe where employees have lunch.</i>
193. Той у відповідь промимрив щось і втомлено моргнув, а потім продовжив пильнувати прямо перед собою. [90]	<i>He muttered something in response and blinked wearily, then continued to watch directly in front of him.</i>
194. Нормально, четвірка. Степуха буде. [90]	<i>It is ok, the mark is four. There will be a scholarship.</i>
195. Приблизно так я й уявляла типову студентську общагу [90]	<i>This is roughly how I imagined a typical student hostel</i>
196.З поповненням у сімействі багато дітей починають липнути до матері. [90]	<i>With the addition of a family, many children begin to cling to their mothers.</i>
197.Будинок нагадував велику бездомну псину , що звернулася за парканом.[90]	<i>The house resembled a large stray dog that turned behind the fence.</i>

<p>198. Впевнені у своєму праві повчати весь світ, Шістки часто стають самодурами та тиранами.[90]</p>	<p><i>Confident in their right to teach the whole world, the Sixters often become tyrants.</i></p>
<p>199. Треба здерти огидну листівку, яку якийсь виродок приклеїв на двері парадної. [90]</p>	<p><i>It is necessary to tear off the disgusting card which some freak pasted on a front door.</i></p>
<p>200. Спасибі милок, не знаю щоб я без тебе робила. [90]</p>	<p><i>Thank you darling, I don't know what I would do without you.</i></p>

ALFRED NOBEL UNIVERSITY
ENGLISH PHILOLOGY AND TRANSLATION DEPARTMENT

DARIA IVANETA

**THE USAGE OF EXPRESSIVE UNITS IN UKRAINIAN PUBLICISTIC
DISCOURSE AND THE PECULIARITIES OF TRANSLATING IT INTO
ENGLISH**

Scientific supervisor: Stepanova A.A. DSC., Full Professor

Dnipro

2022

The topic of this qualification work is the study of the use of expressive vocabulary in Ukrainian journalistic discourse and features of its translation into English. Due to the fact that the phenomenon expressiveness consists in reflecting the emotional side of a person, his feelings reactions to certain events, depending on various cultural factors, the relevance of research on this topic is of particular importance.

Now the study of expressive vocabulary in the structure of modern much attention is paid to journalistic discourse. In times of constant globalization is changing at every level of society. In progress the active rhythm of life a person is exposed to a wide variety of factors psychological and cultural factors, both positive and negative, and also experiences joyful and stressful moments that are reflected in works of art. Analyzing various situations and problems of the modern world, the author seeks to convey to the reader his own point of view, and therefore there is a need for the use of expressive vocabulary as a means of expressing an attitude to certain issues other events.

Expressiveness is understood as enhancing the content of a text message, highlighting certain information and focusing on it. Implementation the expressive plan of a journalistic text is to give to the reader an emotional charge and thereby influence his opinion, make him take a fresh look at the familiar, activate its creative attitude to reality. Currently, there are a significant number of classifications proposed modern linguists, among whom it is possible to distinguish vocabulary that expresses positive and negative assessment of concepts, solemn and reduced vocabulary, as well as book, colloquial, and colloquial vocabulary. Each of these types expressiveness carries a special meaning and should be applied in the following cases: the context in which its use is appropriate.

Each author expresses emotions and feelings in their works to a certain extent, as well as a subjective attitude to the characters and events. Its purpose is to attract the reader's attention and the retention of this attention throughout the work, the awakening in the the reader's emotions and influence on their feelings. Using

expressive means the author can express his attitude to the language more fully and accurately to put forward the main idea of the work in the field of vision, to emphasize the the most important, from his point of view, moments.

Pay attention that the language is constantly evolving, the problem is adequate translation of emotional vocabulary occurs more and more often. Unfortunately, the degree of study of this topic is far from the desired completeness, in particular, the question of classifications of expressive vocabulary, insufficiently studied techniques and methods of its translation.

Now there are many linguistic works devoted to the use of expressive vocabulary and problems of its translation. So, many domestic and foreign researchers, such as N. A. Lukyanova, T. V. Matveeva, L. G. Babenko O. V. Alexandrova, Yu.M. Malinovich, T. A. Snegireva, G. V. Vakhitova, A. Yu. Maslova, V. I. Shakhovsky, S. Bally and many others dedicate their scientific works works on the study of language expression in journalistic discourse and its consequences practical application.

Currently, the phenomenon of expression continues to be actively studied by domestic and foreign researchers because the expressiveness, is an integral part of everyone's life. Thus, the study of this phenomenon remains relevant, in particular, the growing need for research on emotionality from a linguistic point of view.

In the process of studying, we fulfilled all the tasks, namely, explored the concept of expression, considered the features of its use in artistic discourse, and identified the most effective means of translation based on 200 expressive units of different types.

Elements of the theory of expressiveness in linguistics first appeared in the late nineteenth century, but special interest in this problem arose only in the twentieth century, as a result of which now we can find a large number of works on the use of expressive vocabulary. Modern linguists note that expressive vocabulary has a clear subjective shade, which makes the attitude of the speaker to something, both positive and negative. Among the approaches to the study of the phenomenon

of expressiveness, there are three main approaches, including linguistic-stylistic, semasiological and pragmatically oriented.

The first linguistic studies of artistic discourse began in the 1960s. Artistic discourse reflects social and political, moral, economic and other current issues with the help of scientific and logical evidence. Its main functions include informational, influential, communicative, expressive, aesthetic and entertaining functions.

Expressive vocabulary can be characterized on both positive and negative sides. These factors, depending on the emotional color can be divided into vocabulary aimed at satisfying emotional and aesthetic values of varying degrees, from minimum to maximum, vocabulary with a bright value, which is built in accordance with all literary norms and can be used not only at the household level, but also in fiction.

In addition to vocabulary, which can be considered literary, there is also the opposite form, which includes spatial vocabulary and vulgar swear words, which are outside the literary norm and are not allowed in the communication of polite people. In addition, the above types of vocabulary can also be divided into active and passive vocabulary, depending on whether certain words are used in everyday speech, or they are outdated and therefore almost obsolete. The most commonly used vocabulary is 45%, which is due to the constant creation of new works of art, as well as scientific discoveries that require the use of vocabulary of the official style. This is followed by colloquial vocabulary, which is 35%, because this style is often used in everyday communication and in most cases, these words do not go beyond the literary norm. The most commonly used vocabulary, which is 20% because this type of vocabulary is characterized by a high degree of rudeness and is not always appropriate for use in artistic discourse.

The most common means of conveying emotional vocabulary in English is translation with a functional analogue, which is 36%, which is due to the fact that not always a certain Ukrainian expressive expression can be accurately reproduced in English due to its characteristic properties. The next means that are also quite

common in the translation of expressive expressions are the semantic equivalent and transliteration, which account for 27% because there are many words borrowed from other languages that retain their original form and are transmitted to their exact meanings. The least common, but also used transformation is tracing or literal translation of emotional vocabulary, which is 10%.

We can conclude that the expressiveness is an integral part of human life. Therefore, many linguistic works are devoted to this topic.